UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 09 07 08 14 012 0

868

Marie Remy,

en historisk Skildring

fra

det franske Directoriums Tid.

Udgivet og forlagt

af

C. F. Møller.

Andet Oplag.

Kjøbenhavn.

Trykt hos S. Trier.

1851.

brief
PQA
0014665

I Nærheden af Staden Clermont, i en af Argogne-bjergene dannet Bjergegn, levede i Begyndelsen af Aaret 1789 Notaren Charles Lorent, en Mand, som Himmelen havde velsignet i saa høi Grad, at Verden priste ham som en af de lykkeligste Dødelige. Denne Lykke var dog ei fra hans Livs Begyndelse af bleven ham tildeel, og der fandtes endnu mange, som havde kjendt ham som en fattig og sygelig Yngling uden noget Haab om at gjøre Lykke.

Og dog, hvor forunderligt havde ikke hans Skjæbne forandret sig. En fjern Slægtning, hvis tilfældige Lune efterlod ham en betydelig Formue til Arv, satte den fattige Ungersvend i Stand til at gjenvinde sit Helbred og til at tilfredsstille sin Længsel efter at udvikle slumrende Talenter, og aabnede ham paa denne Maade tillige en Vei gjennem Livet.

Siden efter havde han tumlet sig meget i Verden uden at hans Rigdom derfor havde fordærvet ham; det maatte selv hans Misundere tilstaae; og dog syntes saadanne ikke rigtigt om, at alt stedse skulde lykkes for ham, eller at Lykkens egensindige Gunst skulde ledsage ethvert af hans Foretagender, endskjøndt de maatte indrømme, at

selv en ligeligere Fordeling af Jordens Goder ikke vilde have gjort Notaren nogen Afbræk. Ja, naar de i ledige Timer gjenkaldte i deres Erindring den Række af lykkelige Tilskikkelser, af hvilke den Misundte kunde berømme sig, geraadede det dem i det Mindste til Ære, at de ansaae ham fuldkommen værdig til at besidde hans, først efter en haard Kamp tilkjæmpede, Gemalinde. Hun var virkeligt ogsaa hans kostbareste og ædleste Besiddelse; thi hun nedstammede fra en gammel Familie, hun var nemlig en Hauteville, og var udrustet med mange Yndigheder og Dyder. Havde hun endog været omsværmet af mange stolte Beilere, saa skyldte dog Lorent sit Mod og sin Lykke, at han kunde føre denne herlige Pige fra hendes Familiés høie Palais til hans beskedne borgerlige Bolig. Daglig skulde han end mere lære at vurdere det Klenodie, han besad i hende.

De Lidelser, som han havde gjennemgaaet i sin Ungdom, havde dog til Følge, at han ofte i sine modnere Aar maatte kjæmpe med en svagelig Legemsconstitution; lægger man endnu hertil et heftigt Temperament, saa maatte Følgen heraf nodvendigviis blive, at han selv midt i sin Lykke blev overrasket af melankolske Timer; og det var da en Gunst af Lykken, at han ved sin Side fandt en Ledsagerinde, som forenede en blid og elskværdig Characteer med Klogskab og Munterhed. Paa den Tid, om hvilken denne Fortælling handler, var hans eneste Søn Henrik sytten Aar gammel og hans eneste Datter Clotilde

to Aar yngre. Hos Henrik var Faderens Characteerfasthed forenet med Moderens velgjørende Mildhed; Datteren derimod udfoldede en Skjønhed, som syntes at forudsige, at hun vilde blive Moderens udtrykte Billede.

Familien boede ikke i Clermont, men Huusfaderen, som endnu med Glæde erindrede sig sit Ungdomsliv paa Landet, havde faaet Tilladelse til at forlægge sin Bopæl til et Landsted ved den brusende Aires grønne Bredder. Heldige Kaar og Smag for landlig Simpelhed havde her frembragt et henrivende Opholdssted, fra hvilket Lorent besørgede sine Forretninger, som ofte førte ham til Staden, men hvor han endnu oftere blev besøgt af sine Clienter; paa den anden Side vare dog Venner ei heller mindre velkomne, og Familien Lorents Gjestfrihed var vidt og bredt bekjendt.

Midt under al den Lykke, som dette lille Landsted indesluttede, indtraf Revolutionens Udbrud. Under en langvarig, slet Regjering havde himmelraabende Misbrug indsneget sig, og Despotismens Magtbud vare traadte i Lovenes Sted; Folket følte sig nedtrykt under uoverkommelige Skatter og det hele Land af en umaadelig Statsgjeld. Derfor indsaae endog de meest Betænksomme, at en Tilstand som den daværende ei var til at udholde og den nye opgaaende Tids Morgenrøde blev hilset med Glæde. Men Hjelpen kom for silde og derfor ogsaa for voldsomt for at udbrede sine Velsignelser i Fred. Den forskrækkede og raadvilde Regjering miskjendte de rette Midler for at besværge Stormen og aabne de frembrydende Bølger et

Udløb, Revolutionen bryder løs og dens Gang var ei mere til at beregne.

Allerede i Juli udbredte Oprøret sig til Provindserne og tre Maaneder sildigere myrdede en afskyelig Bande den kongelige Livvagt og førte Statens Overhoved som Fange i Triumph fra Versailles til Paris, imedens den ædlere Deel af Nationen, som hverken havde ønsket dette Udfald eller forud antaget det for muligt, nu ved Synet af det Raserie, som bemægtigede sig Værmen af Folket, begyndte at nære en smertelig Bekymring for det elskede Fædrelands Fremtid.

Netop paa denne Tid blev Lorent overrasket ved en Forflyttelse fra Clermont til Verdun. Hvad var herved at gjøre? skulde han afslaae den? et Spørgsmaal, angaaende hvis Besvarelse han først maatte raadføre sig med sin Kone. Tog man Hensyn til Børnenes Opdragelse, som hidtil var bleven ledet af en Huuslærer, maatte jo Opholdet i en større Stad synes mere heldigt; og henvendte man Opmærksomheden paa Stemningen i det oprørske Landskab, da spaaede denne lydeligt nok en uheldsvanger, uvis Fremtid. Hvorfor skulde man da ikke under saadanne Forhold give Opholdet paa Landet til Priis om det endog var for Aar og Dag? Begge Ægtefæller vare derfor snart enige, og Notaren skred med sædvanlig Bestemthed til Planens Udførelse, saa at Forandringen var skeet allerede før November.

Men hvor megen Elendighed førte ei denne Begivenhed over den ulykkelige Lorent, og hvor ofte har han ei i

senere Dage bestormet Himmelen med trøstløse Klager, fordi det ei var ham forundt at have nogen Anelse om de Lidelser, som ventede ham og hans i Verdun! Det kan vel ei negtes, at denne Forandring af Opholdssted staaer i nøieste Sammenhæng med hans senere ulykkelige Skjæbne, men er det da afgjort, at den vilde have taget en lykkeligere Vending, hvis han altid var forbleven paa sit Landsted, og har vel nogensinde noget dødeligt Øie kunnet trænge igjennem det hemmelighedsfulde Dække, bag hvilket Verdens evige Styrelse er skjult?

Uden at ane noget Uheld hengav Familien Lorent sig til de Indtryk, som de nye Forhold maatte føre med sig. Verdun er en temmelig betydelig Stad, og formedelst den ringe Afstand fra Clermont manglede det ei paa Bekjendtskaber fra tidligere Tid, ei heller paa Leilighed og Lyst til at indgaae nye. Vinterens Tid var desuden ei skikket til at fremkalde nogen Hjemvee efter de grønne Vange og den brusende Aire, og det var endelig neppe tænkeligt, at nogen skulde have kunnet bevare et aabent og for Landlivets stille Glæder modtageligt Hjerte paa en Tid, som kun maa bedømmes efter de aldrig forhen hørte og hurtigt vexlende Begivenheder, under hvis mægtige Slag det skjelvende Frankrig bævede.

Adelens Udvandring var allerede begyndt efter Oprøret i Versailles, men da Feudalretten var ophævet og Adelen opløst som særegen Stand, tog den til i endnu langt høiere Grad, og Geistligheden, som vægrede sig ved at aflægge den nye Eed, fulgte det givne Exempel. Aldeles

berøvet sin kongelige Magt og udsat for offentlige Mishandlinger søgte ogsaa Ludvig den Sextende sin Frelse i Flugt, men var saa uheldig at blive anholdt i Varennes, faa Mile fra Verdun. De, alle bestaaende Forhold tilintetgjørende, Decreter af Nationalconventet opvakte dog Modstand i Provindserne og Borgerkrigen brød ud, man hørte derfor i dette Tidspunkt, at Stæder bleve beleirede og erobrede og at Jacobinerne under den nu indtrædende lovløse Tilstand stedse dristigere hævede Hovederne; thi de vilde udslette alt Kongedømme af Jorden og det er fornemmelig i denne Hensigt, at de som oftest opflamme Pariserpøbelen til Oprør. Paa denne Tid stormer man Tuillerierne, myrder Schweizerne og fører den dethroniserede Konge til Fængselet Temple. To Dage derefter bestiger Robespierre Præsidentstolen i det nyligt oprettede Blodtribunal, og i afsindig Iver søger man at hidføre en Tid, som i Grusomhed skal overgaae Alt, hvad der hidtil er oplevet.

Under disse Storme havde Verdun i Sammenligning med andre Stæder nydt en velgjørende Rolighed; thi det var lykkedes det langt overveiende Antal af Indbyggerne som kongeligsindede at holde Oprøret i Tømme uden at fortørne Magthaverne. Men i August 1792, da Preusserne i Forening med Østerrigerne, omtrent 50,000 Mand stærke, overskrede Grændserne, sloge deres Hjerter disse i Møde; og kunde de vel andet end hilse de Allierede som Befriere og bygge de ædleste Forhaabninger paa disses Seire?

Longvy var allerede falden, om faa Dage vilde de kunne være for Verdun. Denne Stad med dens forfaldne Fæstningsværker var aldeles uskikket til at gjøre nogen alvorlig Modstand; en Beleiring var derfor ligesaa lidet at befrygte, som en Overgivelse af Staden var udenfor al Tvivl.

Under saa beroligende Udsigter tog Lorent saa meget mindre i Betænkning at opfylde en alvorlig Pligt, som med Nødvendighed kaldte ham til Mühlhausen ved Rhinen, hvor hans Svoger Franz Remy, en velhavende Fabrikant, efter lange Lidelser var død af Tæring. Han havde været Enkemand og efterlod sig som Arving til sine betydelige Handelsforetagender kun en 15-aarig Datter, Marie Remy. I et rørende Brev anbefalede denne sig til sin ubekjendte Onkels Kjærlighed og Beskyttelse, og den første Bogholder bad samtidig hermed om Forholdsregler, angaaende Fabrikens Virksomhed.

„Værer uden Frygt," sagde Notaren til sin Kone og sine Børn, „det har jo intet at betyde, jeg vil sælge Fabriken og føre den stakkels Marie i eders Arme; det vil i det høieste medtage nogle faa Uger." Den betænksomme Moder føiede sig med Fatning i det Uundgaaelige, og Henrik var ikke lidet stolt af sine tyve Aar og sit Mod for at være en Beskytter for Moder og Søster. Ikkun Datteren henflød i Taarer og vilde ikke skille sig fra sin Fader. Lorent betragtede sit elskværdige Barn, som allerede havde udfoldet sig til en herlig Mø, med den inderligste Kjærlighed og Henrykkelse; men sagde dog smilende: „Vi maae

være fornuftige, Clotilde, om fjorten Dage har du mig igjen.“ Han reiste.

Tager man Hensyn til Omfanget af de Forretninger, som det nu tilfaldt Notaren at ordne, saa vil man ei undre sig over, at denne Beslutning blev trukket i Langdrag; dog blev Lorent saa meget hellere, da ikkun gunstige Efterretninger indløb fra hans Familie.

Preusserne vare allerede Herrer af Verdun; thi efter at den i kort Tid var bleven beskudt med Feltstykker uden at nogen egentlig Skade derved var afstedkommen, tvang Borgerne den heltemodige Commandant, Beaurepaire, til Overgivelse, hvilket gik denne saa nær til Hjerte, at han, efter at have undertegnet Overgivelsen, skjød sig en Kugle for Panden i den paa Raadhuset forsamlede Magistrats Overværelse; paa samme Dag droge Preusserne ind i Staden. De modtagne Breve aandede kun Glæde over de lykkeligt afvendte Farer og den bedste Tillid til Fremtiden. En sildigere Beretning underrettede Notaren om, at den preussiske Konge Dagen efter hans Troppers Indmarsch selv var kommen til Verdun, og at han var bleven modtaget af Borgerskabet med alle mulige Æresbeviisninger; de fornemste Familiers Døttre havde endog overrakt ham Blomster og Krandse, og til Gjengjeld havde Kongen huldrigst tilstillet de unge Piger Foræringer og oven i Kjøbet underholdt sig venligt med den smukke Clotilde. — Kort efter blev Preussernes Afmarsch til Champagne meldt.

De Forhaabninger, som bleve knyttede til denne

Marsch skulde dog kun alt for snart skuffes. Emigranterne havde forsikkret, at alle Linietropperne og den største Deel af Folket strax vilde forene sig med Preusserne, at man havde vundet Commandanterne i de fleste Fæstninger, og at der overalt vare vigtige Underhandlinger i Gang, saa at Synet af Preusserne vilde være i Stand til at dæmpe Revolutionen. Man havde dog hidtil endnu forgjeves ventet efter at see den første Overløber, og de tydske Hærførere bleve ængstelige over det Vovestykke med en svag, af Sygdomme allerede decimeret Armee, at erobre det mægtige Frankrig. Et Forsøg troede man dog endnu at kunne vove, men Kanonaden ved Valmy gjorde ingen Forandring i Forholdene, og da den franske Armee tvertimod holdt Stand, opgav man den hele Plan den 22de September. Den samme Dag, paa hvilken man i Paris proclamerede Republiken, afsluttede Hertugen af Brunsvig en Vaabenstilstand med General Dumouriez og tiltraadte Natten til den 29de sit Tilbagetog.

Lorent havde imidlertid fremmet sine Forretninger med Iver; han havde fuldendt en Optegnelse over alt Inventariet, erhvervet sig et Overblik over den hele Arv; ja, han havde allerede bestemt den Orden, ifølge hvilken Fabrikens Drift skulde fortsættes, da der frembød sig en forønsket Leilighed til Salg, saa fordeelagtig, at den ei i Arvingens Interesse burde afvises. Underhandlingerne i denne Anledning bleve dog noget langvarige, saaledes som jo saa ofte skeer, og maatte atter begyndes paany.

Paa denne Tid blev Preussernes Afmarsch omtalt i

Brevene fra Verdun, og de indeholdt tillige et Anstrøg af Forsagthed, endskjøndt nogen egentlig Bekymring just ei var udtrykt. „Jeg føler mig foruroliget,“ skrev han tilbage, „og da jeg, om endog kun for faa Dage, føler mig fængslet her, saa tager Postheste og kommer alle til mig jo før jo hellere, selv da, naar ingen Fare synes at være forhaanden.“

Omsider blev Salget afgjort og Contracten underskreven. — „Saa kom da, du Ulykkesbarn,“ sagde Lorent til sin Niece og førte hende til Vognen: „Du vil aldrig kunne gjengjelde mig det, som jeg har lidt for din Skyld.“ Uden Rast og Ro kjørte de afsted Nat og Dag hundrede Gange skuffede i det Haab, snart i denne, snart i hiin Vogn at møde de Elskede.

Ak, hvad nytter dog denne rastløse Hast! De, for hvis Skyld I ængste eder, ere allerede for længere Tid siden ophørte at være Gjenstand for noget Haab, og havde endog en Engel omklamret de umenneskelige Dommeres Knæ (det maa jo dog i Grunden indrømmes, at elskværdige Engle gjorde det), dens ydmyge Bøn vilde dog have været forgjeves. I Sandhed, det, som man aldrig før havde tænkt eller anet, var skeet, Bloddommerne fra Paris vare ilede til Verdun for at fuldbyrde Dødsdommen paa de uskyldige Børn, hvis Hænder havde vovet at strøe Blomster for en Konges Fod!

Da den ulykkelige Lorent naaede sit Hjem og spurgte efter sin elskede Ægtefælle og sine kjære Børn, var der ikkun eet Liv tilbage, for hvis Frelse han endnu kunde

opsende en inderlig Bøn, og dette Liv tilhørte hans syge, af en heftig Feber angrebne Søn. Hans hulde Datters Liv var for evigt visnet og forstummet, hun hvilede i den samme Grav, som hendes Ungdoms Legesøstre, efter at være bleven henrettet ved Guillotinens Sværd. Med grusom Haan havde Morderne dømt hendes Moder til først at overvære Datterens Henrettelse for derpaa at bringe hende selv levende paa Rettersstedet, men de havde ei betænkt, at en Moders Livstraade kunne briste, naar hun seer sit skjønne elskværdige Barns Hoved at rulle hen for sine Fødder. Og dog, hvad brøde Dommere som disse sig derom, de henrettede endog det døde Legeme.

Ved disse sørgelige Tidender faldt Notaren ikke i Afmagt, men dog have Naboerne fortalt, at han den hele Nat igjennem havde udstødt Skrig. Det er nok muligt, at dette forholder sig saaledes, men den næste Morgen var han bleven ganske stille, skjøndt tillige meget bleg. I lang Tid sad han med sammenlagte Arme ved sin Søns Sygeseng; det var meget at befrygte, at den skulde blive hans Dødsleie. Først senere gik han ud og listede sig skye omkring det Sted, som endnu røg af Blod. Undtager man et hvinende Sprog og en uhyggelig Latter, syntes han dog at være ved fuld Brug af sin Fornuft. Imedens alt dette skete, sad den stakkels forvirrede Marie i det øde Huus og skjælvede af Angst over hele Legemet; thi under saa sørgelige Forhold skete den Fader- og Moderløses Indtrædelse i hendes Slægtnings Hjem!

Henriks Sygdom var en Smitsot, som Preusserne havde bragt med sig, og som nu rasede i Staden. De nu Afdøde havde fortiet det for Faderen og skjøndt han vel fandt en hemmelig Sorg antydet i Brevene, havde han dog gjort sig en anden Forestilling om Aarsagen. Da Republikens Corryphæer holdt Rettergang i Verdun, laa han i en fuldkommen Agonie; han var derfor aldeles uvidende om sin Moders og Søsters Skjæbne. Nær Graven vandt hans Ungdomskraft dog Seir; maaskee bidrog Maries Pleie ogsaa sit dertil; da han efter lang Tid igjen var helbredet, sagde man ham, at de dyrebare Hedengangne vare døde af den samme Sygdom, af hvilken han selv havde været angreben.

Notaren blev sig selv liig; han viste Fatning og Rolighed, han værdigede ei sin beklagelsesværdige Skjæbne eller Fremtiden noget Ord. Paa Spørgsmaal om hans Befindende roste han sig altid af sit gode Helbred, og dog tilkjendegav hans dybt indfaldne Træk og en ofte gjentagen Trækken af Ansigtsmusklerne en dybtfølt Lidelse.

Vinteren var tilende og Henrik havde fuldkommen gjenvunden sin Sundhed, da Godset Hettange ved Thionville blev averteret tilsalg i Provindsens offentlige Blade; det varede ikke længe for Rygtet fortalte, at Lorent stod i Handel om samme for egen Regning. Han bekræftede selv dette Rygte og tog gjentagne Gange derud med Sagkyndige for at besee Gaard og Grund. For ogsaa at tage sin Søn og sin Niece paa Raad med, tiltraadte de en Morgen tidlig Reisen derhen i Notarens egen Eqvi-

page og uden al Bagage. Fraregner man, at de Reisende næsten i enhver Landsby bleve afforbrede deres Pas til Visitering, mødte dem ellers ingen Hindring paa denne deres hurtige Reise. Den bedste Vei til Thionville førte den Gang over Etain og Bricy ind i Moseldalen ad den store Landevei, som kommer fra Metz. Det maatte derfor vække den unge Lorents Opmærksomhed, at Kudsken, efter at være kommen forbi Bricy, slog ind paa smaa By- og Markveie i mere nordlig Retning, dog uden at han derfor ved noget Spørgsmaal afbrød den haardnakkede Taushed, som hans Fader iagttog.

Henimod Aften blev der gjort Holdt ved et eensomt Skovhuus. Efter at de havde forladt Hovedlandeveien, vare de intetsteds blevne anholdte, men her traf de to Mænd tilbest i Nationalgardens Uniform, som hjalp til med at forspænde friske Heste og som derpaa rede forud. En fremmed Kudsk havde afløst Lorents, og denne fulgte efter med de fraspændte Heste. I flere Timer blev Reisen nu fortsat paa de stenede og ubanede Veie og det med største Forsigtighed; thi der bleve flere Gange holdt stille, imedens Rytterne undersøgte Egnen. Hist og her skimtede man vel et Lys fra et beboet Huus uden dog at betræde samme. Henrik var overbeviist om, at man for længe siden havde passeret Thionville og Hettange til venstre, og at man var langt forbi begge disse Steder. Omsider, efter at Egnen igjen havde antaget et hyggeligere Anstrøg, og en mere befærdet Vei var betraadt, gik det ned i en dyb Dal, fra hvilken man hørte Larmen af en brusende Bæk og af

klapprende Møllehjul. Man kjørte over en Bro og Vognen holdt. „Vi have nu naaet Maalet,“ sagde Føreren, „og ere paa tydsk Grund; dette er Altwies og bag Bjerget ligger Eslingen; den Mand, som kjører for Dem, er Mølleren fra Altwies; i to Timer vil De nu kunne naae Renach.“

Et Skrig, som Hevnen og en Følelse af Triumph over at være undsluppen sine Kjæres Mordere afpressede Notaren, og som i Vildhed lignede et vildt Dyrs Brøl, var Svaret herpaa. Med samme Raseri som en Flod, der gjennembryder sine Dæmninger, udtømte han sig i Forbandelser, imedens den Qval, med hvilken heftige Smerter fyldte hans Hjerte, samtidig afpressede ham hylende Klageraab. Det var en skrækkelig Scene. Saaledes saae det altsaa ud i den Mands Indre, som med en Martyrs Sjelestyrke havde indhyllet sig i et Skin af Ro og Hengivelse.

Den unge Pige skjulte sit Hoved imod Agestolens Hynde og Henrik gyste ved den Tanke, at dette mageløse Udbrud af Smerte kunne tilhøre en Affindig.

„Tilgiv“, sagde Anføreren, men Tiden er kun sparsomt tilmaalt os, jeg maa endnu tilbage før Dag.“

„Modtag her Beviset paa en ulykkelig Mands Taknemmelighed,“ sagde Lorent, og overrakte ham en Børs. „I har redeligt holdt eders Ord.“

De Fremmede toge Afsked og Hestene fore atter afsted.

„Velan,“ raabte Notaren, „det med Forbandelser betyngede Frankrig ligger bagved os, vi ere frie. Saa

være da dette ødelagte Livs sidste Stund indviet til Hevnen!" Efter disse Ord sank han atter tilbage i sin tidligere uhyggelige Taushed, en lindrende Taare var negtet den Ulykkelige. Morgenen dæmrede allerede, da de ad næsten uveisomme Bjergspor naaede Byen Renach ved Moselen.

Udtømt af Lidelser paa Sjel og Legeme gjorde Lorent nu et Ophold indtil Middag. Hans Plan var at nedsætte sig i det trierske Gebeet, fordi Kurførsten havde erklæret sig for en afgjort Modstander af Revolutionen. Den lille Stad Saarburg, saa nær den franske Grændse, maatte derfor især være et passende Opholdssted for Lorent, og han besluttede at overskride Moselen ved Renach, for ad nærmeste Vei at naae til Saarburg.

Men Forsynet havde fra sin Himmel besluttet det anderledes for at hans ulykkelige Livsløb maatte fuldbringes. — Vel havde de Reisende ladet sig Veien nøie betegne, men Marie var dog den eneste, som fuldkommen forstod Tydsk, hun var jo en Elsasserinde; thi skjøndt Lorent havde studeret i Strasborg, forstod han dog ikke mere af det tydske Sprog end hans Kudsk, Peter Duclos, som radbrækkede samme i sin Fædrenestad St. Avolds Jargon.

Følgen heraf var, at Peter Duclos forfeilede Veien, som fører til Plateauet ved Merzkirchen og ved at holde sig for meget til venstre, slog ind paa den gamle Romervei, som over Kimmer fører til Tavern. De Reisende bleve først deres Vildfarelse vaer, da de bleve indhentede

af en ung Mand tilhest, som i et flydende Fransk meddeelte dem denne ubehagelige Efterretning. Lorent befalede strax at vende om, men da den betænksomme Fremmede henledede deres Opmærksomhed paa Aftenens Nærhed og deres Ubekjendtskab til de slette Bjergveie, som føre fra Bjergsletten ned i Saardalen og tillige raadede dem at overnatte i det meget gode Gjestgiversted i Tavern, for at de da den næste Dag kunde kjøre paa den jevne Vei igjennem Saardalen til Saarburg, saa besluttede de sig til at følge hans Raad, saa meget hellere, som han selv skulde samme Vei, og med Fornøielse paatog sig at være deres Fører lige til Tavern, paa de især om Foraaret høist slette og ubanede Veie. Imellem den Fremmede og den unge Lorent opstod en Samtale underveis, af hvilken fremgik, at den Første var en Tydsker, født langt bag Rhinens høire Bred, at han havde lært sit Fransk i Skolen, men opfrisket samme under Preussernes sidste Felttog, hvilket han havde gjort med uden egentlig at være Militair. Og da han ifølge sin Dannelse tildeels kunde henregne sig til de Lærdes Tal, men paa Grund af Kjendskab til Agriculturen ligesaa meget til Landmændenes, saa havde det truffet sig meget heldigt for ham, at han havde fundet Leilighed til at bosætte sig i Tavern, som Forpagter af den sammesteds saa smukt beliggende Mølle.

Under en saa localkyndig Førers Veiledning blev den lerede Huulvei med alle dens Slag og Fordybninger lykkeligt tilbagelagt, og idet de lode Skoven bag ved sig, laa paa engang i Aftensolens Skjær det af Bjerge og Skove

yndigt omgivne Tavern ligesom indfattet i Blomster for de overraskede Fremmedes Øine. Et Suk, som i dette Dieblik undslap Fader og Søn, forraadte de smertelige Erindringer, som dette Syn opvakte hos dem.

Tidligt den næste Morgen gjennemstreifede Lorent Egnen omkring denne By. Harme og Sorg, men især de sidste Dages farefulde Reise, havde i høi Grad forandret den forhen statelige Mands Udseende. Den Spænding i Sjelen, som havde givet ham Kraft til i Verdun at gjennemføre et tungt Bedrag for Verdens og en mistænksom Øvrigheds Øine, dette ved en stærk Villie tilkæmpede tilsyneladende rolige Liv var tilende; og i Timer som disse, i hvilke Tanken om Hevn maatte vige for den fulde Følelse af hans Ulykke, blev det ret iøinefaldende i hvor høi Grad den for kort siden saa kraftige Mand havde antaget en Oldings svagelige Udseende og bøiede Gang. Ingen Blomst tildrog sig mere hans Opmærksomhed, og forgjæves sendte den af Morgensolen oplyste og i Foraarets Friskhed duftende Skov ham sin Vellugt imøde. Lærkernes Qvad og Skovfuglenes Sang løde klangløst i hans Øre. Hvor sørgelig var ikke Modsætningen til de svundne Dage, da han havde skattet alt dette saa høit, da han havde besiddet et omtfølende Sind, en dyb Følelse for de evigt nye Undere i Naturen. Det smertelige Stik af et lidet Insekt rev ham omsider ud af denne grublende, følesløse Stemning og vakte hans Opmærksomhed for den skjønne Verden, som udfoldede sig for ham fra den Høi, paa hvilken han stod, og som For-

aarets almægtige Naturkræfter havde fremkaldt af Vinterens øde Tomhed, sig selv og Menneskene til Lyst. „Saaledes laa ogsaa Aubreville i sin Blomsterpragt," hviskede han og vred sine Hænder, „skulde man da ikke ogsaa kunne finde Ro i en Jord som denne?"

Da han var kommen tilbage til Gjestgiverstedet, erklærede han, at han havde besluttet at opslaae sin Bopæl i Tavern. For Penge er alting muligt, pleier man at sige, og her gjalt der blot at formaae Eieren af et smukt beliggende Huus til at rømme samme og tage et andet, som han eiede i samme Landsby, i Brug. Den unge Tydsker hjalp til at bringe alt i Orden, det nærliggende Trier ydede Professionister til Husets Indretning og før Forløbet af to Uger havde Familien sit nye Huus i Orden.

Fra denne Dag af hengav Lorent sig til en Lidenskab, som neppe lader sig undskylde ved de Følelser, som bevægede hans Indre; han blev en Forræder imod sit Fædreland. Hevnen fordunklede hans Forstands ellers saa skarpe Syn, og lod ham nære Haab om et heldigt Udfald. Saa meget er vist, at han ei lod noget uforsøgt af det, som staaer i den enkelte Mands Magt, naar han finder Hjelpekilder i sin Charakteers Energi og en Formue, som han med beregnende Klogskab har vidst at bevare selv under de meest faretruende Omstændigheder. Det var ham nu fornemmeligt magtpaaliggende at vedligeholde gamle Forbindelser, at knytte nye og at tænde Oprorsfakkelen i alle Retninger, at modtage og udsende hemmelige Emissairer, ja endog at sende sin egen Søn ad

natlige Veie til Grændsen. Og dog formaaede alle disse Anstrængelser ei at lægge det mindste Lod i den Vægtskaal, som Folkenes almægtige Styrer holder i sin Haand; det maatte tvertimod føie sig saaledes, at Virkningerne faldt tilbage paa den ulykkelige Forræders Sindsstemning, som med hver Dag blev værre og værre, saa vel fordi hans Haab blev skuffet, som og fordi saa fordærvelige Lidenskaber ei kunne blive uden en ulykkelig Indflydelse paa Sindet.

Det er ikkun alt for sandt, at intet Menneske gaaer uden en mærkelig Forandring i Sjelen igjennem en bitter Skjæbnes Tilskikkelser. Sjeldne og det meest qvindelige Naturer blive forædlede af Ulykken i den Grad, at den luttrede Sjel svinger sig høit op over den i Fordærvelsens Lue ødelagte Livslykkes Gruusdynger. Med energiske Characterer pleier det at gaae anderledes; ikkun alt for ofte ligge de under og antage et Anstrøg af Slethed under Ulykkens trykkende Byrde; man seer Lidenskaber udfolde sig, som ere opvakte ved ulykkelige Hindringers Modstand, og som en lykkelig Tilværelse aldrig vilde have fremkaldt til Virksomhed.

Denne Sætning, som Erfaring bekræfter, kan anvendes paa den ulykkelige Lorent. Udviklingen af hans Lidenskaber var i hans Ungdom bleven forhindret ved legemlig Svaghed, i hans Mandoms Alder ved lykkelige Kaar. Skjæbnens haarde Slag traf ham derfor uforberedt og fandt kun et Hjerte, som formaaer at gjøre en blind Modstand, fordi det aldrig er blevet oplivet af Religionens

varmende Lys. Alt det Onde, som slumrede i det (og hvilket Menneskehjerte kan vel sige sig fri derfor), vaagnede og antog Egenkjærlighedens beklagelige Skikkelse; hertil kommer endnu, at hans physiske Natur indeholdt Spirerne til lange Lidelser, og disse udviklede sig nu med frygtelig Styrke. I sørgelig Vexelvirkning omspændte derfor alle disse Aarsager Legeme og Sjel, begge disse sygnede, og den ene meddelte den anden en skadelig Næring.

Af alt dette er det en Selvfølge, at en i sig selv ei uædel Natur, maatte synke dybere og dybere, gaae tabt for Verden og blive sine Omgivelser en Qval. Udbrud af det sletteste Lune afvexlede derfor Dagen igjennem med en menneskefjendsk Taushed, og med mistænksomt Øie iagttog han de unge Menneskers Opførsel, fordi Henrik ansaae sin Faders Virksomhed for ikkun lidet ærefuld, og som Følge heraf hoist ugjerne og uden Interesse udførte de Hverv, som denne overdrog ham. Fra Bebreidelser i denne Henseende kom det til Forklaringer. Sønnen, nu 21 Aar gammel, længtes efter ædlere Sysler og fordulgte ei længere Ønsket om at vende tilbage til Frankrig. Faderens Overraskelse ved en Erklæring som denne oversteg alle Grændser, og han tilraabte ham med Tordenstemme, om han da ei vidste, at hans Moder og Søster havde udaandet under Guillotinen? — Det gik ogsaa ud over Marie. Hverken Skjønhed eller en elskværdig Characteer vare istand til at dæmpe det unaturlige Had, med hvilket Lorent forfulgte hende, den uskyldige Aarsag til hans Tab. Om det saa var hendes Fromhed, var den ham imod;

han kunde ei lide hendes hyppige Besøg i Kirken, eller hendes venskabelige Forhold til Præsterne i Conz og Tavern. Kjed af en saa uvenlig Omgang bad Marie om Tilladelse til at reise til Mühlhausen til hendes Slægtninge der; men Lorent svarede, at hun gjerne havde kunnet reise, hvis han ei havde forpligtet sig til at være hendes Formynder og givet sin Søster, hendes Moder, det Løfte at sørge for hendes Opdragelse. „Søg dig derfor en Mand," vedblev han, „kun dit Giftermaal eller min Død kan befrie dig fra din forhadte Onkels Nærhed."

Under saadanne Forhold blev der intet Andet tilbage for det unge Par, end at slutte sig nær sammen, og den unge Tydsker, hvis Navn var Barnfeld, blev snart den Tredie i denne Alliance. Han var en aandrig, dannet Mand, af et muntert Gemyt og forsøgt i Livets forskjellige Retninger, stedse rede til at hjælpe med Raad og Daad; disse Egenskaber havde gjort ham til en kjær Ven af Familien og endog erhvervet ham Notarens Tillid.

Imedens dette gik for sig, havde Krigen, som hidtil var ført i Belgien og ved Rhinen med afvexlende Lykke, taget en for Republiken meget heldig Vending. Belgien var nemlig blevet erobret og Moselarmeen rykkede for Trier. Lorent saae sig nødt til Flugt, men han troede dog ikke, at denne skulde vare ret længe, og han lod derfor sine Tjenestefolk blive tilbage i Tavern, men overraskede ikkun Barnfeld med Anmodning om at ledsage sig som Secretair, Tolk og Ven; denne indvilgede strax.

Heldigviis indfandt der sig en bemidlet Mand, som var villig til at paatage sig hans Forpagtning, og i Juli i Aaret 1794 afreiste den hele Familie til Koblenz; men, da den franske Armee stedse rykkede længere frem, saae den sig nødt til at følge sammes Bevægelser og stedse at forandre Opholdssted, alt som Nødvendigheden bød det. En fortærende Uro og en indre uhyggelig Stemning tillod dog ei Lorent at dvæle ret længe paa noget Sted, og uden Rist eller Ro gjennemstreifede han den største Deel af det vestlige Tydskland.

I de to nærmest følgende Aar fulgte vigtige Begivenheder Slag i Slag, og Frankrig erholdt en næsten aldeles forandret Skikkelse. Efter Terrorismens Ophør gjorde et mere maadeholdende Princip sig gjeldende i den nye Forvaltning. Orden og Rolighed vendte tilbage i det Indre, og Krigen blev kun født for at opnaae Fred. England og Østerrige stode alene paa Kamppladsen, og alle de øvrige Magter havde sluttet Fred, men den unge General Bonaparte havde næsten fuldført Italiens Erobring og Moreau gik seirrig over Lech.

At den unge Lorent maatte følge disse Begivenheder med levende Begeistring, er en Selvfølge; thi i hvor store Tab Republikens gruopvækkende første Dage havde tilføiet ham, blev jo dog Frankrig stedse hans hæderkronede, herlige Fædreland. Uden lang Betænkning besluttede han at forlade en Fader, som ei behøvede hans Nærværelse, og begive sig under Moreaus seirrige Faner. Endskjøndt Notarens Helbred havde lidt meget, fordi han stedse fandt sig

skuffet i sine Forhaabninger, og endskjøndt de forhen frygtelige Udbrud af Hevn og Vrede havde antaget et mildere Anstrøg, saa brød dog hans rasende Heftighed atter løs med en Vulkans Uimodstaaelighed, da han maatte befrygte den uhyre Sorg, at see sin egen Søn gaae over til sine Fjender. Den paafølgende Nat efterlod Henrik dog ligefuldt et Brev, i hvilket han meldte, at han havde hævet hundrede Guldstykker af Reisekassen paa sin Mødrenearvs Regning og for bestandigt forladt sit fædrene Hjem.

Aldrig omtalte Notaren denne Flugt med et Ord, aldrig lod han siden hen sin Søns Navn komme over sine Læber; men Livet har dog vistnok ved denne Leilighed tabt sin sidste kummerlige Levning af Glæde for ham; først nu følte han den trykkende Byrde af en svagelig Constitution, af en tidlig Alderdom, og med sikker Forudfølelse af Dødens Nærhed besluttede han at ville ende sine Dage i Tavern. Varnfeld skrev til Præsten Gläsener sammesteds og fik det forønskede Svar. Hæren var nemlig i Tydskland, og der var Ingen som bekymrede sig om de franske Udvandrede. Lorent vendte altsaa tilbage til sit Huus, men istedetfor at finde Døden, følte han en betydelig Forandring til det Bedre; det var dog saa langt fra, at han erkjendte dette med Tak til Forsynet, at han snarere syntes at fortære sine voxende Legemskræfter i Bredens og i en Alt haanende, misanthropisk Sindsstemnings Tjeneste. Selv den begunstigede Varnfeld blev kun ved gjentagne Bønner bevæget til at forlænge sit Ophold i Huset i sin tidligere Stilling som Ven af Familien, og

følte sig ofte fornærmet af Notarens Luner, som dog især imod Marie antoge en høist haardhjertet og egoistisk Characteer. Og dog var denne Marie en Skabning, elskværdig som Faa, et aandrigt Naturbarn uden al Kjendskab til Verden og dens Former, men derfor saameget mere elskværdig i hendes Uskyld, i hendes Hjertes Reenhed, i hendes ungdommelige Sværmerie for et Ideal af Moralitet og Gudsfrygt. Med ydmyg Hengivenhed bar hun sine uforskyldte Lidelser og med oprigtigt forsonende Sind følte hun Angerens Braad, naar langvarige utaalelige Qvaler omsider henreve hende til lidenskabelige Udbrud. Men hvad gavnede det hende, at Unge og Gamle elskede og ærede hende, at mangen Moder fremstillede hende for sin Datter som et følgeværdigt Mønster, at man i den Fattiges Hytte hørte hendes milde Hjerte og gavmilde Sind velsignet og priist, hun formaaede jo dog ikke at afvæbne Onkelens Apathie, som efter Sonnens Flugt lod til at voxe med hver Dag. Det er uvidst, om han alene holdt hende for sin Søns Medviderske, eller om han endog holdt for, at hun meget mere havde tilskyndet ham til at fatte Beslutningen om Flugt.

Et Par Maaneder kunde vel være henrundne efter Tilbagekomsten til Tavern, da der forefaldt en Begivenhed, som ei blot var af en alvorlig Art, men ogsaa gav Spillerum for de forskjelligste Gisninger. Man skrev netop den 20de October 1796. Efter pludselig at have overskredet Donau ved Ingolstadt, havde Erkehertug Carl i August samme Aar kastet sig over Sambrearmeen, overvundet den

i to Træfninger og uden Rist og Ro forfulgt dens Levninger; men efter disse glimrende Bedrifter havde han atter vendt sig mod Mosel og Rhinarmeen, hvis Hærforere Jourdan og Moreau allerede vare i fuld Tilbagemarsch imod Rhinen. Paa den før nævnte Dag, den 20de October, var Efterretningen herom just kommen til Tavern. Paa disse Uheld grundede Lorent nye Forhaabninger og var i en saa gunstig Stemning, at han selv foreslog at aflægge Sognepræsten i Conz, den værdige Anton Canaris, et Besøg; han havde nemlig gjort denne Mands Bekjendtskab hos sammes Embedsbroder i Tavern. En Grund mere til denne Forekommenhed fra Notarens Side var endvidere et ubehageligt Optrin, som var forefaldet imellem ham og Marie den foregaaende Aften, og som han paa denne Maade søgte at gjøre godt igjen ved ligesom at give sin Niece en stiltiende Satisfaction. Landsbyen Conz, en Miil fra Trier og en halv fra Tavern, har nemlig en herlig Beliggenhed omtrent paa det Sted, hvor Floden Saar falder i Mosel; den er beliggende paa den Skraaning, som den høire Rand af Saardalen danner, idet den bøier imod Nordost og følger Moselens Løb, og her, omtrent midt paa den skraae Flade, hæver den sig høist malerisk med sine Haver og Viinbjerge. Fra Præstegaarden og sammes Have, som hæve sig paa Ruinerne af et Sommerpalads fra Romertiden, findes den skjønneste Udsigt til alle Sider; til Venstre den speilklare Saar med den gamle, som der fortælles, af Drusus byggede Broe, og til Høire Moselen med dens grønlige Vande, begge

omgivne af Skovpartier. Endeligt de langs Moselen yndigt beliggende Landsbyer, iblandt hvilke Igel især udmærker sig ved sit fremragende Oldtidsminde fra Romertiden, og overhovedet den hele modsatte Bjergrand, som med sine Haver, Bjerge, Klipper og Kløster strækker sig lige til de af Trier fremragende Taarne.

Veien fra Conz til Tavern gaaer i Begyndelsen igjennem en lav fugtig Slette; men længere hen fører den igjennem dybt Sand. For at undgaae dette Sidste kan dog den, som ei skyer en Omvei, benytte en Fodsti, som gaaer til Høire og forbinder Tavern med Moselbyerne Reinig og Wasserliesch. Denne Sti fører videre over Sydranden af en Række Høie og bærer paa et Sted, hvor den hæver sig høiest, Navn af Lieschem, men paa et lavere Punct, hvor den bøier ned mod Tavern, kaldes den som oftest Rosenbjerg.

Ledsaget af Præsten fra Tavern, Marie og Varnfeld kjørte Lorent paa den før nævnte Dag til Conz. Men i den Hensigt at tilbagelægge Hjemveien tilfods, sendte han strax Vognen tilbage. Da de fra Præstegaardens Have først havde beundret den herlige Udsigt og den dalende Sol, tiltraadte de Tilbageveien til Tavern. Da de vare komne over Broen ved Conz, vilde Notaren bøie ind paa Kjøreveien, som førte igjennem Dalen til hans Hjem, men Marie henvendte sig i det samme til ham med det Spørgsmaal, om det ikke var bedre at følge Gangstien. Ved dette Spørgsmaal gjorde Notaren en Bevægelse med Haanden henimod den anførte Sti, som ei ulig et hvidt

Baand snoede sig op over Høiene, og svarede, at han for sit Vedkommende frygtede for den Besværlighed, som var forenet med at stige opad, men at han ei havde noget imod, at de Unge fulgte Veien over Bjerget, imedens han selv og Præsten vilde blive i Dalen. Niecen svarede, at det ikke var hendes Hensigt at ville skille sig fra Selskabet og med et flygtigt Oiekast til Varnfeld tilføiede hun, at Gangstien dog gik saa jevnt opad, saa at den selv for hendes Onkel vilde frembyde mindre Besværlighed end den sandede Kjørevei. „Lad gaae," raabte da Notaren, „viis os Vei!"

Stien steg ogsaa i Virkeligheden saa successivt opad, at den ingen Vanskelighed frembød, og den jevne Flade var snart naaet; Marie aabnede Toget og hendes Holdning og Udseende lod til at antyde, at hun, som man pleier at sige, gik i dybe Tanker; i en Afstand af omtrent et hundrede Skridt fulgte Onkelen hende; han havde Præsten fra Tavern paa sin venstre Side, og bag disse fulgte Varnfeld. Paa den hele Vandring over Høiene har man bestandig til Venstre Udsigt til Kjøreveien, som gaaer igjennem Dalen, men til Høire er man betaget den frie Udsigt i Begyndelsen af en Granskov og længere hen imod Tavern paa det saakaldte Rosenbjerg af en Skov med Løvtræer. Marie var allerede kommen saa langt, at hun befandt sig ligeoverfor Margrethekapellet, som laa til Venstre for hende i Dalen, og som Kjøreveien gaaer tæt forbi, da hun nødtes til at standse for at oppebie de Andre. Veien deler sig nemlig paa dette Sted i flere

Grene, som alle føre til forskjellige Puncter af Landsbyen Tavern. Aftenen vedblev at være stille og Himlen var fri for Skyer, hvorfor Tusmørket allerede en halv Time efter Solens Nedgang endnu ikke var tiltaget i nogen betydelig Grad; begunstiget af et saa heldigt Veir naaede Selskabet snart Marie, og fulgte hende nu i den løvrige Skov, da faldt der pludseligt et Skud inde i samme, og en mat pibende Kugle rev Hatten af Notarens Hoved. Varnfeld sprang øieblikkelig til for at staae den Vaklende bi, men Marie, som kun var et lidet Stykke foran, vedblev ubevægelig at stirre ind i det Tykke af Skoven, indtil hun paa engang bedækkede Dinene med begge Hænder. Lorent gjenvandt snart sin Fatning og iagttog sin Niece med mørke Miner; hun blev imidlertid staaende i samme Stilling, indtil Notarens Udraab: „Hvad gjør du der, hvem forfølger du med Dinene, kjendte du ham maaskee?“ bragte hende til, bleg og skjelvende, at vende Hovedet om imod ham, uden at hun dog var istand til at forlade det Sted, paa hvilket hun stod. Præsten ilede hende strax til Hjelp og spurgte: „Frøken, saae De nogen?“

„O nei, nei,“ svarede hun med Møie, „jeg saae ingen; hvem skulde jeg ogsaa have seet?“

Onkelen tilkastede hende et gjennemborende Diekast og udbrød: „For mig havde De intet Blik, Mademoiselle; var De saa vis paa min Død? Tør jeg iøvrigt spørge Dem om, hvad det var, som med dæmonisk Magt holdt Deres Dine fast i modsat Retning?“

„Skrækken," stammede hun, „den skrækkelige Udaad!" og støttede sig til Præstens Arm for ei at falde.

Varnfeld paastod nu, at de strax burde forlade Skoven for at naae aaben Mark og ile ned til Byen ad en af de ubedækkede Stier, som førte over et Steendige ind i Haverne.

„Nei, ingenlunde," sagde Notaren, „Forbrydelsen er feig og Dødsfrygt mig fremmed. Det var altsaa derfor," tilføiede han med den meest bebreidende Bitterhed, „at jeg blev tvungen til at gaae denne Vei? Fortræffeligt!" — Med disse Ord satte han sig i Spidsen for Toget og naaede taus sin Bolig.

Hermed var det Hele forbi. De Undersøgelser, som Præsten og Varnfeld hemmelig anstillede, bleve uden Frugt, og Notaren havde med største Bestemthed frabedet sig saadanne ad Rettens Vei. Han talte aldrig selv om denne Hændelse, derimod udviste han fra nu af en uhøielig Afsky for Verden og Menneskene og behandlede sine Omgivelser med en Tilsidesættelse, som ei heller skaanede Varnfeld. Men da denne ei følte nogen Lyst til at tjene som Legetøi for en saa utaalelig lunefuld Herre, bragte han sin Reisekoffert i Orden og kom for selv at tage Afsked. Lorent indsaae dog nu, at han ei kunde undvære ham, og at han om muligt maatte bringe ham til at forandre sin Beslutning, om det endog skulde skee ved en Eftergivenhed fra sin Side. Han bad ham derfor om Tilgivelse, og Varnfeld blev.

Ogsaa Maries Taalmodighed var ilende, hendes

Taarer udtomte. Hun yttrede til enhver, som vilde laane hende Øre, i hvor høi Grad hun fandt sin Stilling utaalelig, og at hun ponsede paa at faae den forandret. Men hendes Stræben i denne Retning var forgjæves. Hendes fornyede Begjering om at maatte reise til Mühlhausen strandede paa Onkelens Stivsind, og et Forsøg til Flugt paa Pierres Troskab imod sin Herre. Hun maatte meget mere fra denne Tid af finde sig i et strængere Tilsyn, og hun turde ikke forlade Huset uden under Kudsken Pierres Ledsagelse.

Under saadanne, al hendes Livslykke tilintetgjørende, Gjenvordigheder begyndte omsider Foraaret 1797. Marie begyndte allerede at bukke under, hendes Kinder blegnede og Ungdommens lette Sind, dette Skjold imod Ulykkens Pile, begyndte at svigte hende. Da befriede omsider Døden i Natten imellem den 30te Juni og 1ste Juli Notaren fra Jordlivets Qvaler og gjengav den Lidende Frihed og Helbred. De ydre Forhold ved Notarens Endeligt havde noget Sorgeligt hos sig; hverken hans Søn eller hans Niece havde staaet ved hans Dødsleie; det var en medlidende Fremmed, som for sidste Gang havde lagt hans Hovedpude tilrette og omsider trykket hans Øine til. Paa denne Maade var Roligheden da atter vendt tilbage til dette Huus, i hvilket Had og Strid havde hersket i flere Aar; men om ogsaa Freden tillige var vendt tilbage i de Efterlevendes Hjerter, er et Spørgsmaal, paa hvilket vi ville søge at erholde Svar i den følgende Skildring af Begivenhederne.

Paa den næste Dag efter Notarens Død indfandt Øvrigheden sig for at forsegle hans Efterladenskaber. Den fandt den eneste tilstedeværende Slægtning, nemlig Marie, i en underlig lidenskabelig Stemning; med forstyrret Udseende og ustadige Øiekast meddeelte hun som oftest forkeerte og modsigende Svar; man tilskrev hendes Smerte Grunden til denne forunderlige Opførsel. Tredie Dagen derefter blev den Afdøde nedsænket i Graven. — Græd hun da ved hans Grav? Nei! — Saae man da veemodig Smerte præget i hendes Træk? Ligesaalidt! — Tvertimod talte Uro af hendes Øie, Angst af alle hendes Træk, og en hemmelig Skjelven rystede hendes Lemmer. — Alt dette maatte være paafaldende. I fjorten Dage var Forholdet saaledes, da formaaede hun ikke længere at udholde det under dette trykkende Tag; hun følte sig ved en hemmelig Magt tilskyndet til at reise til Trier, og hun afreiste ogsaa virkeligt for at leie sig et Logis i den meest afsides liggende Gjestgivergaard. Men den hevnende Nemesis havde jo blot ventet derefter; nu blev det stumme Huus paa engang talende, den sagte Hvisken blev til et Skrækkens Raab, som gjennemfløi den hele Landsby, og som snart naaede Conz, men — derfra til Trier er kun en Miil.

Følgen af alt dette var, at Øvrigheden indfandt sig anden Gang, men denne Gang for at forstyrre den Dødes Ro. Man lod Liget opgrave, man skjar det op og optog Forhør over Tyendet, og hvilket sørgeligt Lys udbredtes ikke derved over det dæmoniske Mørke, som undertiden

hersker i et Menneskebryst! Med største Grund kunde man spørge om hvilken Betydning, der maa tillægges de Dyder, som vi pleie at lovprise hos Mennesket, naar en Mildhed i Hjertet, som kappes med den Englene maae besidde, naar en Fromhed, som grændser til Sværmeri, ei formaaer at yde tilstrækkeligt Værn mod en lav Lidenskabs Fristelser; naar det er muligt at see Marie, dette Mønster paa Fromhed og Sædelighed, synke saa dybt, at hun maa fortjene Navn af Giftblanderske! Og dog dvæler hun endnu i Trier, den Ulyksalige. Men er der da ingen iblandt de mange, som hidindtil saa ofte have givet hende Beviser paa deres inderligste Deeltagelse, som giver hende et advarende Vink? spørge vi her. — Jo, der var een, skjøndt han fremtræder uden Navn, som dog viser hende denne Velvillie. Man fandt nemlig følgende lille Billet paa hendes Bord: „Kun øieblikkelig Flugt formaaer at redde Dem.“ Advarslen kom dog for silde; man er allerede paa Spor efter hende; selv Nattens skjulende Skygge kan ikke hjelpe hende. Forbryderskeu blev greben paa den aabne Landevei, og for første Gang efter den skrækkelige Gjerning formaaer hun at græde.

Vi nødes her at gaae tilbage i Tiden for Skridt for Skridt at afsløre det Utrolige.

Hvorledes var det dog muligt, at en saa svag og sygelig Mands Død paa nogen Maade kunde antage en betænkelig Characteer? Jo — der er to Omstændigheder, som vække Mistanke, nemlig den Dødes Anklage paa hans Yderste og Maries Opførsel. Efter at Lorent havde

nydt en Limonade, som hans Niece havde tillavet ham om Eftermiddagen, havde han gjentagne Gange raabt, at han havde faaet Gift. Men Marie paa sin Side havde forladt Huset, uden at man paa nogen Maade havde været istand til at finde hende igjen; først da det grydede ad Dag den næste Morgen, havde hun med synlige Tegn paa Forvirring atter listet sig tilbage til sit Hjem. Dette gav nu Anledning til, at Tjenestefolkene maatte gjøre sig allehaande Forestillinger og indbyrdes hviske derom; men den naturlige Tvang, som et Herskab udøver over sit Tyende, og den Ærbødighed, man havde været vænnet til at vise en saa elskværdig ung Dame, bandt endnu stedse dets Tunger. Da løste Marie dem selv ved sin Flugt til Trier, og følgende Tilfælde fremskyndede Rettens Indskriden. Kokkepigen Cathrine Hammer var nemlig kjørt til Markedet i Trier med Bonden Velder; ved denne Leilighed havde hun faaet et Ærinde at besørge for Kudsken Pierre, nemlig at kjøbe ham nogle Piller paa Apothekeet til den ene af Hestene, som havde Hoste. Da hun var kommen paa Apotheket, hvor Tyendet i Lorents Huus ofte kom og følgelig ei var fremmed, tog det ene Ord det andet, og den snaksomme Pige betroede en af Medhjelperne at hun havde Mistanke om, at hendes Herre var bleven forgivet. Følgen heraf var, at efter en Times Forløb indfandt Apothekets Eier, Hr. Kramer, sig hos Stedets Dommer for at meddele ham Kokkepigens Yttringer og tillige selv angive, at den 29de Juni, Dagen for Notarens Død, havde Marie Remy været paa Apotheket og

kjøbt fire Drakmer hvidt pulveriseret Arsenik, ifølge et Beviis fra hendes Onkel for dermed at forgive Rotter. Denne Kjendsgjerning var nu vistnok egnet til at vække Mistanke, og fra Rettens Side blev der ogsaa snarest muligt taget Hensyn til den. Landsbyen Tavern var deelt imellem to Herrer; den Deel af den, som laa paa denne Side af Grolbach, hørte nemlig til Trier, imedens den anden hørte til Luxemborg og stod under Domstolen i Gravenmacher. Det blev imidlertid oplyst allerede i Trier, at det af den afdøde Notar forhen beboede Huus laa paa triersk Gebeet. Tilfældigviis havde paa denne Tid Stad- og Landphysicus Doctor Dörner i Trier just taget Permission og begivet sig bort fra Byen, hvorfor Præsidenten for den trierske Criminalret tilforordnede den Commission, som blev affendt til Tavern, Amt- og Landphysicus, Doctor Chevalier fra Saarburg og Stadchirurg Retterath fra Trier som Lægekyndige.

Da Commissionen var kommen til Tavern, maatte den med Forbauselse erfare, at Frøken Remy havde begivet sig til Trier; den skred dog ligefuldt til ot optage et Forhør over Tyendet og Barnfeld, og Hovedindholdet af Forhøret var omtrent saaledes:

I en lang Række af Aar havde Notaren Lorent lidt af Krampe i Maven og Underlivet, og som Middel herimod pleiede han at betjene sig af en Elixir ad vitam longam, som paa hiin Tid blev tilberedt i næsten alle Apotheker efter visse Regler. I den sidste Tid før sin Død havde han især lidt meget og holdt Sengen under

heftige Klager over indvendig Krampe, Hede og Brænden i Halsen; han pleiede da gjerne at drikke Limonade, fordi Smerterne undertiden lindredes derved, og det var da næsten altid Frøken Remy, som tillavede den. Med Undtagelse af Barnfeld, som havde besøgt Notaren een Gang om Formiddagen og ligeledes een Gang om Eftermiddagen, omtrent imellem tre og fire, havde der ei været nogen Fremmed hos ham paa hans Dødsdag. Klokken otte havde Kokkepigen Hammer efter Sædvane bragt ham en Karaffe frisk Vand, og hun havde da hørt ham paa gebrokken Tydsk beklage sig over en meget bitter Smag og Brænden i Halsen, hvorfor han ogsaa strax nedsvælgede nogle Glas Vand. En Time senere havde man hørt Notaren skjelde; han forlangte med Heftighed Limonade, som ogsaa strax blev tillavet af hans Niece og bragt op til ham. Idet Klokken slog ti, blev Pigen Hammer atter kaldt til Sygeværelset ved en lydelig Stønnen og Jamren. Hun fandt Notaren meget lidende; han talte meget, men kun Fransk, og dette Sprog var hende uforstaaeligt, men af den Syges Miner og Gebærder kunde hun dog slutte, at han maatte føle heftige Smerter i Halsen og i Maven, og imedens han med blodrødt Ansigt vred og vendte sig i Sengen, udraabte han den ene Gang efter den anden det tydske Ord „Gift“. Forskrækket over alt dette skyndte Pigen sig ned ad Trappen og kaldte paa Kudsken Pierre, som var i Gaarden, for at bede ham hente Hr. Barnfeld, da Herren befandt sig meget ilde. Kudsken begav sig ogsaa strax afsted, og imidlertid søgte hun baade selv og

Stuepigen Gjertrud Biver efter Frøkenen, men uden at finde hende.

Da Pierre og Varnfeld efter et Qvarteers Forløb betraadte Notarens Værelse, raabte han dem med stor Heftighed imode: „Det er ikke mit gamle Onde; jeg lider frygteligt; det er som om mine Indvolde skulde sonderslides; jeg har faaet Gift og maa døe." — Varnfeld søgte at berolige den Lidende og vilde sende Bud efter en Læge; men den Syge forbød det med de Ord: „Nei, nei, det er for silde, jeg døer, Luft, Luft!" Han fik ogsaa virkelig kort efter Convulsioner og faldt i en fuldkommen Agonie, efter at han først havde gjort nogle frugtesløse Forsøg paa at vomere. Varnfeld skyndte sig ned i Kjokkenet, og lod en af Pigerne, da Frøkenen intetsteds var at finde, tillave Thee, med hvilken han vendte tilbage til Sygeværelset. Lorent var i det samme kommen til sig selv, men var dog ei istand til at tale, hvorfor han kun ved Tegn gav sin brændende Tørst tilkjende. Han nedslugte derpaa med Heftighed den fremrakte Thee, og Tegnene paa Qvalme og Brækning indfandt sig atter; men strax efter begyndte igjen frygtelige Trækninger over hele Legemet, som endte med en fuldkommen Udmattelse. Endnu engang var Livet, men ei Bevidstheden, vendt tilbage, og, da dette Tilfælde havde indfundet sig tredie Gang, paafulgte Døden; Klokken var da omtrent elleve om Aftenen. Pierre ilede jamrende ned til Pigerne for at forkynde dem Ulykken, men Varnfeld tildækkede den Dødes frygteligt fordreiede Træk med et Klæde og begav sig nu forst efter at have

ventet forgjeves efter Frokenen, tilbage til sit Hjem. Ifølge Kudskens og Varnfelds overeensstemmende Udsagn havde Notarens Endeligt været saaledes.

Begge Tjenestepigerne vidnede fremdeles, at de havde været oppe hele Natten, og at Frokenen først var kommen hjem om Morgenen Klokken tre, bleg og udmattet. Da Cathrine Hammer havde meddeelt hende Sorgebudskabet om Onkelens Død, og at han selv havde klaget over at være bleven forgivet, havde hun vel yttret Tegn paa heftig Skræk, men strax taget Ordet: „Hvad tale I om Gift; var det da nødvendigt at tænke derpaa, for at en saa usel Tilværelse kunde blive endt. Tie med det; der er desuden ingen Gift i Huset.“

Da dette Forhør var afsluttet, skred Retspersonalet til at aabne Seglene. Det maa her bemærkes, at man ikkun havde forseglet Dagligstuen, fordi en Pult, som stod derinde, lod til at indeholde Alt hvad Notaren eiede af Penge og Papirer. Han pleiede iøvrigt stedse at sove i Bagværelset, men paa Grund af sin Sygdom havde han ladet sin Seng flytte ind i den lysere og venligere Dagligstue, i hvilken han da ogsaa var død; men for at kunne forsegle Dørene, havde Retten ladet Liget flytte tilbage i det oprindelige Soveværelse, som tillige havde en egen Dør ud til Gangen. Man fandt Seglene ubrudte og Alt i Værelset uforandret. Paa det lille Bord, som havde havt sin Plads ved Siden af Sengen, stod et Glas med Laag til og med en forgyldt Rand, som kun blev brugt i Huusholdningen, naar Frøken Remy tillavede Limonade

i det til hendes Onkel. Vel fandt man ei mere nogen Vædske i samme, men Siderne og Bunden vare beheftede med en hvid, kornformet, tør Substants, som hverken lod til at være hvidt Sukker eller Cremor Tartari. Dette Glas blev omhyggeligt tildækket og forseglet for at opbevares til en senere nøiagtig Undersøgelse. I et Skab i Væggen fandt man sex smaa Flasker med Elixir ad vitam longam; de fem vare endnu fulde og Seglene paa dem ubrudte; ikkun den sjette var halvt tomt. Denne sidste blev ligeledes indsvøbt og forseglet for at gjøres til Gjenstand for nærmere Prøvelse.

Iøvrigt gjennemsøgte man alle Dele af Huset og især Frøkenens Værelse for om muligt at finde en giftig Substants. Endskjøndt man intet fandt, bragte dog denne Omstændighed Kokkepigen til at meddele Følgende: Da hun anden Dagen efter Lorents Død var i Begreb med at klæde sig paa om Morgenen Kl. fire, havde hun tilfældigviis kastet Øiet ud i Gaarden og Haven og til sin store Forundring seet Frøkenen spadsere derude. Med en Spade i Haanden var denne nemlig kommen fra Norddetræalleen og var gaaet skraaes over Bedene foran Havedøren; hun havde derpaa sat en Spade fra sig op imod Gitteret, som skilte Haven fra Gaarden, og havde saa begivet sig op ad Trappen til sit Værelse, efter at have lukket Gadedøren efter sig. Vidnet havde ikke havt Mod til strax at spørge Frøkenen om Aarsagen til hendes tidlige Opstaaen, og formedelst Dagens Sysler havde hun glemt sit i Begyndelsen fattede Forsæt selv at see efter i Haven. Rets-

personalet begav sig nu ud i Haven og fandt, ifølge Vidnets Anviisning, snart et Sted, som lod til at have været opgravet for nyligt. Man søgte nu efter og fandt snart en lille Pakke, som var skjult i et Stykke blaat Papir, hvis Sammenlægning noksom vidnede om Hastværk og Forvirring hos den, som havde sammenviklet det. I den lille Pakke fandt man to smaa Æsker med Vignetter, som udsagde, at de vare hentede fra Hofapotheket i Trier. Den ene, som var rød af Farve, havde Udskriften: Cremor Tartari, den anden, som var mindre og sort af Farve, havde derimod den, paa sort Papir anbragte, Udskrift: „Arsenik til Udryddelse af Rotter". Begge Æsker vare ikkun halvt fyldte med et hvidt Pulver. De bleve kort efter tillukkede og forseglede for at undersøges nøiere af Chemikerne.

Da dette var tilende, begav Commissionen sig til Kirkegaarden. Ligkisten blev optagen og aabnet, men de Tegn paa Forraadnelse og Opløsning, som Diet her traf paa, vare saa skrækkelige, at saavel Lægerne som de juridiske Commissairer ansaae en Section for umulig. Da der imidlertid var saa meget, som lod formode en Forgiftelse ved Arsenik, udtog man Ligets Indvolde, fordi en Undersøgelse af Maven i et saadant Tilfælde vilde være af afgjørende Vigtighed. Lægerne unddroge sig ei heller længe for denne vanskelige og høist ubehagelige Forretning, men, skjøndt det hele øvrige Legeme var næsten opløst, fandt de dog, efter at have borttaget den tynde Hudbedækning over Maven, at de indenfor liggende Dele var

hele og ikkun lidet angrebne, saa at de uden at beskadiges betydeligt kunde nedlægges i Glas af Porcellain og under Rettens Segl opbevares til videre Brug.

Tusmørket begyndte allerede, da Commissionen igjen naaede Trier. Dommeren begav sig umiddelbart efter Ankomsten til Frøkenens midlertidige Bopæl i Gjestgiverstedet „zum goldnen Brunnen"; men Verten, Hr. Kirn, kunde kun meddele ham, at den efterspurgte Dame havde leiet sig en Vogn til Tavern, og at hun allerede var kjørt bort for en halv Time siden. Der var altsaa intet andet at gjøre end hurtigt at sætte efter hende, men idet man traf Anstalter hertil, maatte det, mærkeligt nok, træffe sig saaledes, at Vognmanden Werner traadte ind i Gjestgiverens Stue for at lade sig give et Glas Viin. Saasnart denne nu hørte, hvad man havde i Sinde, afgav han strax følgende Forklaring for Dommeren: At det nemlig var hans egen Karl, som kjørte for Damen fra Tavern, og at hiin i dette Øieblik havde sendt ham følgende Bud ved en Smedelærling, som havde mødt ham underveis, at Damen imod en høi Betaling havde leiet ham til at kjøre til Koblenz istedetfor til Tavern. Paa Grund af denne Meddelelse blev Flygtningen eftersat og indhentet omtrent en Miil fra Trier.

Klokken elleve om Natten blev Fangen afleveret i Criminalfængslet; den virksomme Dommer underrettede strax personlig Præsidenten i Overhofretten om det Skete, gav derpaa Frøkenen en halv Time til at betænke sig og

forføiede sig strax til sit Dommersæde for at optage det første Forhør.

Efter at have spurgt hende om hendes Navn, Alder og Forhold til hendes Onkel, lod han hende vide, at Lorent var død under Omstændigheder, der tydede paa Gift. Han lagde ei heller noget Dølgsmaal paa, at man antog, at hun, Niecen, havde været i Besiddelse af Gift paa Dødsdagen, og at hun af den Grund nu befandt sig i Arrest. Dommeren har selv bemærket i Acterne, at den Mistænkte befandt sig i en høist trøstløs Tilstand, at hun hulkende havde vredet Hænderne og forgjeves søgt at tale.

Dommeren indgjød hende Mod og søgte ved Mildhed at bevæge hende til at aabne Hjertet for ham, for at lette det for den Byrde, som syntes at nedtynge det. Hun afgav herpaa følgende Forklaring:

„Min stakkels Onkel er vistnok ikke død af Gift; han var en saa svagelig Mand; min Gud, hvorfor da døe af Gift?“

Hun sagde dette med klagende Stemme, men tilføiede med sænkede Øine og med sagte, hurtige Ord:

„Der har jo aldrig været Gift i Huset; hvorfra skulde det ogsaa komme.“

Dommeren holdt det ikke for beleiligt at fortsætte Forhøret og lod hende føre tilbage til Fængslet. Hun blev nu sig selv overladt i lang Tid; thi Inqvirenten vilde først tilveiebringe uomstødelige Beviser imod hende. Imedens Physikeren og Apothekeren som Følge af det

allerede Fortalte vare sysselsatte med at undersøge den Afdødes Indvolde, Glasset og Æskerne, optog Dommeren derimod Forhor over samtlige Vidner: og han blev herved bekjendt med følgende Yttringer af Marie Remy til forskjellige Personer:

„Det er ikke til at holde ud; det maa briste eller bære; denne Tilstand maa faae Ende“; og: „Vil Himlen da ei forbarme sig over mig og tage ham til sig.“

Med Rette ventede Dommeren et stort Udbytte af Varnfelds Vidnesbyrd; han havde jo i en lang Aarrække staaet Familien saa meget nær. Han udkastede ogsaa et høist uhyggeligt Billede af de huuslige Forhold, men viste i mange Henseender en Tilbageholdenhed, som mishagede Dommeren, og derfor finder man ogsaa i Acterne, at denne ofte har tilføiet, naar det gjaldt en Sag, som kunde kaste Skygge paa Frøkenen, at Varnfeld har tøvet med Svaret, udtrykt sig tvetydigt eller undskyldt sig med en fuldkommen Uvidenhed. Paa Grund heraf opstod den Formodning hos Inqvirenten, at Varnfeld fortaug det Vigtigste, og at han vidste meer, end han ønskede at meddele. Saaledes tilstod han vel at have hørt heftige og bebreidende Yttringer af Marie, men han undskyldte dem altid med Øieblikkets ugunstige Indtryk. Han yttrede, at Frøkenen besad et blødt, ædelmodigt Hjerte, villigt til gjerne at tilgive og forglemme. Det havde vel ogsaa overrasket ham, at man havde fundet Arsenik, men man maatte dog først høre Frøkenens Forklaring; det kunde jo gjerne have været i en uskyldig Hensigt, at hun havde nedgravet de fundne

Æsker, og ligeledes lod der sig jo ogsaa tænke Grunde, som kunde retfærdiggjøre hendes Fraværelse om Natten.

Præsten Gläseners Forklaring tjente destoværre ikkun til at drage et nyt betænkeligt Punct for Lyset. Opfordret til at meddele Alt, hvad der maatte være ham bekjendt om Familien, maatte han saare naturligt opfriske Erindringen om den for Notaren faretruende Begivenhed i Tavernerskoven. Pastorens og Varnfelds Udsagn stemte aldeles overeens, dog paastod den Sidste, at han havde været saa sysselsat med Notaren, at han umuligen kunde have givet Agt paa Frokenens Opførsel i det skjæbnesvangre Dieblik, og paa Dommerens bebreidende Spørgsmaal, hvorfor han ei for havde omtalt denne Begivenhed, svarede han, at han ei havde erindret det, og at han overhovedet ei følte sig forpligtet til at optræde som Anklager imod en Dame, for hvem han nærede en dybt begrundet Agtelse.

Imedens dette stod paa, havde vedkommende Sagkyndige undersøgt Indholdet i de to Æsker, og Hofapothekeren havde vedkjendt sig dem, som udleverede fra sit Officin; den sorte indeholdt Arsenik, den røde Cremor Tartari. De havde begge været fyldte, da de udleveredes. Og endelig befandtes Levningerne i Limonadeglasset at indeholde Arsenik, blandet med Sukker og Viinsteensyre.

I den Afdødes Mave havde man fundet Spor af disse sidste Ingredienser, men fornemmelig en saa stor Mængde Arsenik, at den maatte ansees tilstrækkelig til mange Menneskers Død. Maveväggene viste dog kun Tegn til en ringe Grad af Betændelse, men da Vidnerne havde udsagt,

at den Afdøde havde klaget over brændende Smerter i Maven og Svælget, over heftig Tørst og en, Kolik lignende, Smerte i Underlivet, at han endelig var død under Krampe, Convulsioner og en flere Gange gjentagen Besvimelse, og da disse Symptomer tilhobe vidne om Forgiftelse ved Arsenik, saa afgave Lægerne den Erklæring: at Notarens Død upaatvivleligt maatte tilskrives denne Giftart.

Endskjøndt den hele Sag for videnskabelig dannede Mænd maatte fremtræde som et aldeles sædvanligt Tilfælde, anvendte den Sagkyndige dog al den Grundighed i Fremgangsmaaden, som en saa høist vigtig Sag, i hvilken Dommen vilde komme til at lyde paa Liv eller Død, ubetinget gjør Fordring paa. Vel havde den Afdøde aldrig benyttet sig af Lægehjælp, og man maatte derfor udelukkende henholde sig til de Udsagn og Forklaringer, som vare at erholde af hans Omgivelser, men disse vare ogsaa tilstrækkelige, for at man efter samme kunde danne sig et tro Billede af hans mangeaarige, legemlige Lidelser. Ifølge Beskrivelsen af Notarens Person havde han været en høi, mager Mand, med en noget guulagtig Ansigtsfarve og indfaldne Kinder, ofte hjemsøgt af Mangel paa Appetit og Krampe i Maven og Underlivet; man havde ogsaa hyppigt hørt ham beklage sig over Brænden i Hovedet, Tørhed i Halsen og brændende Tørst, og da han tillige havde lidt af Hypocondrie, der ofte havde havt til Følge, at hans slette Stemning havde naaet en Høide som lignede Raseri, saa var det umuligt andet, end at

erklære denne Mand for en Patient, som i høi Grad leed af Svaghed i Underlivet. Det var imidlertid høist vanskeligt at udfinde Aarsagen til denne Svaghed, fordi en Section af Liget var umulig; dog var det sandsynligst, at tilskrive en organisk Feil, især en Svaghed i Leveren, samme. I de sidste fem Aar af sin Levetid havde han kjæmpet imod denne Sygdom, og skjøndt han i de sidste fjorten Dage før Dødsmomentet havde lidt af dette gamle Onde, saa var det dog ei at miskjende, at han ofte tidligere havde lidt i en ligesaa høi og vedvarende Grad. Der var derfor ingen øiensynlig Grund tilstede for at antage, at hans Organisme var ude af Stand til at kjæmpe længere, eller til at erklære denne hans sædvanlige Sygdom for Dødens Aarsag. Et livsfarligt Symptom var ei heller blevet bemærket eller antydet ved noget af Vidnerne. Som Kjendsgjerning stod det imidlertid fast og urokkeligt, at den Afdøde paa sin Dødsdag ei havde nydt andet end nogle Kopper Thee og et Glas Limonade; om han maaskee havde taget noget ind af den fornævnte Elixir var uvist, men dog sandsynligt, fordi han havde klaget over en bitter Smag i Munden, og fordi det tidt og ofte har stadfæstet sig, at et Lægemiddel, endog et saadant, som Patienten i længere Tid har været vænnet til, i særegne Sygdomstilfælde allermeest indvirker paa Smagenerverne. Indholdet af den tilbageblevne Deel i den halvt tomte Flaske med Elixir var blevet undersøgt og erklæret for et uskadeligt og uforfalsket Medicament; hvad enten han derfor havde nydt af samme eller ei, vilde

Følgen ligefuldt have været uden al Betydning. Men ikke alene Elixiren, men ogsaa den Thee, af hvilken den Afdøde havde drukket om Morgenen og om Middagen paa hans Dødsdag, maatte have været fri for enhver skadelig Substants, fordi der efter Nydelsen af samme ei var indtraadt nogen skadelig Virkning.

Derimod forandrer Scenen sig paa en ligesaa paafaldende som sørgelig Maade i den første Time efter Nydelsen af Limonaden; da indtræde de umiskjendelige Tegn paa Virkningerne af Arsenik, og disse Symptomer blive uafbrudt ved, indtil Døden indtræder; og hvad denne Arsenik selv angaaer, da var den bleven funden i den Dødes Mave i Forening med de øvrige Ingredienser af Limonaden, hvis Bundfald i Glasset uimodsigeligt paaviste den Vei, ad hvilken man alene turde haabe at finde Aarsagen til saa sørgelige Virkninger.

At Døden saa hurtigt havde udslukket den Lidendes Livslys, holdt Lægerne for at være en naturlig Følge af det uhyre store Qvantum Gift, og deres Erklæring gik derfor ud paa, at man i denne Omstændighed maatte forklare sig Aarsagen, hvorfor den Afdødes Mave ikkun indeholdt temmelig ubetydelige Spor af Brand og Betændelse. De sagde, at Giften var ualmindeligt hurtigt bleven indsuget af Organismen, og at der paa Grund af den store Mængde i kort Tid havde fundet en Overgang i Blodet Sted, som havde bevirket en Nervesvækkelse, forend Giften endnu havde havt Tid til at yttre sin fulde ødelæggende og ædende Virkning. Efter Lægernes Dom

maatte Ligets hurtige Opløsning ei heller overraske. Erfaring, meente de, havde vel godtgjort, at Arsenik meget ofte bevarede det døde Legeme, saa at det i enkelte Tilfælde fik et mumieagtigt Udseende; dog var det endnu oftere blevet bekræftet ved Erfaring, at denne Gift frembragte den modsatte Virkning, hvilket Sidste de trøstede sig til at bevise ved bestemte Exempler. Betænkte man nu, at dette Lig havde dvælet over Jorden i halvtredie Dag i en brændende Solhede, saa syntes det naturligt, at Giften havde indskrænket sin bevarende Styrke til Maven alene, som den Deel af Legemet, i hvilken den var indeholdt i stor Mængde.

Fra Dommerens og de Sagkyndiges Side var der følgelig gjort Alt, hvad Pligt og Indsigt, Videnskab og Erfaring formaaede, for at afsløre en af Mørke tilsløret Forbrydelse; og for at oplyse nogle underordnede Puncter manglede endnu ikkun den Skyldiges Bekjendelse. Fra hendes Paagribelse af at regne var der allerede hengaaet to Maaneder; i denne Tid havde Dommeren hver Uge besøgt hende for at høre hendes mulige Tilstaaelse, men altid forgjeves. Efter saa lang Tids Forløb besluttede han omsider at skride til et afgjørende Forsøg. Det var netop den fjerde September, da den Anklagede blev ført til Forhør. Med Alvor og Værdighed gjennemgik Dommeren nu Enkelthederne af Undersøgelsen. Marie Remy lyttede med spændt Opmærksomhed til Fortællingen, som hun ledsagede med Suk, qvalte Udbrud af Smerte og beklagende Gebærder. „De har benegtet at have været i

Besiddelse af Gift," sluttede Dommeren, „og dog seer De her den Æske, som De kjøbte Dagen før Deres Onkels Død; den Gang var den fyldt til Randen med Arsenik, men see nu her, Halvdelen af dens Indhold fattes; men her," vedblev Dommeren, idet han lod Apotheker Kramer træde ind, „staaer den Mand, som har solgt Dem Giften."

„Jesus Marie," raabte den Anklagede, og vendte sig forskrækket bort, idet hun bedækkede Øinene med den ene Haand, og udstrakte den anden med en modstræbende Gebærde imod Hr. Kramer. Dommeren lod ham derpaa atter træde ud.

„Forund mig ikkun nogle Øieblikke til at fatte mig," bad hun grædende og sank ned paa en Stol. Efter nogle Secunders Hvile reiste hun sig atter og sagde med skjelvende, men tydelig Stemme:

„Hvorfor tøver jeg dog? min Skjæbne er afgjort. Tilgiv mig mine tidligere Udflugter; thi den Gang vovede den ugudelige Synderinde endnu at tænke paa Redning. Det er forbi, den hevnende Guddom har i Nattens Mørke og mit Sinds Forblindelse ladet mig gribe den urette Æske; ja min Onkel er død ved min Villie og ved min Haand; to Gange er Døden bleven ham tilføiet af mig, med Villie den første Gang, imod min Villie den sidste Gang, da jeg rakte ham Giften."

Ved denne Tilstaaelse har Dommeren tilføiet i Randen af Documentet: „Den indre Usandsynlighed i denne Be-

kjendelse fraregnet, var den Anklagedes theatralske Væsen kun lidet egnet til at skaffe hende Tiltro."

Alle Dommerens senere Bestræbelser for at formaae hende til at oplyse det Utydelige i denne Tilstaaelse vare forgjæves; hans Forestillinger, hans Spørgsmaal om hvad hun forstod ved de Ord, at have myrdet Onkelen med Villie, imedens hun i samme Aandedræt benægtede at have rakt ham Giften i nogen fjendtlig Hensigt vare og bleve aldeles frugtesløse.

Om dette Punct sagde den Anklagede, at hun aldrig vilde meddele Retten nogen Oplysning; hvad den verdslige Dommer kunde forlange, det var ydet ham; hvad hun havde at afgjøre med Gud, angik ikke denne Verden, det var en sørgelig Hemmelighed, som hun alene vilde nedlægge i Skriftestolen, hvorfor hun ogsaa maatte anmode om, at der forundtes hende et Besøg af Præsten i Conz.

"Vistnok" sagde Dommeren efter kort Betænkning, "gives der Synder imod Gud, som den jordiske Dommer ei vover at gaae i Rette med f. Ex. strafværdige Tanker. Den jordiske Dommer holder sig alene til Kjendsgjerningen og han drager denne for sin Domstol i det Tilfælde at den træder i Strid imod hans Lands Lov og Ret. Men saavel ifølge guddommelige som menneskelige Love er Mord en svær Forbrydelse, og dog forlanger Dommeren ogsaa i dette Tilfælde Kjendsgjerningen for at overføre Lovens fulde Straffedom paa den Skyldige. "Jeg spørger Dem derfor nu, er det en Gjerning, for hvilken De anklager

Dem, en Gjerning, som havde Deres Onkels Død til Hensigt, og som ogsaa har virkeliggjort samme?"

"En Morddaad," svarede den Anklagede, idet hun vred Hænderne, "af en forbandelsesværdig Daad, som havde min Onkels Død til Hensigt, og som opnaaede samme. Dog hellere enhver Qval, end at jeg nærmere skulde belyse denne Daad."

Dommeren skjulte ikke for den Anklagede, at hendes Udsagn, ikkun ved en tilfældig Forvexling af de to Æsker at have udtømt Giften i Glasset, neppe vilde finde nogen Tiltro for Dommeren i øverste Instants, men at det dog ligefuldt var hendes Pligt at oplyse Biomstændighederne fra hiin Tid. Den Anklagede yttrede sig derpaa saaledes:

"Paa min Onkels Dødsdag befandt jeg mig i høi Grad ængstet og urolig" . . . . . Da Marie Remy her holdt inde, spurgte Dommeren om Aarsagen til denne Uro. Men den Anklagede erklærede det for sin Pligt at fortie samme, hvorpaa hun vedblev at fortælle. . Aftenen begyndte at skumre, jeg befandt mig i Haven, da raabte Cathrine paa mig og sagde, at min Onkel forlangte Limonade. Jeg gik da ind i mit Værelse; i Skabet i Væggen stod en Skaal med Sukker, tilligemed de to Æsker, som jeg Dagen i Forveien havde indkjøbt i Trier.

„Cathrine bragte mig et Glas med Vand, jeg kastede Sukker deri, og derpaa aabnede jeg efter min Mening den lille Æske, som indeholdt Cremor Tartari og rystede nogle Theskefulde i Vandet. Jeg stod i dybe Tanker og rørte i Glasset, da lød paa en Gang min Onkels Stemme

til mig over Gangen, han forlangte med stor Heftighed Limonaden. Jeg skyndte mig at bringe ham Glasset."

"Drak han deraf?"

"Han tømte det næsten i et Drag."

"I hvilken Tilstand fandt De deres Onkel?"

"I den samme, i hvilken jeg ofte havde seet ham, med feberagtigt Ansigt, klagende over Tørhed i Halsen, Tørst og en bitter Smag i Munden. Han skjendte, fordi jeg havde ladet vente paa mig. Jeg gik derpaa strax bort."

"Hvorhen?" Den Anklagede taug; "hvor var De om Natten?"

"Det maa jeg fortie!"

"Denne Forvexling af Æskerne er ikke meget sandsynlig", bemærkede Dommeren.

"Det synes mig dog, det var mørkt i Skabet, og jeg befandt mig i stor Forvirring," lød Svaret.

"Deres Forvirring", sagde Dommeren, "kan ikke have været stor; Deres Fortælling beviser, at De erindrer de mindste Omstændigheder. Og uagtet dette vil De have forglemt, at der stod en Æske med Gift i Skabet, hvilken De først havde kjøbt Dagen i Forveien. De mener altsaa at have forvexlet to Æsker, som i Størrelse ere saa meget forskjellige. Heldigviis seer Retten sig istand til at kunne overbevise Dem om Usandheden i Deres Fremstilling. Viid altsaa, at Bundfaldet i Glasset er blevet undersøgt, det indeholdt ei alene Sukker og Arsenik, men tillige Cremor Tartari; det er derfor aabenbart, at en Forvexling af Æskerne ikke har kunnet finde Sted;

men at De har benyttet Dem af Indholdet i begge Æsker for deraf at tillave Limonaden."

"Ak! det er meget muligt," svarede den Anklagede, hensunken i Tanker, „jeg har tillavet Limonaden uden al Eftertanke, min Sjel har ikke vidst, hvad Hænderne toge sig for."

"Naar De følte Dem uskyldig i Giftmordet, hvorfor har De da nedgravet Æskerne?"

"Det skete i Angst og Forvirring", svarede den Anklagede, "skulde min Onkel efter hans egen Paastand have drukket sig Døden til i Limonaden, hvormed skulde jeg da have forsvaret mig? Jeg var den eneste i Huset, som var i Besiddelse af Gift, jeg nedgrov derfor Arseniken, og uden at tænke derover tillige Cremor=Tartarien."

Dommeren vendte sig nu til Attentatet paa Rosenbjerget. Han søgte at fremkalde Fortiden i hendes Erindring. Han erindrede hende om hendes heftige Anmodning om at gaae ad Gangstien, han lagde Vægt paa den Omstændighed, at hun var gaaet i Forveien og havde ligesom viist Vei, at hun, saa at sige, havde tilsidesat alle Hensyn til Onkelen og bestandigt, uden Mod til at see tilbage, stirret ind i Tykningen af Skoven, indtil hun omsider havde holdt Hænderne for Øinene. Om Alt dette ønskede han at høre hendes nøiere Forklaring.

"Dette Mordforsøg er mig fuldkommen ubekjendt", tog den Anklagede tilorde, "og endnu i denne Time har jeg ikke den mindste Formodning om, hvo Ophavsmanden vel kan være. Skulde min Opførsel ved denne Leilighed

have været mistænkelig, da maa jeg overlade det til mine Dommeres Samvittighed at udlede Følgerne deraf, min forbyder mig at tale mere om denne Sag. Jeg veed, at mit Liv er fortabt, men jeg døer gjerne Jeg bekjender, at jeg er en stor Synderinde, men intet Haab binder mig mere til Livet, intet uopfyldt Haab vil gjøre mig Affkeden tung.

Efter at Forhandlingen var sluttet, har Dommeren i Acterne gjort en skriftlig Bemærkning om det Indtryk, som den Anklagede havde gjort paa ham, og som gaaer ud paa, at han holdt hende for en øvet Skuespillerinde, og at der ikke fattedes paa Tegn til, at hun pønsede paa Flugt.

Næste Dag modtog Pastor Canaris i Conz hendes Skriftemaal; men samme oplyste intet.

Indtil dette Tidspunct vare Undersøgelserne blevne fremmede med stor og utrættelig Virksomhed, nu indtraadte et betydeligt Ophold. Alt hvad der paa nogensomhelst Maade kunde tjene til at oplyse Sagen var iværksat, af den Anklagede var intet mere at haabe, der stod endnu kun tilbage at beskikke en Advocat til hendes mulige Forsvar. Da stod endnu et møisommeligt og tidsspildende Arbeide tilbage for den Dommer, som havde optaget Forhørerne. Ifølge den tydske Procedure skulde nemlig den hele Proces udsættes i Spørgsmaal, disse skulde forelægges den Anklagede, og hendes Svar paa hvert enkelt vedføies. Denne Fremgangsmaade bliver kaldt Specialinqvisition i mere indskrænket Betydning eller det arti-

culerte Forhør. Det er derfor ikke til at undre sig over, at Dommeren, som paa samme Tid havde mange andre vigtige Sager at behandle, lod en rum Tid hengaae, før han lagde Haand paa dette Arbeide. Et Tilfælde skulde paa ny anspore hans Virksomhed, idet nemlig hans Formodning om, at den Fangne pønsede paa Flugt, blev bekræftet. Et Forsøg udenfra paa at bestikke Fangevogteren var strandet paa dennes Troskab, et andet Forsøg paa at tilstille Fangen et Brev, idet hun førtes fra Fængslet til Forhøret, var ligeledes strandet paa Retsbetjentens Aarvaagenhed: da bleve endelig en Morgen tidligt Anstalterne til den Fangnes Befrielse endnu i rette Tid opdagede for at forhindre hendes Flugt. Hendes Fængsel befandt sig nemlig i tredie Etage i Bagbygningen og havde et lyst Vindue, hvorfra man havde den meest henrivende Udsigt til de mange smukke Skovpartier og Landsbyer paa den modsatte Bred af Moselen; en Udsigt som vistnok ofte har henrykket den stakkels Fange fra det ensomme Fængselsvindue!

Nu hændte det sig en Gang, at Fangevogteren gjorde sin Ronde en Morgen tidligt og paa denne lukkede sin Hund ud igjennem en Dør til Haven, Hunden var neppe kommen ud, før dens Gjøen kaldte dens Herre til. Han kom endnu tidsnok for at høre et Menneske flygte bort over Havehegnet, og han saae til sin Forbauselse, at en Stige stod op til Muren lige under Vinduet af Maries Celle; ved nærmere Undersøgelse fandt han Jernstængerne halvt gjennemfilede. Den Fangne blev derpaa øieblikkelig henflyttet i et andet Værelse til Gaden.

Dommeren, som ved Dagens Frembrud var bleven underrettet om det Forefaldne, indfandt sig strax og lod den Anklagede føre til Forhør. Hun benegtede forud at have vidst nogen Besked om dette Forsøg til hendes Befrielse, eller overhovedet at staae i Forbindelse med Yderverdenen. Hun forklarede, at hun var bleven vækket af sin Søvn ved Lyden af en Fiil, og at hun havde reist sig halvt op for at høre tydeligere, da havde hun paa een Gang bemærket en Bevægelse udenfor, og strax efter var Arrestforvareren kommen ind for at føre hende til hendes nuværende Bolig.

Da Dommeren yttrede Tvivl om Sandheden af dette hendes Udsagn, vedblev hun: „En Befrielse stemmer saa lidt overeens med mine Ønsker, at jeg i lang Tid alene har ventet Deres Besøg for at fuldstændiggjøre mine tidligere Forklaringer. Mon ikke ethvert Menneske vilde bæve tilbage for den Beslutning at aabne det hele syndige Hjerte for en Fremmeds Øie og hvad end mere er for en Dommers? Jeg troede, at jeg havde talt nok for at sætte Dommeren istand til at udtale min Dom; hjemfalden til Døden følte jeg mig ansporet til i det mindste i nogle Puncter at tildække min Misgjerning med Taushedens Slør. Jeg indseer nu min Brøde, jeg angrer den, og jeg er rede til at afgive en fuldstændig, angerfuld Bekjendelse.

Allerede for Aar tilbage i Tiden har jeg været fortrolig med den Tanke at sætte et Maal for en Onkels Tilværelse, som bestandig handlede ilde med mig og til-

føiede mig Qvaler. Jeg underkjøbte derfor en afskediget Soldat, som vendte hjem fra Frankrige, for at han den tyvende October forrige Aar skulde dræbe min Onkel ved et Skud; jeg betegnede ham i Forveien min Onkels Person paa det nøiagtigste. Da Skudet faldt, blev jeg dog ligefuldt greben af Bevidstheden om min Brode. Jeg udstødte et Skrig og troede mig opdaget, Skrækken fængslede mine Fødder til Jorden. Omsider gjenvandt jeg min Besindelse, og det mislykkede Forsøg holdt mig i lang Tid tilbage. Da kaldte mine Lidelser atter min forrige Tanke og Beslutning tilbage; ved Hjelp af et Beviis, som jeg allerede for lang Tid siden havde modtaget af min Onkel, kjøbte jeg derfor Gift paa Apotheket for allerede den følgende Dag at blande den i Limonaden; den hele Dag havde jeg imidlertid kjæmpet mod Uro og Tvivl. Men da Lorent i Aftenskumringen selv forlangte Limonade, var hans Skjæbne afgjort. Udaaden var dog aldrig saa snart fuldbyrdet, før jeg blev greben af Angst og Samvittighedsnag, jeg gjennemstreifede Skovene, indtil Morgendæmringen omsider paamindede mig om Nodvendigheden af atter at vende tilbage til Huset. Det er Dem bekjendt at ethvert af mine Ord, ethvert af mine Skridt senere gjorde mig mistænkt og forraadte mig, indtil man omsider greb mig som Flygtning paa Landeveien."

Denne skjæbnesvangre Tilstaaelse blev, saaledes som Dommeren har noteret i Protocollen, aflagt med alle Tegn paa en oprigtig Anger, men tillige uden den sæd-

vanlige Affectation. Den Anklagede var rolig, tydelig og sit Sind fuldkommen mægtig.

„Og Deres tidligere Udsagn?“ spurgte Dommeren, „var en uheldig Usandhed,“ afbrød Marie ham, „som i første Øieblik blev gjennemskuet af Dem.“

Hun gjentog flere Gange dette Udsagn, og vedblev ogsaa i det articulerede Forhør at henholde sig til samme. Hun havde afslaaet at modtage en Defensor; paa Forlangende af Dommeren blev Advocat R... dog ligefuldt beskikket hende til Forsvarer. Med den bedste Villie fandt han dog intet at forsvare. Den fuldstændige Bekjendelse stemmede paa det nøiagtigste overens med Vidnernes Udsagn og med de i Liget fundne Bestanddele. Hendes Forsvarer saae sig derfor indskrænket til ilkun at anføre Forbryderskens værgeløse Ungdom og ulykkelige Forhold i hendes Onkels Huus, som Formildelsesgrunde.

Vel formaaede han ei, med al sin Bestræbelse i denne Henseende, at afvende Dødsstraffen, dog bleve hans Grunde forsaavidt paaagtede fra Rettens Side, at Dommen kom til at lyde paa den mildeste Dødsstraf.

Overretten i Trier afsagde nemlig den 20de Februar 1798 den Dom, at Marie Remy, som skyldig i Giftmord paa hendes Onkel Notaren Lorent, burde lide Døden og offentlig henrettes med Sværd.

Den Ulykkelige modtog Forkyndelsen af denne Dom med beundringsværdig Fatning og med den Erklæring, at hun følte sig skyldig til Døden, og at hun ilkun bad om, at Dommen snarest muligt maatte fuldbyrdes.

Ifølge den kurtrierske Retsforfatning kunde ingen Appellation finde Sted. Der fandtes ikkun een Instants i Criminalsager, og Dommene bleve, naar de havde modtaget Regjeringens Bekræftelse, ufortøvet fuldbyrdede. Den Sædvane, som finder Sted i de fleste tydske Lande, nemlig at sende Acterne til Universiteterne, var udtrykkeligen forbuden i dette Kurfyrstendømme. Under disse ugunstige Forhold var der intet andet tilbage for Forsvareren, end at tage sin Tilflugt til at ansøge Kurfyrsten om den Domtes mulige Benaadning. Men imedens han endnu var sysselsat med et Udkast til en Ansøgning til Fyrsten i denne Anledning, for at indsende den samtidig med Acterne, indtraadte en Begivenhed, som var vel skikket til at opvække hans Forhaabninger paa ny. Denne Begivenhed bestod i intet mindre end Kuldkastningen af den hele hidtilværende Retsforfatning og Indforelsen af en heel ny Lovgivning og Rettergangsmaade. Dette var nemlig gaaet saaledes til.

Det tydske Land paa den venstre Rhinbred havde utallige Herrer. De Franske havde netop paa denne Tid erobret disse Egne og begyndte at organisere Bestyrelsen og at forandre Retsforfatningen. Disse Forandringer bleve derpaa pludseligen stillede i Bero ved et Decret fra Directoriet, dateret Paris den 16de Februar 1797. General Hoche fik derpaa Ordre til atter at indsætte de gamle Regjeringer og at oprette de gamle Embeder og Domstole, paa det at Alt kunde vende tilbage til den Tilstand, hvori det havde været under de forrige gamle Herrer.

Paa Grund heraf bleve Overretterne i Trier og Koblenz, de eneste Criminalretter i Landet, paany besatte med det hele forrige Retspersonale. Fra gammel Tid af havde disse, saaledes som man undertiden endnu hører dem benævnt, erholdt Navn af høieste Retter eller Blodretter og Dommerne af Bloddommere. Indtil Aaret 1795 havde Anklage fra det Offentliges Side paaligget disse; men da den feilagtige Anskuelse om Inqvisitionsprocessens Fortrinlighed mere og mere gjorde sig gjældende og vandt Bifald ogsaa i dette Kurfyrstendømme; saa afskaffede Kurfyrsten Johan Philip ved en Act af 23de Februar samme Aar den hidtil gjældende Rettergang og indførte Inqvisitionsprocessen. I det nordlige Stift blev Trier Sædet for den nye Ret, og der blev anviist den Locale i det forrige Domhuus, som den Dag idag eies af Godseier Mohr. Denne Ret talte femten Medlemmer, af hvilke fire førte Undersøgelserne som Criminalcommissairer. Ifølge gammel tydsk Skik og Brug maatte idetmindste syv Dommere være tilstede for at kunne afsige en retsgyldig Dom.

Denne Domstol nød i høi Grad almindelig Agtelse og var besat med fortræffelige Dommere. Præsidenten var den virkelige Geheimeraad Reuland, hvis Plads dog, fordi han formedelst de Franskes Indmarsch var udvandret, blev beklædt af den ældste iblandt Dommerne. Af alle hine værdige Mænd er for Tiden ikkun en eneste i Live, nemlig den forhenværende Generalprocureur Eichhorn Berlin.

Det var denne kurtrierske Overret, som havde ledet

Undersøgelsen imod Marie Remy, og som havde afsagt Dødsdommen over hende. Men man forberedede store Forandringer, imedens disse Undersøgelser endnu vare i fuld Gang. Ifølge en Beslutning af 17de November 1797 udnævnte nemlig Directoriet Borgeren Rudler, Dommer ved Cassationsretten i Paris, til Commissair for Landene imellem Maas og Rhin og Rhin og Mosel. Hans offentlige Ordre lød paa at forebygge de i disse Lande herskende Misbrug, hans hemmelige paa at inddele Landet i fire Departementer og at indføre fransk Forvaltning og fransk Ret.

Paa denne Maade skete det da, at Trier blev gjort til Hovedstad i Saardepartementet, og at den franske Criminalret med offentlige og mundtlige Forhandlinger blev indført ved en Forordning af Borgeren Rudler, denne Forordning blev udstædt den 31te Marts 1798. En Politiret dømte over Politiforseelser, en Criminalret og Eedsvorne i Livs- og Æressager.

Domstolen i det trierske Departement blev besat med tyve Dommere og en Commissair fra det fuldbyrdende Directorium, den blev deelt i et Civil- og et Criminaltribunal. Istedetfor den først senere indførte Appel- og Revisionsret blev der indsat en Anklagejury, bestaaende af otte Borgere. Alle Ansøgninger om Cassation bleve indsendte til Cassationsretten i Paris. De Sager, som endnu svævede for Retten, skulde føres tilende af de nye Dommere efter de tidligere Love, men derpaa paadømmes efter den nye Maade og efter den nye Lovbog.

Dette var altsaa den nye Forfatning, som traadte i Kraft, fire Uger efter at Dommen var afsagt over Marie Remy, og som foranledigede hendes Forsvarer til om muligt at forsøge paa at bevirke en Cassation af den allerede tilendebragte Sag.

Med største Opmærksomhed gjennemgik han Undersøgelsesacterne, i det Haab et eller andetsteds at støde paa en Feil imod den lovlige Form; omsider lykkedes det ogsaa hans Skarpsindighed at opdage et Punct, som blev af største Betydning i sine Følger.

Ifølge den før nævnte Anordning af Kurfyrsten, udstædt den 23de Februar 1765 paa Ehrenbritstein, skulde alle Criminalforhandlinger, under Straf af Cassation, hvis Loven overtraadtes, paadømmes af en Commission, bestaaende af en Dommer fra Overretten, en Protocolfører og en retskyndig Bisidder; og man havde paa denne Maade formindsket Bisiddernes Antal til mindre end Halvdelen, fordi efter gammel Sædvane idetmindste to saadanne burde overvære Forhørene. Maries Forsvarer gjennemgik nu ei alene Acterne meget nøie, men underkastede ogsaa Underskrifterne i Protocollen en skarp Prøvelse; paa denne Maade blev han opmærksom paa, at Navnet paa Bisidderen Schlich, som fandtes undertegnet under den første Forhandling i Tavern, ikke forekom oftere. Hans flittige og utrættelige Efterforskninger førte nu til følgende Resultat: Borgeren Melchior, som havde været sideordnet Forhørsdommeren som Bisidder, havde følt sig syg om Morgenen, da Retspersonalet afreiste; i hans Sted var derfor Hr. Schlich

bleven constitueret; Actuaren, som besørgede denne Constitution, havde været af den Mening, at Hr. Schlich allerede for længere Tid siden havde aflagt den befalede Prøve som Bisidder og var tagen i Eed. Dette forholdt sig dog ikke saaledes, han havde rigtignok bestaaet Prøven, men var ikke bleven tagen i Eed; dette Sidste var først skeet nogle Dage senere, end Forhandlingerne i Tavern. Forhørsdommeren havde ligeledes været i den samme feilagtige Mening, indtil Forsvareren oplyste denne Vildfarelse. Skjondt denne Tilsidesættelse af Formen i sig selv var aldeles ubetydelig og ligegyldig, saa tilintetgjorde den dog alt det, som Øvrigheden havde forhandlet i Tavern, og paa denne Basis opstillede han derfor sin Ansøgning om Cassation af den hele Proces.

Ikke tilfreds hermed satte han tillige Alt i Paris i Bevægelse for at berede sit Andragende en god Modtagelse. Imedens han paa den ene Side udviklede sin Ret til overeensstemmende med Loven at faae Dommen casseret, fremhævede han paa den anden Side sin Clientindes Herkomst som fransk af Fødsel. Hun var født i Frankrige, var ved et Tilfælde og imod sin Villie bleven unddragen sit Fædrelands fortræffelige Love og hendes naturlige Dommere. Ung, forældreløs og berøvet enhver Støtte var hun bleven dømt i Udlandet af fremmede Dommere, hun havde derfor en dobbelt Grund til at gjøre den Fordring at maatte nyde godt af den nye Lovgivning. Herved lykkedes det ham ogsaa virkeligen at vinde Borgeren Rudlers og andre vigtige Personers

Stemmer, iblandt andre de tre Franskmænds, som forestode Centralforvaltningen i Trier. Først efter at saa anseelige Mænd havde gjort deres Indflydelse gjeldende hos Justitsministeren Abrial i Paris, og efter at han formodentlig igjennem Rudler havde forberedet selve Cassationsretten, lod Forsvareren sin Ansøgning tilligemed Acterne afgaae til Paris.

Hans Forhaabninger bleve ei heller skuffede. Ved en Act af 11te Juli 1798 erkjendte Cassationsretten hans Ansøgning for begrundet og kuldkastede følgelig den over Marie Remy afsagte Dødsdom paa Grund af Feil imod Formen; den henviiste dernæst Sagen til Eedsvorneretten i Trier.

Acterne bleve derpaa affendte til den offentlige Anklager sammesteds, Borgeren Hannes, som atter opsatte en ny Anklage for Juryen, hvorpaa denne i dens Sæde den 3die Juli kundgjorde, at den betragtede den Klage, som var indkommen til den imod Marie Remy, som skyldig i et Giftmord paa hendes Onkel, Notaren Lorent, for retsgyldig, og at den offentlige Forhandling af denne Sag burde foretages ved den næste Aabning af Assiserne i Trier.

Paa denne Maade var altsaa Alt det opnaaet, som den fortræffelige Forsvarer med et klart Blik havde anseet for opnaaeligt. Men her opstaaer nu naturligviis det Spørgsmaal, hvad var vel vundet herved, hvad kunde det nytte at forlænge den Anklagedes Qval ved en ny Procedure, naar hendes Bekjendelse og Vidnernes Udsagn

atter maatte føre ind paa en Vei, som uundgaaeligen maatte føre til det sørgelige Maal Skafottet? Hvor ofte forelagde ikke den ædle Mand sig dette Spørgsmaal, naar han med den yderste Anspændelse af sine Sjælekræfter i Nattens stille Timer tænkte efter over Maries Liv, hendes Selvanklage og hans eget Forsvar af en saa vanskelig Sag. Han maatte indrømme at for den simple Menneskeforstand, for den sædvanlige Dom, maatte Alt synes alt for klart og indlysende der, hvor han, Forsvareren, forudsatte en nøie tilsløret Hemmelighed. Saalænge han endnu ikkun gjennem Acterne kjendte den Anklagede, havde han tænkt sig hendes Billede under de samme ublide Træk, med hvilke den alvorlige Forhørsdommer havde betegnet hende, og dog forsvandt dette mørke Billede af Phantasien ved den første Beskuelse af den Anklagedes Person. Hans kjerlige og medfølende Hjerte fandt det umuligt at fæste Liid til hendes brødefulde Bekjendelse, om hun endog vilde gjentage den hundrede Gange. Efter at have seet ind i dette sværmerske, trofaste Øie, var det ham umuligt andet, end at antage, at en eller anden Hemmelighed skjulte sig bag hendes tilsyneladende Fasthed og ubegrændsede Henvigelse i Skjæbnen. Og paa ny maatte han atter spørge om Grunden til den himmelvide Forskjel i Bedømmelsen af hendes Person imellem ham selv og den forrige Dommer, en Mand, som i Sandhed kunde tjene som et Mønster paa Skarpsindighed og Menneskekjærlighed? — Fremdeles, hvorledes vilde vel de Eedsvorne dømme, var det at formode, at disse i den Grad vilde

sysselsætte sig med et Menneskehjertes Gaader, at de derover skulde forglemme Kjendsgjerningen, over hvilken deres Dom fortrinsviis blev forlangt?

Tunge Bekymringer hvilede paa den fortræffelige Mand, og dog tabte han ikke Modet. Med alt dette fattedes der endnu meget i, at han kunde rose sig af at være i Besiddelse af sin Clientindes fulde Tillid og dog skulde et aabenhjertigt Dieblik senere hen yde ham det, hvorom han nu i saamange Dage forgjæves bestræbte sig. Hans sidste Støttepunct i disse Tvivl blev dog stedse Troen paa Sandhedens Magt, og med Tillid til denne vandt han stedse sin Styrke tilbage. „Om endog den Enkelte paany skulde være uheldig i sit Forsøg paa at udgrunde den fulde Sandhed," sagde han, „skulde derfor ikke ligefuldt saa mange Individers, en Præsidents, en heel Domstols, de Edsvornes Bestræbelser kunne gjøre Fordring paa et heldigere Udfald?" Han var endnu af en anden Grund berettiget til saadanne Forhaabninger; thi han havde selv mere end een Gang bivaanet Assiserne i Paris som Dienvidne, og seet hvorledes Sandheden ofte paa en forbausende Maade havde udviklet sig, selv i den meest indviklede Sag. Men Erfaringen tilskyndte ham derfor desto mere til ei at forsømme Virkeligheden for en skjøn Drøm. Mere end een Gang saae man ham besøge Tavern og sammes Omegn, at henvende sig til mange forskjellige Personer, at lytte til deres Fortællinger og ansporet ved disse at anstille nye Efterforskninger. — Den ædleste Løn for hans rastløse Bestræbelser ønskes ham vist af ethvert følende Menneske,

som i Tanken følger ham paa disse Veie, paa det at sikkrere Spor maatte findes, skikkede til at yde et fastere Grundlag for hans menneskekjerlige Tiltro til sin Clientindes Uskyld, end den usikkre, uklare Følelse, som hidtil havde ledet ham. Som et forhaabningsfuldt Tegn maatte han derfor hilse et Brev fra Maries syge Skriftefader, Præsten Canaris; paa sit Sygeleie havde denne Mand hørt den gruelige Tidende om Dødsdommens Afsigelse, foranlediget ved Maries uhørte Tilstaaelse. Ifølge hans Skildring af den Anklagede, maatte han helligen forsikkre, at han holdt hende for uskyldig, og han besvor Retten at tilintetgjøre denne skrækkelige Straffedom for at anstille nye Undersøgelser.

Næsten for tidligt for den udholdende Forsvarers Ønske var den første September Aar 1798 kommen; en Dag, som var bestemt til at give en forventningsfuld spændt Befolkning det første Skuespil af et Criminaltilfældes offentlige Forhandling og en Dom, afsagt af en Eedsvorneret. Det stemte fuldkommen overeens med Maries Forsvarers Ønske, at den Sag, for hvilken han skulde træde frem, ei var bestemt til den første Dag, men først til den anden. Denne Bestemmelse ydede ham en velkommen Leilighed til at see de unge, uvante Kræfter øve sig, og gav ham Leilighed til deraf at uddrage Regler for hans eget Forhold. Denne første Sag angik en attenteret Brandstiftelse, og, skjønt interessant, vedkommer den ikke denne Fortælling. Allerede om Morgenen tidligen den næste Dag saae man Skarer af Mennesker at

ile til det forhenværende Regjeringspalais, som var forandret til en ny Justitsbygning. Skjøndt Salen indtager hele Husets Dybde og næsten den hele Forside, formaaede den dog langtfra at rumme den store Mængde, som Deeltagelse og Nysgjerrighed førte hid for at overvære Forhandlingen om Mordet i Tavern. Paa en Forhøining, som optog den smale sydlige Side af Salen, stod i Midten et sort betrukket Bord, med fem Stole ved den sydlige Side af samme, de vare bestemte for Præsidenten og fire Dommere, to paa hver Side af hiin. Til Høire var sat et lille Bord og en Stoel, denne Plads var bestemt for den offentlige Anklager, en lignende til Venstre var bestemt for Retsskriveren. I ret Vinkel med Dommersædet og til Høire for samme, saae man de Anklagedes Bænk, og tæt ved denne en Stoel og et Bord for sammes Forsvarer; til Venstre for Dommersædet og ligeledes i ret Vinkel med samme, ligeoverfor de Anklagedes Bænk, saae man to ophøiede Bænke for de Eedsvorne. I Midten af Rummet imellem Dommersædet, de Eedsvorne og Forsvareren stod et lille Bord, til hvilket de opraabte Vidner maatte træde hen. Fire Rader Bænke, bestemte for Vidnerne og ved et Gitter adskilte fra den øvrige Deel af Salen, sluttede den Fiirkant, indenfor hvilken den retlige Forhandling skulde gaae for sig.

I Forening med den store Vrimmel af Tilskuere, som opfyldte Salens hele Rum hinside Gitteret lige hen til de nordlige Indgange, havde Vidnerne, de Eedsvorne, Anklageren og Forsvareren forsamlet sig, idet de betraadte den

sydlige Indgang. Nu blev Marie Remyført ind, og hun tog sin Plads paa de Anklagedes Bænk; saasnart hun lod sig see, opstod en sagte Hvisken i hele Salen. Alles Øine vendte sig til hende. Hun var ikke høi af Vext, af en fiin og net Legemsbygning, og ifort et sort næsten nonneagtigt Klædebon. Hendes blege Ansigt, hendes skjønne, elskelige Træk vidnede mere om ydmyg Hengivelse, end om Anger og Samvittighedsnag. Hendes aabne rolige Øie gled hen over Forsamlingen, derpaa sænkede hun det til Jorden. Hendes Forsvarer underholdt sig sagte med hende; Noget hun snarere syntes at finde sig i end at glæde sig over, indtil en Retstjener traadte frem og forkyndte Retspersonalets Ankomst; samme bestod af Borger Büchel, som Præsident for Assiserne, og de fire Dommere Hermes, Birk, Eichhorn og Güester, disse fire havde været Medlemmer af den forrige Overret, som forhen havde affagt Dødsdommen over den Anklagede; uden at de dog havde havt Andeel i samme, fordi hendes Sag ei var falden i deres Tour. De indtoge deres Sæder.

Præsidenten befalede Retsskriveren at opraabe de Eedsvorne, 30 i Tallet, ved Navn. Paa en Liste foran Præsidenten laae 30 Sedler i Rad, paa enhver stod Navnet paa een af de Eedsvorne. Præsidenten opraabte derpaa disse enkeltviis, og naar han havde erholdt den Eedsvornes Svar, paa hvis Navn Seddelen lød, kastede han den Opraabtes Navn i en Urne; indtil denne omsider rumte dem alle 30. Urnen blev derpaa omrystet, og Præsidenten trak nu egenhændig den ene Seddel frem

efter den anden, idet Navnet, hvorpaa den lod, blev høit opraabt; hvis da ingen Indsigelse skete imod det opraabte Navn, enten fra den offentlige Anklager eller fra den Anklagedes Forsvarer, blev det af Retsskriveren indført paa den Liste, som var bestemt til at optage de for dette Criminaltiifælde udvalgte Eedsvorne. Den Opraabte indtog derpaa sin Plads paa de Eedsvornes Bænke. Efterat Navnene paa 12 Eedsvorne vare optagne paa denne Liste, bleve de vragede eller overcomplette Eedsvorne dimitterede af Præsidenten.

Denne vendte sig nu til den Anklagede og forelagde hende de første almindelige Spørgsmaal, til hvilke hun med sagte Stemme gav det Svar, at hun heed Marie Remy, var født i Mühlhausen ved Rhinen og nu 21 Aar gammel; at hun havde forladt Frankrige i Aaret 1793 i hendes Onkels, Notaren Lorents Selskab, og at hun, indtil dennes Død, havde boet sammen med ham i Tavern.

Præsidenten henvendte sig derpaa til den Anklagedes Forsvarer og erindrede ham om, at han intet burde fremføre, som stred imod hans Samvittighed eller den Agtelse, som skyldtes Loven, og at det overhovedet var hans Pligt at udtrykke sig med Maadehold og den Retten skyldige Ærefrygt. Derpaa henvendte han Ordet til de Eedsvorne og sagde: „Lover og sværger De, for Gud og Menneskene, med samvittighedsfuld Opmærksomhed at prøve Grundene til den Anklage, som fremføres imod Marie Remy; hverken at forraade den Anklagedes Interesse eller det borgerlige

Samfunds, som anklager hende; ikke at gjøre Spørgsmaal til nogen, førend De selv har afgivet deres Stemme; ikke at høre paa Hadets eller Ondskabens Stemme, ei heller paa Frygtens eller Venskabets; at dømme overensstemmende med Grundene for Anklagen og Midlerne, som tilbyde sig for Forsvaret, saaledes som Samvittigheden og den inderligste Overbeviisning byde, med Upartiskhed og Fasthed, som det sømmer sig en retskaffen og uafhængig Mand?"

Efter denne Tiltale opraabte Præsidenten Navnene paa de Eedsvorne enkeltviis, og den Opraabte svarede med opløftet høire Haand: „Jeg sværger det." Navnene paa de Eedsvorne vare: Pritsch, Marx, Grevelding, Peter Kleudchen, Bernhard Huth, Devora, Nathan Bernkastel, Mathias Coupelte, Orth den Yngre, Johan Kleudchen og Endres, de vare næsten alle Borgere i Trier. Præsidenten henvendte sig endeligen til den Anklagede med den Formaning at være opmærksom paa Alt det, som hun nu strax vilde faae at høre; og tilsidst til Retsskriveren, for at han skulde oplæse de eedsvorne Anklageres Kjendelse, som havde beordret Sagen anklaget for Assiserne og dernæst Anklageacten selv.

Da Grundene til Mistanken og de dertil hørende Beviser allerede ere Læseren bekjendte af den skriftlige Undersøgelse og desuden ville forekomme tidt og ofte i den følgende Forhandling, vil det ikke være nødvendigt at optage dem paa dette Sted. Efterat Oplæsningen var tilende, henvendte Præsidenten sig til den Anklagede med

de Ord: „Det er af denne Grund, at De er anklaget, jeg maa nu bede Dem lægge Mærke til de enkelte Puncter i Anklagen, som nu strax vil blive offentliggjort.“

Den offentlige Anklager begyndte nu sit Foredrag og tog saaledes til Orde:

Eedsvorne Borgere!

Jo større en Forbrydelse er, desto større er ogsaa Statens Forpligtelse til med ubøielig Strenghed at forfølge og straffe den, paa det at den Skræk, som Forbrydelsen indjager, maa blive forfulgt og indhentet af den Straf, hvormed Loven forfolger Misgjerningen; den Forbryder, som først endnu i Tanken sysselsætter sig med en lignende forbrydersk Plan, vil da bæve tilbage for dens Udførelse med Skræk og Bæven, og Loven vil være mægtig til at sikkre den fredelige Borgers Liv, Rolighed og Eiendom ved den Angst, som bevirkes ved Straffen, der rammer Forbryderen.

Ifølge guddommelige og menneskelige Love er Mord den afskyeligste af alle Misgjerninger, og i denne Forbrydelse er det kun muligt at stige et eneste Trin opad for at naae det høieste Punct, og dette Trin er besteget, naar den myrdende Haand udstrækker sig imod sit eget Blod, imod sin egen Slægt, og den Forbrydelse, som netop i Dag skal forelægges dem til Afgjørelse, er en Udaad af dette sørgelige Slags, Mordet paa en nær Frænde.

I den hjelpeløse Alder af 15 Aar blev Marie Remy ved sin Faders Død et forældreløst Barn. Hendes

Onkel, Notaren Lorent, tog hende i sit Huus, og fra den Tid af boede hun som Slægtning under hans Tag, hun spiste ved hans Bord, drak af hans Bæger og modtog af sin Formue, hvad hun i andre Henseender behøvede. I Foraaret 1793 besluttede Lorent at udvandre, ved at tage sine Huusfæller med sig besværliggjordes denne Plan i høi Grad; dog Marie er ei blot hans Slægtning, hun er ogsaa hans Pleiedatter, som han høitideligt har tilsagt Beskyttelse. — Som sin eneste Ledsagerinde tager han hende derfor med til et fremmed Land uden at ane, at han fører sin egen Morderske med sig, at han til Løn, fordi hun drak af hans Bæger, naar hun tørstede, af hendes Haand engang skal modtage Giftbægeret for af samme at slukke sin brændende Tørst.

Notaren nedsatte sig i Tavern, indtil de franske Hæres Fremmarsch tvang ham til at flygte over Rhinen. Træt af et omvankende Liv og med Tillid til de franske Øvrigheders Ædelmodighed vendte han atter tilbage efter to Aars Forløb. I hans Selskab befandt Marie sig og endnu en ung Mand ved Navn Varnfeld, som forhen havde levet som Forpagter af en Mølle sammesteds, men som paa Flugten over Rhinen havde ledsaget Notaren som Secretair. — Den 30te October Anno 1796 om Aftenen befandt Notaren sig paa Hjemveien efter at have aflagt et Besøg hos Præsten Canaris i Conz. — —"

Da det ikke er nødvendigt at trætte Læserens Opmærksomhed med en gjentagen Skildring af Attentatet paa Rosenbjerget: saa ville vi blot tilføie, at Anklageren efter

at have fremhævet denne Hændelse uddrog den Slutning af samme, at Notaren maatte føle en naturlig Mistillid til, og Misstemning imod sin Niece; og at denne paa sin Side paa Grund af sin Onkels Tænkemaade ligeledes maatte finde Grund til nye Klager ja endog Trudsler. Han gik nu over til en Skildring af de Omstændigheder, som havde ledsaget Notarens Endeligt, som en Følge af Gift, og han udkastede et tro Billede af den Anklagedes mistænkelige Opførsel; de Omstændigheder han især fremhævede vare: hendes Fraværelse om Natten; at Limonaden var bleven overrakt ham af hendes Haand; at hun senere hen havde nedgravet Æskerne; at hun var flygtet og først paa Flugten bleven paagreben. Tilsidst omtalte han Udbyttet af Ligets Section, de Sagkyndiges Mening og Kjendelse, og for ikke i mindste Maade at undlade at give Klagen Eftertryk henvendte han Ordet til de Eedsvorne:

„Eedsvorne Borgere! Det fuldstændigste Beviis, som nogensinde er blevet tilveiebragt angaaende Omstændighederne ved og Ophavet til en Forbrydelse, skal nu forelægges Dem til Overveielse. Deres Dom kan ikke være Tvivl underkastet. Men det er min Pligt at henvende deres Opmærksomhed paa, at der ikke ere Grunde forhaanden, som kunne tjene til Formildelse af Dommen. Jeg maa bede Dem erindre, at Ungdom og Dannelse i dette Tilfælde endog ere Grunde til at skjærpe den, fordi Forbrydelsen er forberedt med koldt Overlæg og udført med en ubarmhjertig Fasthed i Characteren, saa at hverken det uheldige Udfald af det første Forsøg, eller den

syge Slægtnings Lidelser; hverken Blodets Baand eller Mangel paa tilstrækkelige Grunde have været i Stand til at holde den Anklagede tilbage fra at begaae denne skrække-Forbrydelse."

"Eders Dom, Borgere! kan og vil alene lyde paa "skyldig". Jeg overrækker herved Præsidenten Listen paa de Vidner, som ere indstævnede saavel paa Anklagens, som paa Forsvarets Vegne."

Præsidenten overrakte denne Liste til Retsskriveren; derpaa reiste Forsvareren sig fra sit Sæde.

"Jeg føler mig kaldet til endnu før Forhøret over Vidnerne tager sin Begyndelse," sagde han, "at svare nogle Ord paa den offentlige Anklagers Foredrag:

Eedsvorne Borgere!

Der er bleven stridt meget om, hvorvidt det er en Forsvarer tilladt at gaae, idet han benytter Midlerne til Forsvar. Der har været Retskyndige, som have været af den Mening, at det ei alene er tilladeligt, men endog Pligt at benytte enhver Omstændighed, som paa nogen Maade kan tjene til Nytte for Forsvaret. Jeg er ikke af denne Mening. Min Bedømmelse af dette Forhold gaaer derimod ud paa, at ei alene Retfærdighed, men ogsaa Klogskab anviser bestemte Grændser for Forsvaret, som ikke kunne overskrides uden Skade for Samvittigheden og Sagen selv. Modtager derfor den høitidelige Forsikring, at jeg ei skal besvære Dem ved at modsige Kjendsgjerninger og ei heller forsøge ved Sophismer at forvirre Deres Dom. De skulle i Alt finde mig som en Ven af Sand-

heden og som den, der taler af den inderligste Overbeviisning. Min Hensigt med disse indledende Ord er alene den at frembringe et gunstigt Indtryk til Fordeel for den Anklagede, hvis Skjæbne er lagt i deres Haand.

Det var fra Begyndelsen af min Hensigt først senere hen at tale til Dem; men den Overbeviisning, at den Fremstilling af Sagen, som nu nyligt blev given af vor Medborger, Anklageren, nødvendigviis maa indvirke paa Dem til Skade for min Clientinde, gjør det til Pligt for mig allerede nu at tage Ordet. Det er min Hensigt atter at sætte Dem tilbage i den rolige Tilstand, som tillader en upartisk Betragtning og Bedømmelse af Sagen, og som hiin Fremstilling med dens vægtige og paafaldende Beviser maa have berøvet dem. Det er min Hensigt at kaste en Modvægt i den anden, endnu tomme, Vægtskaal, tung nok til at danne en Ligevægt imod den ved Anklagens Tyngde saa dybt sjunkne Vægt.

Eedsvorne Borgere! Man har den 17de Juli opgravet et Liig i Tavern, og der er funden en stor Mængde Arsenik i dets Mave, man har fremdeles under en Hesselbusk i Notaren Lorents Have fundet en Æske med Arsenik, som var nedgraven sammesteds, endeligen har man fundet et Bundfald af samme Giftart i det Glas, af hvilket Notaren nød sin sidste Drik. Først meget silde har det viist sig, at Retten paa hiin Dag, skjøndt uden Feil fra den Dommers Side, som ledede Rettens Forhandlinger, ei heller med hans Vidende, ikke var saaledes besat, som Loven foreskriver, og at denne Omstændighed ydede et i

juridisk Henseende gyldigt Beviis for at omstøde det hele Foretagende paa hiin Dag. Denne Feil imod Formen har foranlediget mig til at ansøge om Cassation af Dommen; og det er denne Omstændighed, som er Aarsag til, at vi i Dag skulle behandle den samme Proces; men mundtligen og offentligen. Jeg kunde nu sige, hiint Liig, som I have fundet, er ikke den afdøde Notars, altsaa er Notaren Lorent ei heller død af Gift; jeg kunde bestride Kjendsgjerningernes Virkelighed og eders Ret til at udlede Slutninger af samme; thi eders Forretninger ere ugyldige, de fattes den Tiltro, som alene gjelder for en Domstoel. Af fri Villie vil jeg dog opgive Forsøg af dette Slags, deels fordi jeg derved vilde komme i Strid med min egen inderligste Overbeviisning, deels ogsaa fordi jeg derved, jeg tilstaaer det oprigtigen, snarere vilde skade end gavne min Clientinde.

Forhandlingerne i Tavern vedkomme ei de Eedsvorne; det er ikke af døde Acter, men af de levende Vidners lydelige Ord, og af det Indtryk, som den hele mundtlige Forhandling vil gjøre paa Dem, at De skulle erholde en Mening og udtale en Dom.

Med den Aabenhjertighed, som jeg har lovet Dem, maa jeg tilstaae, at der kun er levnet mig et ringe Haab om at de indstævnede Vidner i Hovedsagen ville afvige fra de Udsagn, som ere indeholdte i den skriftlige Undersøgelse. Jeg maa meget mere befrygte, at jeg intetsteds vil støde paa et vægtigt Punct af Vidnesbyrdet, hvis Beviiskraft jeg med Ret og Held skulde kunne angribe.

Og dog er jeg, uagtet alt dette, ikke aldeles uden Haab; et Haab, som ei skal svigte mig, selv i det Tilfælde, at jeg maatte see mig tvungen til at indromme alle de Kjendsgjerninger, til hvilke Anklagen saa dristigen støtter sig. Det er ei hine Kjendsgjerninger, hvor betænkeligt de endog lyde, som jeg har isinde at bestride, men det er de Slutninger, som Anklagen har uddraget af samme.

Ja! Eedsvorne! Jeg benægter ikke at Notaren Lorent fik Gift, omendskjøndt jeg endnu i denne Time ei kjender den ugudelige Haand, der rakte ham den. Jeg bestrider ei den Kjendsgjerning, at der er bleven funden en Mængde Gift i den Ulykkeliges Mave, men jeg kan ei betragte den Slutning, som man har draget deraf, at Notaren skulde være død Giftdøden, bevirket ved Arsenik, for beviist. Grundene for denne min Paastand, som jeg føler mig forpligtet til at udtale som min inderligste Overbeviisning, ere af en videnskabelig Natur. Deres Betydning for Udfaldet af denne vigtige Criminalsag skal jeg lade udvikle for dem af de sagkyndige Mænd, som jeg af denne Aarsag har tilladt mig at hidstævne. Paa eders Læber, eedsvorne Borgere, læser jeg allerede det Spørgsmaal, hvoraf er da Notaren død, naar han ikke er død af Arsenik? Med oprigtig Sorg maa jeg her svare, jeg formaaer endnu ikke med Bestemthed at sige det. Det er netop den Omstændighed, at vi befinde os foran en Gaade, som de omhyggeligste Efterforskninger hidtil ei have været istand til at løse, som i dette Tilfælde gjør mig min Pligt som Forsvarer saa byrdefuld. Jeg holder den Anklagede for

uskyldig, ja, jeg holder endog for, at det vilde være hende en Umulighed at begaae et Mord. Dette er min inderste, oprigtigste Overbeviisning. De Grunde, hvorpaa denne min Overbeviisning hviler, vil jeg først med Haab om en gunstig Modtagelse fra deres Side tillade mig at udvikle, naar alle de saavel af Anklageren, som af mig, Forsvareren, indkaldte Vidner ere hørte. Da først vil Tiden være kommen for Dem, ei blot til at tænke efter over den Anklagedes Tilstaaelser, men tillige til at søge forklarende Grunde for samme. Det er indtil dette Tidspunct min Trøst, at mangen en Hemmelighed, som nu er skjult i Mørke, vil være bleven oplyst og klart beskuet, som en Følge af denne Dags Offentlighed. Disse mine Ord fattes ei indre Grunde, de ere ei heller beregnede paa at skuffe. De ville skjenke dem en endnu større Tiltro ved den sandfærdige Forsikkring, at jeg endnu indtil dette Øieblik forgjeves har ventet paa, at min Clientinde skulde vise mig hendes fulde Tiltro; ogsaa imod mig omgiver hun sig med Taushed paa saadanne Steder, hvor hun alene er istand til at meddele Oplysning; og med ulyksalig Paastaaenhed holder hun endnu altid fast ved sin sidste Tilstaaelse, om hvis Sandhed jeg dog af psychologiske Grunde maa nære Tvivl. Det er meget sagt, og dog er det sandt, hun berøver endog mig, hendes Forsvarer, ethvert Middel for at kunne komme hende tilhjelp; saa at min piinlige Stilling stiger til det Høieste ved den sørgelige Erfaring, at den af Livet trætte Anklagede søger Døden, og at denne vil være hende velkommen endog under den sørgeligste Skikkelse. Vi ville

derfor haabe, at Forhandlingen paa denne Dag maa gjøre et velgjørende Indtryk paa den Anklagede selv, paa det at den haarde Skal, hvormed hendes Hjerte hidtil har været omgivet, maa blive gjennembrudt og Sandhedens Lys aabne et Indblik i en brødefri Samvittighed. Og Dem, eedsvorne Borgere! maa jeg bede at fastholde den Tanke under det Forhør af Vidnerne, som nu skal finde Sted, at den hele Anklage falder sammen og bliver et Intet, hvis det lykkes Forsvareren at bevise, at Notaren Lorent ikke er død af Arsenik."

Den lydløse Stilhed, som havde hersket i Salen, imedens Forsvareren talte, gik over til en sagte Bevægelse, der nøksom vidnede om det Indtryk, som Forsvarstalen havde efterladt. For at svække dette Indtryk reiste den offentlige Anklager sig. Han begyndte saaledes:

"Den Anklagedes Forsvarer har med stor Dygtighed gjort et Forsøg paa at føre Dem, eedsvorne Borgere, ind paa Tvivlens og Uvishedens Gebeet. Det er dog meget uheldigt, at hele hans menneskekjerlige Tro paa hans Clientindes Uskyld er, ifølge hans egen Tilstaaelse, mere begrundet paa Anelser end paa Beviser. Det vedkommer imidlertid ikke Anklagen at følge Forsvaret paa dets Vandringer i Phantasiens Land. Anklagen hviler paa Virkelighedens faste Grundvold, ikkun der finder den en Mark aaben for sig, ikkun der finder den en Kampplads, paa hvilken den tør opfordre Forsvareren og de Eedsvorne at møde imod sig. Om nogle Dieblikke, eedsvorne Medborgere, vil eders Tvivl forsvinde ligeoverfor agtværdige

Vidners Udsagn, og den Overbeviisning vil grundfæste sig hos Eder, at der her hverken gives Gaader eller Hemmeligheder men en aabenbar, beviislig, sørgelig Forbrydelse. Hvad den Anklagedes Bekjendelse angaaer, da ville De, mine Herrer, af de forelobige Forhor erfare, at hun er vedbleven at negte indtil det Dieblik, da hun var bleven overbeviist om Broden ved de meest uimodsigelige Beviser. De ville indsee, at Marie Remys Bekjendelser paa det nøieste stemme overeens med Beviserne for Kjendsgjerningerne; til Slutning skulle de meest udmærkede Læger i denne Stad føre det Beviis for dem, at Notaren Lorents dødelige Afgang er bevirket alene ved den i hans Mave fundne Gift."

Paa Præsidentens Befaling forelæste nu Retsskriveren en Fortegnelse over de indkaldte Vidner. De vare alle nærværende paa een nær, Edvard Mathieu, som var tilsagt ifølge Forsvarerens Onske. Der blev nu svaret, at Vidnet var reist bort, men at han ufeilbarligt vilde give Møde, imedens Retten endnu var samlet. Præsidenten befalede derpaa at Vidnerne skulde føres bort til det for deres Modtagelse bestemte Værelse.

Dernæst hævede Præsidenten sin Stemme og talte til den Anklagede:

"Anklagede! Under den skriftlige Behandling af deres Sag, har De ikkun med faa Ord omtalt Forholdet til deres Onkel og betegnet samme som et mindre gunstigt; forklar Dem nu tydeligere derover og angiv fornemmelig

Grundene til denne Ufred og det Tidspunct, fra hvilket den især begyndte at yttre sig.

Den Anklagede: „Min Lidelse begyndte med det Dieblik, i hvilket jeg betraadte min Onkels Huus. Min Fader, Eier af en betydelig Fabrik i Mühlhausen ved Rhinen, døde i August i Aaret 1792 og efterled mig hans eneste femtenaarige Datter, forældreløs. I min Smerte skrev jeg til min Onkel, min Moders Broder, og bad om hans Kjerlighed og Beskyttelse; min Moder har jeg aldrig kjendt. Det var en sorgelig, uheldsvanger Tid, Fjenden var i Anmarsch imod Verdun, min Onkels Opholdsted, og Tvedrag herskede i Staden. Dette uagtet fulgte Lorent Pligtens Kald og ilede til mig. Den Gang takkede jeg Gud med barnligt Hjerte; senere har jeg fældet bittre Taarer over hans Komme. Af Interesse for mig blev hans Ophold forlænget fra Dage til Uger. Ak! imedens han her var sysselsat med at ordne min Arv, med Fabrikens Salg og min Formues Sikkerhed, skulde hans egen Livslykke lide et uerstattelig Tab. Kongen af Preussen var kommen til Verdun; de Kongeligsindede modtoge ham med Ære og Glæde, deres Døttre bestrøede hans Vei med Blomster. Dette maatte de undgjælde for. Da Preusserne vare borte, kom Blóddommerne fra Paris. Guillotinen vedblev nu sit gyselige Arbeide fra Morgen til Aften for at udrydde Royalisterne; da vi omsider med bange Anelser i Hjertet, naaede Verdun, var Lorents ædle Gemalinde ikke længere blandt de Levendes Tal, og

hans Datter, den skjønne Clotilde, hvilede allerede i sin Ungdoms Blomstervaar i Graven. —"

Marie gjorde her et Ophold for at blive Herre over sin Følelse, derpaa vedblev hun: "Denne grændseløse, uforskyldte Lidelse dræbte med eet Slag og for bestandig de Følelser af Kjerlighed og Blidhed, som havde bevæget sig i min ulykkelige Slægtnings Hjerte. For Fremtiden formaaede han alene at hade, og ofte yttrede han: „Havde jeg ikke for Din Skyld, Ulyksalige, forladt min herlige Viv og mit kjære Barn, saa havde de levet endnu, eller ogsaa vilde jeg været død med dem." Denne Bebreidelse har jeg hørt utallige Gange af hans Mund i de fem lange Aar, i hvilke jeg har været en Gjenstand for hans Forfølgelse og Had."

Præsidenten: "Hvorfor har de aldrig i den tidligere Undersøgelse omtalt deres Onkels Familie og hans sørgelige Skjæbne?"

Den Anklagede: "Jeg har ei havt nogen Grund dertil; thi hjemfalden til Himmelen som en ugudelig Synderinde slumrede Erindringen om saa fjerntliggende Begivenheder ikkun dunkelt i min Bevidsthed. Jeg hadede endog Sproget, ethvert Ord maatte aftvinges mig, jeg ønskede kun Døden."

Præsidenten: „De har aldrig udtalt Dem over den nærmeste Anledning til deres Gjerning. Vi indrømme gjerne at deres Stilling i deres Onkels Huus har været i høi Grad ublid; men de havde dog taalt den i fem Aar. Maaskee en kort Tid endnu, og en naturlig Død

vilde have befriet saavel Deres syge Slægtning, som og Dem selv fra enhver Lidelse.«

»O, ikkun altfor sandt,« raabte her den Anklagede bevæget af Smerte. »Hvor meget har jeg ikke lidt med Hengivelse i min Skjæbne og stedse paa ny i inderlig Bøn til Gud og Moder Maria tilkjæmpet mig Kraft og Styrke. Ak! ikkun et ulyksaligt Dieblik's utæmmelige Heftighed har henrevet mig til en forbandelsesværdig Daad!«

Præsidenten: „Det vil være i deres egen Interresse at forelægge deres Dommere Anledningen til dette skjæbnesvangre Dieblik.«

Den Anklagede: »O nei, jeg vil intet sige derom, det lønner sig ikke.« — Hun græd og holdt et Torklæde for Ansigtet.

Præsidenten gav hende Tid til atter at komme til Besindelse, og derpaa sagde han i en blid, Tillid vækkende Tone: „Deres sidste Bekjendelse under Sagens skriftlige Forhandling er meget fuldstændig. Jeg vil ikke nøde Dem til atter her at gjentage den. De Eedsvorne og Dommerne skulle endnu i denne Time høre Beviserne, paa hvilke Anklagen støtter sig. Men det er min Pligt at sporge Dem, om De endnu idag vedbliver at henholde Dem til denne Tilstaaelse?«

»Til den sidste?« udbrød den Anklagede, »nei, nei, ikke til den sidste.«

Det Afgjorende i dette Udraab, og Uvillien i Stemme og Miner var i høi Grad paafaldende.

Præsidenten, med rolig Fasthed: »Anklagede, ifølge

deres sidste Bekjendelse havde de leiet en fransk Soldat til Mordet. Han skulde dræbe deres Onkel ved et Skud i Skoven ved Tavern, paa det saa kaldte Rosenbjerg. Forsøget mislykkede, Kuglen feilede. Nu fattede De den Beslutning at ombringe deres Onkel ved Gift. I denne Hensigt indkjøbte De den 29de Juni forrige Aar en Æske med Arsenik paa Hofapotheket i denne Stad. I den Hensigt at dræbe, blandede De derpaa en betydelig Mængde af denne Gift, flere Theskefulde, i den Limonade, som deres Onkel forlangte. Paa hans Raab, bragte De selv Glasset med den giftige Drik til deres Onkels Stue, og rakte den Syge den med egen Haand, og han tømte Indholdet i eet Drag. Jeg spørger Dem, har deres Bekjendelse ikke lydt saaledes?"

Den Spurgte svarede: "Jeg troer det, jo!"

Præsidenten: "Erklær Dem da over Grunden, hvorfor De nu kalder den tilbage."

Den Anklagede: „Bliv ikke fortørnet paa mig Hr. Præsident, hav Medlidenhed med en stakkels syndig, uforstandig, af den hele Verden forladt Pige; hav Overbærelse med min Forvirring, det falder mig saa tungt at samle mine Tanker." Hun taug og lagde, ligesom for at tænke efter, sin Haand paa Panden: "Ja, saaledes var det", vedblev hun; "da jeg blev arresteret, følte jeg vel, at jeg var en stor Synderinde, men jeg vidste mig fri for den Bebreidelse at være en Giftmorderske. Men Alt, hvad jeg havde oplevet i de sidste Uger, min Onkels Død, det Rygte at han var død af Limonaden, Menneskenes be-

breidende Diekast, Alt bragte mig i en saadan Forvirring, at jeg ude af Stand til et roligt Overlæg foretog det meest Forkeerte. Jeg nedgrov derfor Æskerne i Haven af Frygt for, at man skulde finde dem hos mig og af den Grund betragte mig for Aarsagen til min Onkels Død, og dog veed Gud, at jeg kun havde kjøbt Giften for Rotternes Skyld, som alt for meget toge Overhaand. Jeg kunde nu ikke længere holde det ud i Tavern. Jeg begav mig til Trier uden at finde Trøst eller Ro, tilskyndet ved en Advarsel, som blev mig given sammesteds, begav jeg mig paa Flugt. Jeg blev derpaa greben paa Landeveien."

„Uden at være ved min fulde Bevidsthed, traadte jeg ind i mit Fængsel, for allerede nogle Minutter senere at stilles ligeoverfor den strenge Dommer. Hvad skulde jeg sige; jeg den Skyldige i et Mord, endskjøndt ikke i et Giftmord. I min skrækkelige Hjelpeløshed tænkte jeg: I hvad Du endog har syndet, det angaaer dog ikke Menneskene, din Straf kan ikkun Gud bestemme. Af den Grund negtede jeg at have været i Besiddelse af Gift."

'Man lod mig nu i flere Maaneder være i Eenrum; nu og da kom vel Dommeren til mig, men han spurgte mig ikke. Paa denne Maade blev jeg alene med min brødefulde Samvittighed, jeg bad til Gud og alle Helgene og frygtede dog for Døden."

„Omsider blev jeg igjen kaldt til Forhør. Man havde fundet de nedgravede Æsker. De stode paa Bordet, aabnede, halvt fulde, og Dommeren sagde til mig:

„Da De kjøbte Æskerne, vare de fulde.“ — O! gid Skrækken den Gang havde dræbt mig, saa skulde jeg da ved Guds strenge Dom være bleven en Giftmorderske, ikke alene den guddommelige, men ogsaa den menneskelige Dommer hjemfalden.“

„Min Skjæbne var afgjort. Strax bekjendte jeg Alt, jeg bekjendte mig skyldig i min Onkels Mord og ogsaa forsaavidt skyldig i Giftmord, som Guds hevnende Haand i min Sjels Forvirring havde ladet mig gribe Giften, da jeg tillavede hiin Drik.“

Den Anklagede havde talt med stor Lidenskabelighed; hun vaklede og taug stille, som det syntes af Udmattelse.

Paa Præsidentens Anmodning satte hun sig ned, der opstod nu en Pause, i hvilken Præsidenten bladede i de foran ham liggende Acter; efter nogen Tids Forløb henvendte han sig paany til den Anklagede og forelæste hende hiin tidligere Bekjendelse. — „Hvad har De den Gang forstaaet ved den Selvanklage, at De havde dræbt deres Onkel to Gange?“

Den Anklagede: „Jeg beklager, at jeg, hvad dette Punct angaaer, maa undslaae mig for at meddele nogen Forklaring. Det er den strengeste Sandhed. Jeg alene er min stakkels Onkels Morderske, og jeg er i en dobbelt Henseende Skyld i hans Død. Forbytningen af Æskerne var ikke blot en Feiltagelse; den var Guds Dom. Mere behøver jeg ikke at sige.“

Præsidenten: „Allerede Forhørsdommeren har gjort Dem opmærksom paa, at en Forvexling af Æskerne paa

ingen Maade kan have fundet Sted, fordi Bundfaldet i Glasset ei indeholdt Arsenik alene, men tillige Cremor Tartari."

Den Anklagede: „Jeg vil ikke stride imod, om jeg har ombyttet Æskerne, eller i min Forvirring betjent mig af begge, er ligegyldigt. Det var Guds Villie, at jeg skulde blive en Giftmorderske, det var Straffen for mine Synder. Min Samvittighed dømmer mig skyldig til Døden, og derfor ønsker jeg mig den under hede Angerstaarer. Og den Bekymring alene, at man maaskee vilde forskaane mig for Dødsstraffen, har bevæget mig, af dette Liv Trætte, til at udtænke hiin urigtige sidste Bekjendelse, til hvilken Dommerne have fæstet Lid, fordi den syntes at bortrydde enhver Uvished om min Brøde. — Jeg spørger her selv: Hvorfor tager jeg da i Dag denne Tilstaaelse tilbage? Hr. Præsident, det skeer aldeles imod min oprindelige Hensigt, det var min Beslutning at blive fast ved dette Udsagn ogsaa for de Eedsvorne, en Hensigt, som ikke engang min Skriftefaders Formaninger have været istand til aldeles at omstøde. Men jeg formaaer ikke at modstaae det Indtryk, som denne Forsamling gjør paa mig. Førben i mit langvarige, eensomme Fangenskab og ligeover for en vistnok agtværdig Dommer, som dog stedse betragtede mig med et mistænkeligt, gjennemborende Øie, hvis gjennemtrængende Skarphed endnu i Tanken bringer mit Indre til at bæve af Frygt, var jeg ei alene berøvet enhver Følelse af Tillid, men jeg følte mig kold og lige-

gyldig imod min egen Ære og mit eget Eftermæle, jeg var i Tanken allerede skilt fra Verden og død for den.

„I hvor høi Grad er dette ikke forandret i Dag. Jeg staaer for Verdens Domstoel, det synes mig, at jeg befinder mig ligeoverfor et heelt Folk for at høre min Dom. Min brødefulde Sjel længes vistnok efter Gravens Fred, den sætter sit Haab til den almægtige Guds Barmhjertighed, efter at det jordiske Legeme her har udstaaet sin Straf; men i dette Øieblik føler jeg en usigelig Afsky for enhver Løgn og Usandhed, en Følge af det stolte, men dog saa naturlige Ønske at jeg foran denne offentlige Domstoel, som imødekommer en forvildet Ulykkelig med saa megen Mildhed, og i Nærværelse af saa mange deeltagende Vidner ei maa synes mere skyldig end som jeg uagtet dette ligefuldt er. Min Forbrydelse være af hvad Art, den være vil, jeg er dog ingen frivillig, feig Giftmorderske.“

Præsidenten: „Hvad har De at tilføie om Mordforsøget i Skoven ved Tavern?“

Den Anklagede: „Jeg kan kun gjentage mit første Udsagn. Jeg sværger ved den almægtige Gud, der kjender mit syndige Hjerte og alle mine Tanker, at Ophavsmanden til denne skjændige Forbrydelse er mig fuldkommen ubekjendt. Jeg formaaer ikke at kunne give den ringeste Oplysning om ham. Mit Forslag at gaae ad Fodstien havde ingen anden Grund end den, at jeg holdt samme for en langt behageligere Spadseregang, end den sandede Kjørevei. Skulde der have været noget Paafaldende i

min Opførsel, da Skudet faldt, da maa jeg finde mig i, at man udleder de Slutninger deraf, som man troer at kunne forsvare. Iøvrigt er det min faste Bestemmelse ei at meddele nogen videre Forklaring angaaende dette Punct."

Præsidenten: „Efter at De havde rakt Notaren Limonaden, forlod De Huset for først at vende tilbage om Morgenen. Hvor tilbragte De Natten?"

Den Anklagede: „Jeg hverken tør, eller vil nogensinde aabenbare noget i denne Henseende. Min Fraværelse var en Følge af en meget uskyldig Aarsag; jeg underkaster mig derfor gjerne enhver ublid Bedømmelse, som man skulde finde sig foranlediget til."

Vi ville her med faa Ord tillade os at beskrive det Indtryk, som den Anklagedes Svar og Opførsel havde gjort paa Tilhørerne.

Det var i det Hele taget et usædvanligt og meget gunstigt. Ved at iagttage ei blot hendes Træks ædle og skjønne Udtryk og hendes Tales Magt, men tillige hendes store Characteerfasthed og ydmyge Hengivelse i en gyselig Skjæbnes Tilskikkelser maatte enhver af de Tilstedeværende føle sig mægtigen greben og gjøre sig selv det Spørgsmaal, om det vel var muligt at saa sjeldne og agtværdige Egenskaber kunde være forenede under en Morderskes Ydre, som ikkun kunde tale et Tilfælde for, at hendes Been ei allerede nu blegedes paa Retterstedet. Hvor tilbøieligt

maatte ikke ethvert følende Hjerte være til at bortvise en saa trøstesløs Tanke for evigt, naar ikke den kolde Fornuft havde peget hen paa det skrækkelige Tal af bevisende Kjendsgjerninger og derved spærret Veien for den menneskelige Følelse. — Endvidere, hvorfor meddeelte hun ikke Alt? i hvilken Hensigt skjulte hun vel Kjendsgjerninger; thi idet hun henviste til Tanker og Formodninger gjorde hun sig selv større Skade end Gavn. Og dog vidste hun dette, uden at agte derpaa; det maatte jo være hende let at opfinde en eller anden Fortælling, som paa en sandsynlig Maade kunde have forklaret hendes Fraværelse om Natten og hendes Ærinde i Skoven. Skulde hendes Forsvarer dog maaskee tilsidst beholde Ret, naar han anede en for den Anklagede gunstig Hemmelighed; eller skulde det være muligt, at hun var den snedigste af alle Hyklerinder, som kun hyklede Længsel efter Døden for desto sikkrere at undgaae den?

Et mindre gunstigt Indtryk gjorde ligeledes hendes Foredrag og en vis Pathos i Talen, som allerede den første Dommer havde udlagt hende ilde nok. Vel muligt at samme var Natur, Vane, eller en Eiendommelighed ved hendes Opdragelse i en lille Kjøbstad, men denne Pathos syntes at være beregnet; og opvakte i det mindste nu og da Mistanke om den Talendes Oprigtighed. Som en Modsætning hertil stod det rystende Indtryk, som hendes Tale flere Gange havde gjort, det lod sig da ikke miskjende, at hun havde talt med den Kraft, som alene Sandheden kan give, og som ikke bar det mindste Gran tilfælleds

med Forstillelse. — Atter maatte Tilhøreren opkaste et Spørgsmaal, det nemlig: Hvor findes her Grændsen imellem Sandhed og Usandhed? — Det var tydeligt at Gemytterne befandt sig i en høi Grad af Spænding, da den Anklagedes Forhør var endt. Tilskuerne begyndte at vakle i deres Overbeviisning; der fandtes endog dem, som begyndte at tænke efter om hendes Uskyldighed ikke skulde være mulig og beviislig.

Præsidenten befalede nu, at det første Vidne skulde føres frem. Før Forhøret af Vidnerne begyndte, tog Præsidenten Ordet, og sagde:

„Der vil nu, eedsvorne Borgere! flere Gange blive Tale om den Bygning i Tavern, som den afdøde Lorent beboede. Jeg tillader mig derfor at forelægge dem en Copi af den Tegning, som blev forfattet ved den første Undersøgelse. Huset er fem Fag bredt og to Etager høit, det blev alene beboet af Notaren og de til hans Familie hørende Personer. Gadedøren er i Midten af Bygningen; naar man træder ind ad denne fra Veien, som gaaer forbi, kommer man ind i en Gang, som gaaer midt igjennem Huset og fører igjennem en Dør ud til Gaarden. Den nederste Etage bestaaer af tre Værelser og et Kjøkken, alle paa to Fag. Naar man træder ind fra Gaden i Gangen, har man et Gjæsteværelse paa høire Haand, paa samme Side ud til Gaarden er Kjøkkenet; paa venstre Haand har man et Forraadskammer ligeoverfor Gjæste-

kammeret og ligeoverfor Kjøkkenet et Pigekammer. Den øverste Etage er inddeelt paa samme Maade. Gangen foroven er ligeover Gangen forneden; ovenover Gjæsteværelset havde den Anklagede sin Stue; Kjøkkenet i denne Etage var indrettet til Pulterkammer; de to Værelser paa den modsatte Side benyttede Notaren. I det til Gaden boede han, i det til Gaarden sov han; disse to Stuer vare forenede ved en Dør med et stort Vindue i, en saakaldt Glasdør, for hvilken var hængt et Gardin. Begge Værelser havde hver for sig en Dør ud til Gangen. Notarens Seng stod under hans Sygdom i Dagligstuen. I denne døde han.«

Vi ville nu paa de efterfølgende Blade finde Hovedindholdet af Vidneforhøret; den fuldstændige Meddelelse af samme vilde, da Proceduren varede i to hele Dage, blive altfor vidtløftig; Fortælleren indskrænker sig derfor til de vigtigste Momenter, uden dog derfor at forbigaae noget af Vigtighed.

Det første Vidne var imidlertid bleven ført frem, imedens Præsidenten meddeelte sin Skildring af Huset i Tavern, det var Notarens Kudsk, Pierre Duclos, forgetyve Aar gammel, født i St. Avold; hvad det tydske Sprog angik, da forstod han det fuldkommen; derimod havde han en ringere Færdighed i at udtrykke sig i samme; Præsidenten tilforordnede ham derfor Borgeren Kartoux som Tolk og lod ham derpaa aflægge Eeden. Duclos svoer den sædvanlige Vidneed med de Ord: „Jeg sværger at tale uden Had og Frygt og at sige Sandheden og intet

uden Sandheden.« — Dette Vidne syntes at være af et meget blødt Hjertelag; thi hans Øine løbe ofte over af Taarer, naar han omtalte sin afdøde Herre. Imidlertid stod dette Vidnes usædvanligt lydelige Tale i en besynderlig Modsætning til hiin Blidhed; Præsidenten gjorde dog ingen Indsigelse imod denne eiendommelige Maade at tale paa, omendskjøndt hans hvislende og skurrende Organ ofte stødte Tilhørerne. Hans Udtryk vare valgte med en vis Ziirlighed, og man fandt let paa at finde en vis Overensstemmelse imellem hans velvalgte Udtryk og hans nette og omhyggelige Dragt; han besad unegtelig en vis Grad af Dannelse, som syntes at hæve ham over hans Stand.

Vidnet bekræftede fuldkommen den Anklagedes Fortælling om Madam Lorents og hendes Datters Henrettelse, og med Taarer i Øinene gav han en Skildring af de daværende Forhold. »Uden vor Henry vilde min Herre have været alene i Verden«, vedblev han, „men med ham har Lykken ganske og aldeles forladt os.« Naar nogen havde lagt Mærke til den Anklagede i dette Øieblik, da vilde han ei alene have bemærket en pludselig Rødme farve hendes Kind, men tillige en sagte Bæven gjennemfare hende, ligesom naar en uventet Skræk bringer os til at skjelve.

Paa Præsidentens Spørgsmaal om denne Henrys Forhold til de i denne Fortælling nærmest indviklede Personer, erholdt Retten og de Eedsvorne, den første Underretning om Tilværelsen af en Søn af den Afdøde; hans Navn var endnu hidtil aldeles ikke nævnt i Acterne, og

Duclos formaaede ei at give nogen nøiere Oplysning om hans Skjæbne. Han sagde, at paa hans Spørgsmaal herom, havde hverken Notaren eller Marie og Barnfeld meddeelt ham noget bestemt Svar. Kun en eneste Gang, paa hans gjentagne Spørgsmaal, havde Notaren rasende tilraabt ham:

„Tael ikke om ham, han er død!"

Det Billede, som Vidnet udkastede af de huuslige Forhold, var i høieste Grad sørgeligt; dog var det aabenbart, at han bestræbte sig for saa meget det var muligt at tage sin Herre i Beskyttelse, og at vælte den større Halvdeel af Skylden over paa Marie, hans Bestræbelse i denne Henseende syntes dog at kunne undskyldes ved hans Kjerlighed til sin Herre.

Om Eftermiddagen den 29de Juni, Dagen før Lorents Dødsdag, fortalte Vidnet, at han havde kjørt Frøken Marie til Trier og, ifølge hendes egen Befaling, til Hofapotheket, hvor det ofte omtalte Indkjøb var gjort; hun var kommen ud derfra med en lille Pakke, men hvad Indholdet af denne havde været, var bleven ham ubekjendt.

„Du har Uret, Pierre," raabte her den Anklagede i det franske Sprog, „idet jeg overrakte Dig Pakken, sagde jeg: „Gjem den vel, der er Rottekrud i den."

„Om Forladelse Frøken, det forholder sig maaskee, som De siger, De veed min Hukommelse er ikke den bedste. De vil dog vist erindre, at jeg stak Pakken i Sidelommen paa Vognen, og at jeg overrakte Dem den uberørt og uaabnet, da De steeg ud i Tavern. —"

Vidnet gav iøvrigt en Forklaring over Alt, hvad der var hændet paa Dødsdagen, som stemmede overeens med det, som allerede er Læseren bekjendt. Hans Udsagn gik ud paa, at han selv paa hiin Dag ikkun havde været tre Gange i Huset til Gaden og det blot i Kjøkkenet for at spise med Pigerne; han havde iøvrigt opholdt sig i Gaarden og i sin Bolig, som laa over Gaarden. Han havde hverken hørt eller seet Notaren den hele Dag. Først Klokken ti om Aftenen havde Pigen Hammer raabt til ham over Gaarden, at Herren var meget slet og Frøkenen intetsteds at finde, han maatte derfor skynde sig at hente Hr. Varnfeld. — Da han derpaa traadte ind i den Syges Stue, havde denne klaget over, at han havde faaet en Limonade hvori der havde været Gift. Da Notaren var død, havde Varnfeld først i lang Tid ventet efter Frøkenen, men forgjæves; han var derpaa gaaet hjem; ved samme Tid havde Vidnet selv ligeledes begivet sig til Hvile. „Ved Frøkenens Tilbagekomst“, sluttede han sin Tale, „var jeg slet ikke tilstede, jeg saae hende først i Løbet af den næste Dag. Hun talte intet Ord til mig, var sky og ængstelig og kunde ikke see nogen i Øinene. Og denne mistænkelige Opførsel vedblev hun at vise indtil hendes Flugt til Trier.“

Forsvareren: „Jeg beder om at det Spørgsmaal rettes til Vidnet: „Hvo af Tyendet har først udtalt den Mistanke, at Notaren var bleven forgivet af den Anklagede, og fornemmeligen om dette Vidne selv ei var den Første, som har meddeelt Pigerne sin egen Formodning.“

Præsidenten: „I hører Spørgsmaalene, besvar dem!“

Vidnet: „Min Herre yttrede vel at Limonaden havde indeholdt Gift; dog har jeg ikke talt noget til Pigerne derom; jeg troer at Gertrud først fattede Mistanke, og at det var hende, som udtalte sin Formodning angaaende Limonaden.“

Præsidenten: „Anklagede, „De har hørt Vidnets Udsagn, har De noget at svare dertil?“

Den Anklagede: „Pierre Duclos har altid været mig fjendsk, og, vis paa Medhold af min Onkel, har han ofte været uartig imod mig.“

Vidnet søgte at vække Tvivl om Sandheden af denne Bebreidelse. Præsidenten tillod ham derpaa at forlade den for Vidnerne bestemte Bænk.

Præsidenten: „Anklagede! Af hvilken Grund har De ikke ved den tidligere Undersøgelse omtalt Henry Lorent med et eneste Ord?“

Den Anklagede: „Han havde for længe siden forladt os og havde aldeles ingen Andeel i den imod mig rettede Undersøgelse; hvorfor skulde jeg da berede hans pletfrie Navn en Plads i disse gruelige Acter. Jeg har med Forsæt ikke omtalt ham.“

Præsidenten: „Hvorlænge opholdt Deres Fætter sig i hans Faders Huus, til hvilken Tid og af hvilken Aarsag forlod han det?“

Den Anklagede: „Hans ægte, franske Hjerte havde ofte været besjelet af Længsel efter at vende tilbage til

Frankrig, især fra den Tid af, da hans Fader indlod sig i Sammensværgelser imod sit eget Fædreland; et Foretagende som Sønnen med Heftighed dadlede. De stridende Meninger forvoldte hans Bortreise. Henry forlod os i Sommeren 1796 i Fulda for som Frivillig at fegte under General Moreau."

En af de Eedsvorne Herr Coupette henvendte sig her til Præsidenten med følgende Begjering: „Jeg maa anmode om, at den Anklagede vil besvare det Spørgsmaal, om hun efter sin Fætters Flugt er vedbleven at staae i Forbindelse med ham?"

Præsidenten: "Anklagede, De hører Spørgsmaalet, behag at meddele deres Svar."

Den Anklagede: "Jeg troer at burde vægre mig ved at give et Svar."

Præsidenten befalede nu at Vidnet Varnfeld skulde føres frem; han indfandt sig ogsaa men øiensynligen i en meget lidende Tilstand. Han forlangte at man skulde forunde ham Opsættelse til næste Dag. „Feberen ryster mig," sagde han, "og jo mere jeg længes efter at kunne komme til at aflægge mit Vidnesbyrd, desto mere ønsker jeg ogsaa at være fuldkommen ved Sands og Samling." Da der ingen Indsigelse blev fremført, hverken af den offentlige Anklager, eller af Forsvareren, blev dette Vidne dimitteret af Præsidenten med den Paamindelse, at han havde at indfinde sig den næste Dags Morgen, Klokken otte, paa samme Sted.

Cathrine Hammer, Kokkepigen, tredive Aar gammel, af et livligt Udseende, stærk af Bygning og med en blomstrende Ansigtsfarve, blev nu ført frem. Hun talte aabenhjertigt, uden alt Forbehold og paa en Maade, som maatte vække Tillid.

Hun omtalte Notaren som en Mand, der i den Grad var vredagtig og slem at komme til rette med, at intet Menneske kunde holde det ud hos ham. Den Anklagede havde været en Engel i Sammenligning med ham; men hans Hjerte havde været forhærdet imod ethvert Indtryk. Vidnet berømte den Anklagedes Fromhed, fordi hun aldrig forsømte en Messe og idetmindste een Gang om Ugen havde begivet sig til den gamle Hr. Canaris i Conz. Hun havde aldrig ladet en Fattig gaae tomhændet bort, men stedse viist et mildt og ædelmodigt Sindelag imod Tjenestefolkene. Vidnet fortsatte derpaa sin Beretning og indrømmede vel alle de graverende Kjendsgjerninger, som allerede ere Læseren bekjendte som Resultater af den første Undersøgelse, men det skete dog i en Tone og paa en Maade, som maatte overtyde Tilhøreren om, at Vidnet selv ei fæstede nogen Tro til den Anklagedes Forbrydelse. Hun kom ogsaa selv til at udtale sin Tvivl derom. Præsidenten foreholdt hende til Gjengjeld, at skjøndt hendes Udsagn vel i det Væsentlige vare eenslydende, saavel ved det første skriftlige Forhør, som i Dag ved det mundtlige: saa havde hun dog ifølge Acterne den første Gang udtalt sig, som om hun nærede Overbeviisning om den Anklagedes Brøde.

Vidnet svarede hertil: „Det var dog ogsaa meget naturligt og som det ofte pleier at gaae Folk, Hr. Præsident, først tænker man altid det Værste om sin Næste; sidenhen kommer man først til Fornuft. Skulde nogen have forgivet Herren, saa maatte det vel have været Frokenen. Giften fandtes jo virkelig i Legemet; hun havde jo kjøbt den; hvad mere er tillavet Limonaden og nedgravet Giften i Haven. Men naar man dog siden hen tænker efter over hendes Sjels Godhed og hendes fromme Opførsel: saa kan man dog umuligt troe det, og man maa skamme sig over, at man har kunnet tænke saa uchristeligt. — Tro mig, Hr. Præsident, uden Pierre Duclos vilde det heller ikke være blevet saa slemt, han bærer den største Skyld."

„Hvorledes det," spurgte Præsidenten.

„Ih, nu, han var dog den Første, som kom til os i Kjokkenet, ret som Herren var død, og hylede og klagede, at Frøken Marie havde forgivet Herren med Limonaden. Og saa kunde man jo let falde paa den samme Tanke, naar alt det Øvrige syntes at stemme overeens dermed. Havde han ikke været, vilde jeg vist aldrig i mine Dage have faaet den Formodning. Da jeg omtrent Klokken ti hørte min Herre stønne og gik op til ham, sagde han kun det ene Ord: „Gift" til mig og han talte aldeles ikke om Limonaden."

Præsidenten lod nu Kudsken Duclos atter træde frem og foreholdt ham Pigen Hammers Vidnesbyrd. Hans Svar lod saaledes: „Hvis jeg ogsaa virkeligen har sagt

det, skjøndt jeg tvivler derom, og er af den Mening, at Gjertrud først har yttret sig om Mistanken: saa var det kun den rene Sandhed, og jeg har blot sagt de samme Ord, som jeg har hørt af min Herres egen Mund."

Præsidenten til Duclos: „I har to Gange været kaldet for Protocollen, men I har begge Gange berettet, i Overeensstemmelse med Vidnet Varnfeld, ikkun at have hørt eders Herre udraabe: „Jeg har faaet Gift." Først i eders Vidnesbyrd i Dag taler I om, at eders Herres Yttring har lydt: „Jeg er bleven forgivet af Limonaden." I maa dog kunne indsee, at der findes en høist vigtig Forskjel imellem disse to Udsagn?"

Pierre Duclos syntes først at betænke sig og svarede derpaa i en meget lavere og mere maadeholden Tone: „Det er meget vanskeligt, Hr. Præsident, efter saa lang Tids Forløb at kunne erindre sig ethvert Ord, men jeg maa dog henholde mig til mit Udsagn i Dag; af hvilken Grund skulde jeg vel have talt til Pigerne om Limonaden, naar jeg ei virkeligen havde hørt denne Yttring af min Herres egen Mund?"

Præsidenten: „Sætter Eder!"

Det næste Vidne, Gjertrud Biber, blev nu ført ind, hun havde tjent Hr. Lorent som Stuepige, hun var 23 Aar gammel og dannede en paafaldende Modsætning til Cathrine Hammer. Hun viste sig i høi Grad ængstelig og tilbageholden og hun talte saa sagte, at Præsidenten gjentagne Gange maatte anmode hende om at hæve Stemmen og tale forstaaeligt. I det Hele taget blev hun sit

første Udsagn tro; dog paa en saadan Maade, at det ei var muligt at faae hende til at meddele en sammenhængende Fortælling. Præsidenten maatte bestandigt forelægge hende Spørgsmaalene, og hendes Svar røbede som oftest Tilbageholdenhed og Forlegenhed. Da Præsidenten spurgte hende: „Hvo af Tjenestefolkene har først ladet Mistanken falde paa Frøkenen?“ svarede hun med en paafaldende Frygt og sagte hviskende Stemme: „Pierre.“ Og først efter at hun gjentagne Gange var bleven adspurgt om Duclos Udtryksmaade, gav hun med stor Ængstlighed det Svar: „Han sagde, at Limonaden havde været blandet med Gift.“ Det var paafaldende at Vidnet først gav dette Svar efter at have vendt sig lidt til Siden og kastet et frygtsomt Øiekast paa Pierre, hvis Plads var lige bag ved hende.

Først fra det Øieblik af, da Præsidenten gik over til at spørge om de huuslige Forhold, begyndte hun at gjenvinde sit Mod og at aande friere. Hendes Tale blev hurtigere, hendes Fortælling mere sammenhængende. Med vaade Øine talte hun til den Anklagedes Roes, hun skildrede hendes Ydmyghed og Taalmod under de huuslige Lidelser, hun glemte ei heller hendes Mildhed og Fromhed. Ligesom Cathrine Hammer maatte ogsaa dette Vidne indrømme alle de Omstændigheder, som kastede Skygge paa den Anklagede: hendes truende Klager, hendes Forvirring paa Lorents Dødsdag, hendes Skræk og urolige Adfærd efter hans Død. Hun syntes endvidere at fattes sin Medtjenerindes raske Dristighed til at erklære den Ankla-

gede for uskyldig; det var derfor meget paafaldende at hun, paa det Spørgsmaal af den Eedsvorne Herr Coupette, om hun holdt den Anklagede for uskyldig eller ikke, uden Betænkning og med en Enthousiasme, som ikkun Bevidstheden om en god Sag formaaer at give, svarede: „Ja, tilvisse, jeg holder Frøkenen for uskyldig!“ Grunde for denne Overbeviisning syntes hun dog ikke at kunne give. Hun faldt atter tilbage i den tidligere forknytte og ordknappe Stemning; imidlertid var der dog ingen tilstede i Salen, som var istand til at nære en selvstændig Overbeviisning, uden at han jo maatte give Plads for den Tanke, at dette Vidne vidste mere, end hun vilde tilstaae; Alle maatte med Uvillie bemærke, at Præsidentens Formaninger og Opmuntringer for at formaae hende til at give et udtømmende Svar strandede paa hendes Paastand, at hun havde udsagt Alt, hvad der var hende bekjendt om denne Sag.

Præsidentens Spørgsmaal om der havde været Rotter i Huset blev besvaret bekræftende af Vidnet. Saavel hun som Cathrine bekræftede, at de Dagen for Lorents Død vare gaaede til Frøkenen for at bede hende om at forskaffe Gift.

Det næste Vidne, Præsten Gläsener fra Tavern, havde intet af Betydenhed at føie til sit første Udsagn. En af de Eedsvorne Herr Grach rettede det Spørgsmaal til ham, om han vilde beskrive det Indtryk, som Hændelsen i Skoven ved Tavern havde gjort paa ham, og om han den Gang havde følt Anledning til Mistanke imod

den Anklagede hvad dette Mordattentat angik? Han svarede:

„Nei, denne Mistanke kunde aldrig opstaae hos mig; hendes Opforsel gjorde ikkun det Indtryk paa mig, at hun blev forskrækket for Morderens Person, eller at hun maaskee saae et Menneske, som ikke var hende aldeles fremmed. Jeg spurgte hende derfor ogsaa strax: „Saae De nogen, Frøken!“ hvilket hun benegtede med de Ord: „Nei, nei, hvem skulde jeg vel see?“

Den Eedsvorne spurgte fremdeles, om han, Vidnet, ved senere at tænke efter over denne Begivenhed havde fundet den Anklagedes Opfordring til at spadsere ad Veien over Bjerget mistænkelig.

Pastoren svarede: „Da Bjergstien er langt smukkere, fandt jeg Forslaget aldeles naturligt; det var mig blot paafaldende, at den Anklagede afslog Hr. Lorents Anmodning om at gaae over Bjerget alene ledsaget af Barnfeld, imedens vi Gamle vare blevne i Dalen.“

Paa Notarens Dødsdag havde Vidnet ikke seet den Anklagede, men han havde besøgt hende den efterfølgende Dag. Han havde fundet hende i stor Forvirring, sagde han, uden dog at tænke noget Ondt derved. Hendes Adfærd ved Begravelsen havde derimod forraadt en uforklarlig Angst og Skræk. Efter denne Tid var han ikke oftere truffen sammen med den Anklagede. — Han skildrede Notaren som en raa og brutal Person; af den Anklagedes Mund havde han aldrig hørt Klager. Han berømte hendes

Beskedenhed, Godgjørenhed og mønsterværdige Fromhed, med et Ord hendes fortræffelige Hjerte.

De efterfølgende Vidners Udsagn kunde kun være af underordnet Vigtighed. Disse Vidner vare: Herr Kirn, Eier af Gjestgiverstedet „zum goldnen Brunnen“, Vognmand Werner og hans Karl, Politifuldmægtigen og Betjenten, som havde grebet og arresteret Flygtningen, og tilsidst den Bonde fra Tavern, som havde kjørt den Anklagede til Trier. Af disse erfore de Eedsvorne Alt det, som allerede er Læseren bekjendt.

I Vertshuset havde Alle lagt Mærke til den Anklagedes Uro og Frygt for Mennesker; Vognen havde hun bestilt under Foregivende af at ville kjøre til Tavern; men paa Moselbroen havde hun budt Kudsken hundrede Francs, hvis han vilde bringe hende til Koblentz.

Til Slutning gave ogsaa følgende Herrer Møde og afgave hver for sig deres Vidnesbyrd, nemlig: Stad- og Landphysikus Doctor Chevalier fra Saarburg, Stadchirurg Martin Retterath og Apotheker Kramer, Eier af Hofapotheket. Disse Herrers Udsagn, som i Sandhed maatte være af høieste Vigtighed for de Eedsvorne, kunne forbigaaes paa dette Sted, da de allerede forhen ere omtalte. Ikkun følgende vigtige Momenter skal Fortælleren tillade sig at omtale.

Det var fire Drakmer Gift, som den Anklagede havde indkjøbt i den sorte Æske, ved den senere Undersøgelse var dette Indhold indsvundet til Halvdelen, og det manglende Qvantum var næsten tilfulde funden i Notarens

Mave. Foruden denne betydelige Mængde Gift havde Maven indeholdt Sukker og Viinsteensſyre, og Bundfaldet i Glasſet havde ved Underſøgelſen givet de ſamme Beſtanddele.

Efter at Præſidenten havde forelagt de Eedſvorne Lægernes Kjendelſe, ſom lod paa, at Notaren Lorent havde maattet lide Døden paa Grund af den i hans Mave fundne Arſenik, og at han virkelig var død af denne Gift, og de videnſkabelige Grunde, paa hvilke denne Dom hvilede: lod han til Slutning de af den Anklagede anerkjendte Æſker og Limonadeglasſet med Guldciraterne fremſtille for de Eedſvorne, og han hævede derpaa Retten for denne førſte Dag af Proceduren.

Procedurens anden Dag.

Præſidenten lod Vidnet Varnfeld opraabe. Han var endnu ikke kommen; en Retsbetjent blev derpaa afſendt for at foreſpørge ſig om hans Befindende. Præſidenten meddeelte dernæſt de Eedſvorne, at han vilde lade de Vidner afhøre, ſom kunde antages at henhøre til den Anklagedes Forſvarere, og ſom Følge heraf lod han ſom det førſte Vidne paa denne Dag Hr. Dr. Benedict Kaſpar Hett, Profesſor ved det mediciniſke Facultet ved Univerſitetet i Trier og Garniſonslæge ſammeſteds, træde frem.

Præsidenten til Forsvareren: „Hvorover skal dette Vidne afgive Forklaring?"

Forsvareren: „Forsvaret fører det med sig, at jeg har maattet indbyde to Læger af det medicinske Facultet her ved Universitetet, nemlig Borger og Professor Hett og Land- og Stadphysikus Hr. Hofraad Dørner. Jeg har meddeelt dem begge paalidelige Afskrifter af de Acter, som angaae Undersøgelserne i Tavern, og jeg har tillige meddeelt dem Hr. Chevalier og Chirurg Retteraths Kjendelse og Dom. Paa Forsvarets Vegne maa jeg bestride Rigtigheden af den af dem afsagte Kjendelse og anmode de af mig hidkaldte Sagkyndige at udtale sig om den."

Præsidenten til Vidnet: „Vær af den Godhed at meddele os deres Mening."

Professor Hett: „Hverken ifølge videnskabelige Grundsætninger eller Erfaring kan jeg tildele den af de tilforordnede Læger afsagte Kjendelse mit Bifald."

„Med Hensyn til Maaden, paa hvilken Arsenik virker, ere Lægerne for Tiden af deelte Meninger. Nogle mene, at dens dræbende Virkninger hidrøre fra dens Sammenblanden med Blodet og den derved foraarsagede Tilintetgjørelse af Livskraften i Nerverne og Hjertets Irritabilitet. Andre paastaae, at det alene er Arsenikens ædende og opløsende Egenskab, som foraarsager Døden ved Indvoldenes Betændelse, eller Brand."

„Min egen, paa en mangeaarig Erfaring grundet Mening, er denne, at Arsenikens fordærvelige Virkninger yttre sig under begge Former, og at det beroer paa Maa-

den, paa hvilken den tilføres den menneskelige Organisme, om det bliver den ene eller den anden Yttringsmaade, som bliver den fremherskende."

"Den pulveriserede Arsenik er en Substants, som kun opløser sig langsomt i den menneskelige Organisme; den behøver Tid til at frembringe paa bestemte Steder en Forstyrrelse af de fine Hudдele, den behøver Tid til at danne store Saar for igjennem disse at bane sig en Overgang i Blodet. Hvor jeg derfor i min Praxis har truffet et Forgiftelsestilfælde ved pulveriseret Arsenik, har jeg stedse fundet en betydelig Betændelse i Indvoldene. Hvor derimod en Opløsning af Arsenik har været Skyld i Døden, fandt jeg altid en langt ringere Grad af Betændelse, og mere end een Gang indskrænkede denne sig til en blot Hævelse paa Mavevæggene. Disse Phænomener lade sig saare naturligt forklare deraf, at Organismen langt lettere indsuger en Vædske end et Stof, hvis faste Form først skal opløses i Maven for at kunne yttre sin ødelæggende Virkning."

"Anvender jeg denne paa egen Erfaring grundede Mening, som jeg deler med mange Læger, paa det denne Sag vedkommende Tilfælde, da staaer Dødens hurtige Indtræden i et besynderlig ulige Forhold til den ringe Grad af Betændelse i Maven. Det var først Klokken ni om Aftenen at Notaren forlangte Limonaden; før hans Niece blev hentet, før hun fik Limonaden tillavet, og før den Tørstige nød den, maa der, om endog Alt er skeet paa det hurtigste, være hengaaet flere Minutter; men der

var endnu ikke forløben en Time, før den Lidende ved sin Stønnen og Jamren vakte Kokkepigen Cathrine Hammers Opmærksomhed, som befandt sig i nederste Etage, i den Grad, at hun ilede op til ham for at hjælpe ham; og før den næste Time var forbi, var Notaren allerede et Liig."

„Jeg maa tilstaae, at jeg ingensinde i min mangeaarige Praxis er truffen paa et Tilfælde, i hvilket den pulveriserede Arsenik saa hurtigt har bevirket Døden, og jeg har forgjæves stræbt at finde et lignende Exempel omtalt i nogen Bog. Hvor enkeltstaaende dette Tilfælde endogsaa er, vilde det dog idetmindste være muligt at kunne give en Forklaring derover, naar man i Maven var stødt paa Beviserne for en udbredt stærk Betændelse. Men det Modsatte er netop Tilfældet. De Sagkyndige indrømme, at de kun have truffet en ubetydelig Betændelse paa Mavevæggene. Dødens hurtige Komme har ogsaa frapperet dem; de have søgt at forklare sig samme, og derfor sige de, at Dødens raske Indtræden er en naturlig Følge af det store Qvantum Gift, og de erklære da tillige, at det er den store Mængde, som er Skyld i, at den Afdødes Mave ei har været angrebet af Betændelse i en endnu høiere Grad. Organismen har nemlig, ifølge deres Anskuelse af Sagen, indsuget Giften saa hurtigt og i saa kort Tid ladet den gaae over i Blodet for at inflammere samme, at den dødelige Nerveskrækkelse er indtruffet, førend Giften har faaet Tid til at udfolde sin hele ædende Virkning. Som jeg allerede har forklaret, vilde disse Ar-

gumenter i det Hoieste kunne gjelde for det Tilfælde, at Døden var bevirket ved en Arsenikopløsning; men her, hvor det gjelder Virkningerne af pulveriseret Arsenik maa jeg paa det bestemteste modsætte mig. Arsenik i denne Skikkelse kan kun virke langsomt og i Forhold til den Grad, i hvilken den opløser sig. Naar den skulde dræbe i Løbet af to Timer, da behovedes der en betydelig Inflammation i Indvoldene, og der vilde vise sig store, stærkt angrebne Pletter paa Mavens Hinder. Har nu Giften i Modsætning hertil kun yttret en ringe corrosiv Virkning, saa kunde ogsaa ikkun et ringe Qvantum være blevet indsuget. Efter min Mening er det derfor aldeles ikke beviist, at Notarens Død er en Følge af arseni alsk Gift. Ved at gjennemgaae Acterne har jeg fundet sikkre Vidnesbyrd om, at Notarens Helbred i høi Grad var svækket og nedbrudt, og i denne Omstændighed har jeg søgt en Forklaring over hans hurtige Død og over den hurtigt dræbende Virkning af pulveriseret Arsenik, som hidtil har været uden et tilsvarende Exempel; men der findes efter min Mening en betydningsfuld Anledning til at drage hans Død som en Følge af Arsenik i Tvivl."

"Jeg maa forudskikke den Bemærkning, at Lægerne befandt sig i en meget vanskelig Stilling. Ingen af dem havde kjendt den Afdøde; ingen Sygeberetning, afgivet af en Læge, kunde veilede dem, da Notaren aldrig havde betjent sig af nogen Læge; hans Dødskamp var kun bleven iagttaget af simple Folks ukyndige Øine og til disses Beretning maatte de Sagkyndige holde sig. En Section af

Liget var umulig paa Grund af Ligets opløste Tilstand, man kunde derfor kun gjøre Indvoldene til en Gjenstand for Undersøgelse, og i disse og i Limonadeglasset havde man fundet Arsenik."

"Endskjøndt de Forklaringer, som Vidnerne have afgivet over Notarens Sygdom og Død, vise sig ufuldkomne, saa er det dog blevet mig indlysende, at der paa den ene Side fattes Symptomer, som ere aldeles uadskillige fra en Giftdød ved Arsenik, imedens der paa den anden Side ere Symptomer tilstede, som hentyde til en ganske anden Dødsaarsag."

„Saavidt Erfaringen gaaer tilbage i Tiden, er aldrig endnu et Menneske død af Arsenik uden at han har været angreben af den heftigste, meest piinlige og stedse tilbagevendende Qvalme og Opkasten. Ifølge Vidnernes Udsagn har Lorent vomeret første Gang en Time før sin Død, og vel at mærke først efter at den unge Varnfeld havde givet ham Thee at drikke. Denne Vomeren har ikkun gjentaget sig faa Gange og ingenlunde været vedvarende eller betydelig nok for at kunne gjelde som et Tegn paa et Arseniktilfælde. Det er tillige en Omstændighed af største Vigtighed, at den Afdøde aldeles ikke har lidt af nogen anden Udtømmelse. Han har ikke laxeret en eneste Gang; en Omstændighed, som ellers altid pleier at ledsage den heftige Opkasten, saa at den endnu aldrig er bleven overseet ved saadanne Dødsfald."

„Et tredie Kjendetegn, vedblev Vidnet, naar Døden er en Følge af Arsenik, er Ansigtstrækkenes Mathed og

Øinenes Indsynken, idet de ere omgivne med blaaagtige Ringe, og den Syges overordentlige Ængstlighed og Forsagthed. I en paafaldende Modsætning hertil tale alle de Vidner, som vare nærværende i Notarens sidste Timer, denne Mand som ellers altid havde et blegt Udseende, om hans Ansigts stærke Rødme og om hans store Heftighed. Først, da Krampen begyndte at indfinde sig, antoge hans Ansigt og Hænder det blaalige Udseende, men Krampetrækningerne forlode ham nu ikke mere, Paroxysmerne bleve altid mere og mere heftige, Pauserne bleve mere og mere kortvarige, indtil den virkelige Død afløste en lang Afmagt, som lignede en Skindød. Disse Tegn henhøre ikke til Arsenikens Virkninger; jeg kan derfor ei heller tiltræde den Mening, at Lorent er død af denne Gift."

„Og hvis man nu vilde forelægge mig det Spørgsmaal: „Fra hvilken anden Aarsag skulle vi da udlede Dødens Aarsag?" saa vilde det vistnok være et Vovestykke allerede nu at ville give et afgjørende Svar, men jeg antager det dog ligefuldt for min Pligt at udtale en Formodning, som rører sig saa stærk hos mig, at der ikkun behøves en ringe ydre Bekræftelse for at forvandle den til en fuldkommen Overbeviisning. Jeg formoder at Notaren Lorent er død af en Gift, som maa henføres til Planteriget, og navnlig af nux vomica, Bræknød, og at den i hans Mave fundne Arsenik først er tilført samme, efter at han allerede var forgivet af den første. Alle Symptomer og deriblandt en Deel, som ere eiendommelige

Kjendetegn ved denne Gift, tale for denne Formodning, og Grunden, hvorfor de tidligere tilkaldte Læger ei have udtalt Formodningen om et Giftstilfælde ved **nux vomica**, kan alene forklares deraf, at der saa sjeldent gives Lægerne Leilighed til at iagttage Symptomerne ved et Dødsfald bevirket ved samme, og fordi det er umuligt ved en chemisk Undersøgelse at bevise denne Giftarts Tilstedeværelse i den Afdødes Mave."

"Jeg tilstaaer med Aabenhjertighed at jeg maaskee alene skylder den Omstændighed, at jeg i min Praxis har havt Leilighed til at iagttage tre Dødstilfælde, som Virkninger af denne Gift, at Billedet af en Forgiftelse ved Brækmøden uvilkaarligen traadte frem for min Sjel i det samme Dieblik, i hvilket jeg ved Hjelp af Acterne erholdt Kundskab om de Tegn, med hvilke Notarens Død havde været ledsaget."

«Nux vomica er Frøkornet af et Gifttræ, som voxer paa Ceilon og Kysten Malabar. Dette Frøkorn bliver i daglig Tale som oftest benævnt Krageøie, og det indeholder en ualmindelig stærk, meget hurtigt dræbende, Gift. Ei alene Pulveret, som tilberedes af dette Frøe, men ogsaa den viinaandige Extract, som vindes af samme, udmærker sig ved en for den characteristisk, ualmindelig bitter, Smag, som ingen anden Gift besidder i samme Grad. Men endnu langt mere iøinefaldende er denne Gifts Virkning paa Rygmarven. Ligesom nemlig den narkotiske Indvirkning paa Blodet, som bevirkes ved Opium, fornemmelig angriber Hjernen, saa at Bedøvelse og Søvelyst

ere de fremherskende Kjendetegn paa denne Gift; saaledes angriber Brækboden paa en eiendommelig Maade Rygmarven og vel endog fortrinsviis den til Bevægelsen henhørende Function, hvorfor ogsaa Rygmarvens Inflammation yttrer sig under alle Former af de heftigste Krampetrækninger. Krampe i Kjæbebenene forhindrer Munden i at lukke og aabne sig, Krampe i Ryggen strækker enten den Lidendes Legeme lige ud, eller den boier det frem og tilbage, imedens Extremiteterne gribes af en Rysten og Trækken, som ligner Lynet i Hurtighed, og endelig fordreies Ansigtet paa det skrækkeligste ved Ansigtsmusklernes Skjelven og Dirren. Foruden alt dette angriber Brækboden ogsaa, paa Grund af det Bidende og Skarpe, som er forenet med dens Bitterhed, Næringskanalerne. Tunge, Gane og Svælg blive rode, og Patienten føler en brændende unævnelig Torst. En rodlig Hævelse viser sig ligeledes, ved en Section, i Maven; og i enkelte Tilfælde er den endogsaa gaaet over til en virkelig Betændelse. Den Syge bliver plaget af Brænden og Stikken i Maven og af en kolikagtig Riven og Sliden i Underlivet; han føler Aandedrættet blive tungt, fordi Krampen ogsaa angriber Respirationsredskaberne; han føler Qvalme, og undertiden indfinde sig baade Vomeren og Laxeren. I Begyndelsen har Ansigtet et rødligt Udseende, sidenhen antage baade dette og Hænderne en blaaagtig Farve. Krampen tager til i Hæftighed og den Doende bukker under; han falder tilsidst i en Doden lignende Tilstand, af hvilken den virkelige Dod udfrier ham. Paa Grund af

de krampagtigt bøiede Lemmer og det skrækkeligt fortrukne Ansigt frembyder Liget næsten altid et gruvækkende Syn. Disse Symptomer i deres fulde Antal ere just ei altid tilstede ved ethvert enkelt Tilfælde, dog udeblive aldrig, naar Sygdommen ender med Døden, den heftige Krampe og den Døden lignende Skindød; eiheller den for denne Gift specifiske, utaalelig bittre Smag."

"Sammenligne vi de her fremhævede characteristiske Kjendemærker paa Bræknødens Virkninger med Notaren Lorents af Vidnerne skildrede Tilstand, da gjør en slaaende Overeensstemmelse sig gjeldende; jeg vil ikkun endnu engang tillade mig at fremhæve den bittre Smag, Krampetrækningerne, Skindøden og den Dødes grueligt fortrukne Aasyn. Ethvert Lidelsessymtom, som er blevet bemærket ved den Døende, i sig selv utilstrækkeligt for at betegne samme som en Virkning af Arsenik, finder derimod sin fuldkomne Forklaring og Gyldighed, naar vi forudsætte Bræknøden, som sammes Aarsag."

"Med Hensyn til Maaden og Anledningen, ifølge hvilke Bræknøden er bleven bibragt Notaren, om han af egen Tilskyndelse har anvendt den, eller nogen Anden bibragt ham den, er det naturligviis ikke min Pligt at udgrunde eller bevise Noget, og jeg troer gjerne, at der i denne Henseende ikke findes det ringeste Spor som Undersøgelsen kan slaae ind paa. Maatte det imidlertid være mig tilladt at udtale en Formodning, da synes det mig, at den elixir ad vitam longam, som den Afdøde havde vænnet sig til,

var i høi Grad skikket til at tjene Morderen som et Middel for hans forbryderske Hensigt."

„Idet jeg altsaa støtter mig til de af mig foredragne Grunde, maa jeg erklære, at det er min faste Overbeviisning, at det hverken er beviist, eller nogensinde er til at bevise at Notaren Lorents Død er bevirket ved Arsenik, men at der derimod er en næsten til Vished grændsende Formodning om, at han er bleven forgivet ved nux vomica.»

Det mægtige Indtryk som denne Tale udøvede paa Forsamlingen, er det ikke fornødent at beskrive. Et langt interessantere Syn vilde have frembudt sig for den Tilhører som havde givet Agt paa den Anklagede selv og den Virkning, som denne, af en Læge udtalte, Dom yttrede paa hende. I Begyndelsen havde hun hørt roligt til, men snart spændtes hendes Opmærksomhed paa det høieste; hun foer sammen, blegnede, og stirrede ubevægelig som en Billedstøtte paa den Talende, omsider fyldtes hendes Øine med Taarer, Hovedet sank ydmygt ned, og Hænderne, foldede ligesom til Bøn, trykte sig med Heftighed op imod det voldsomt bankende Bryst.

Præsidenten: «Anklagede! De hører Professor Hetts Udsagn, har De nogen Kjendsgjerning at anføre, som er skikket til at bestyrke den af en Læge udtalte Formodning, at Hr. Lorents Død er bevirket ved nux vomica?»

Den Anklagede (dybt bevæget): „Nei! Jeg erkjender i denne overraskende Vending, i denne guddommelige, af Mennesker ei anede, Tilskikkelse, at den Almægtige i sin Naade ei har opgivet sit syndige, vildfarende Barn. Han

fordrer mig endnu ikke for sin Throne for at lade mig skue sit fortørnede Aasyn, hàn under mig endnu Tid paa Jorden til at gjøre Bod for min timelige Synd paa det at Straffen i hiin Verden engang maa blive saa meget mildere. Jeg er en ulykkelig, uvidende Skabning, forvirret i Sindet ved selvforskyldte Lidelser, og saa nedtrykt af Sorg, at min syge Sjel forlængst har tabt den Trøst, som Haabet giver, ja — endog Kraften til at tænke og beslutte. Om det er muligt, at Gud har tilgivet mig mine Synder for den Elendigheds Skyld, som jeg har gjennemgaaet i dette sidste Aar, om jeg ifølge hans Villie har udstaaet min Straf, om jeg endnu skal begynde et nyt uskyldigt Liv, det veed jeg ikke; ikkun dette Ene haaber jeg, at Gud i sin Naade allerede her paa Jorden har villet befrie mig fra den nedværdigende Mistanke om et Mord, som hviler paa mig. Med Taknemmelighedens Taarer modtager jeg denne dyrebare Gave og de Ord, som Hr. Hett, min Befrier, nyligen talte, ville evigt gjenlyde i mit rørte Hjerte. —" Taarer qvalte hendes Stemme.

Efter en Pause tog Præsidenten atter Ordet: "Kjender De Krageøie eller Bræknød?"

Den Anklagede: "Det er i Dag første Gang at jeg hører dette Navn."

Paa Præsidentens Opfordring reiste nu Doctor Chevalier sig for at forsvare sin Mening. Han yttrede, at da ethvert Dødsfald som Virkning af Gift, i Reglen foraarsages derved, at der tilføres Maven en giftig Substants, maa Mavenerverne følgeligen udholde det første

Angreb, og en heel Række af Symptomer være fælleds for alle de ædende Gifter, saasom: Brænden i Halsen og Maven, Torst, Qvalme og Opkasten, til hvilke endvidere slutte sig Kolik og Laxeren og endeligen Organismens Sammensynken, Krampe, Afmagt og Skindød. Ogsaa den her nævnte nux vomica henhører til de inflammerende Giftarter; intet Under derfor, at Symptomerne for Arsenik og nux vomica i tvivlsomme Tilfælde kunne udtydes paa enhver enkelt af de to Giftarter. Vel maatte han indrømme at Krampe i Ryggen var et Characteristicon for nux vomica alene, men om denne Slags Krampe talte Vidnerne eiheller. Der fandtes ogsaa Exempler, som vidnede om, at Arsenik kunde bevirke en stærk Rødme i Ansigtet, Trækninger, og Forstyrrelse af den Lidendes hele Udseende; og naar Vidnerne ei omtalte Laxeringen, da kunde Grunden jo ogsaa være den, at de ei vare blevne spurgte derom. Den bittre Smag lod sig tilstrækkeligen forklare af den ofte omtalte elixir ad vitam longam, fordi det neppe kunde være tvivlsomt, at den Lidende jo maatte have taget sin Tilflugt til denne.

Med Hensyn til Dødens hurtige Indtræden kunde han kun henholde sig til det af ham forhen Sagte, den af Professor Hett opstillede Theorie kunde han ei betragte som bindende for sig. Var det endog Tilfældet, at en Gift i Form af Vædske hurtigere lod sig indsuge af Maven, end den, som havde Form af Pulver, saa kunde dog i nærværende Tilfælde den store Mængde Arsenik, to Drakmer nemlig, veie op imod Tidens Korthed. Hvor

der nemlig blev givet Leilighed for et saa stort Qvantum Gift, i en stor Udstrækning, at yttre sin Virksomhed paa den Syges Mavevægge, hvis svækkede Beskaffenhed ei tillod at gjøre den ringeste Modstand, kunde det ei overraske, hvis Døden paafulgte endog kun efter to Timers Forløb og under en mindre betydelig Betændelse i Indvoldene. — Fordi Professor Hett just havde været saa heldig tre Gange at iagttage Virkningerne af nux vomica, kunde han saa meget lettere lade sig forlede til ogsaa i dette Tilfælde at søge og at finde hine Symptomer, omendskjøndt der ikke var den ringeste Kjendsgjerning, som kunde tyde hen paa denne Mistanke."

Professor Hett søgte i sit Svar at antyde, at Doctor Chevalier dog i det mindste forsaavidt stemmede overens med ham, at ogsaa han nu ligeledes i Lorents svækkede Constitution søgte at finde en forklarende Aarsag til dennes hurtige Død.

Stadchirurg Retterath, som derpaa blev fremkaldt, henholdt sig i et og alt til Hr. Chevaliers Forklaringer.

Paa Forsvarerens Spørgsmaal om de Herrer Chevalier eller Retterath nogensinde i deres Praxis havde havt Leilighed til at iagttage et Dødsfald, som en Følge af nux vomica, gave de begge et benegtende Svar. Men Doctor Chevalier svarede tillige, at denne Omstændighed i dette Tilfælde ogsaa var ligegyldig, da det ei gjalt om at erkjende Giftens Virkninger paa en Levende for derefter at indrette Couren til hans Helbredelse, men at det meget mere var paa Videnskabens Mark man bevægede

sig for at kunne afgive en Kjendelse over et ved Gift bevirket Mord, endskjøndt Symptomerne vare mangelfulde.

Hr. Hofraad Dorner, som var det andet sagkyndige Medlem, Forsvareren havde anmodet om at møde, blev nu fremkaldt. Resultatet af hans grundige Foredrag gik ud paa i alle Hovedpuncter at samstemme med Professor Hett. Ogsaa hans Erfaring talte for, at pulveriseret Arsenik forvoldte en betydelig Betændelse paa Mavevæggene, langt betydeligere end en Arsenikopløsning. Det kunde dog ikke negtes, at denne Inflammation i enkelte Tilfælde havde været temmelig ubetydelig. Hans Anskuelse var derfor den, at man maatte see hen til den af Giften angrebne Persons individuelle Legemsconstitution. Et svækket Legeme maatte tidligere bukke under end et kraftfuldt; i første Tilfælde havde han derfor undertiden forefunden en mindre betydelig Betændelse, i sidste havde der derimod stedse været stærke Spor af samme. Lorent, med en svækket Organisme, maatte vistnok henregnes til de Offere, som tidligen maatte give tabt for Arsenikens dræbende Virksomhed, naar det med Vished kunde afgjøres, at han havde været en Gjenstand for samme. Dette var dog langtfra Tilfældet. Følgende Omstændigheder: den ringe Grad af Vomeren; den totale Mangel paa Laxeren; den Lidendes heftige Sindsbevægelse; de høist paafaldende Krampetrækninger og den bittre Smag viste med Grund hen paa en anden Gift og navnlig paa Bræknøden.

Sagen var iøvrigt efter hans Mening, alt for uklar og mørk for at en bestemt Dom kunde begrundes og af-

siges. Han vilde kun foreløbigt udtale den Tro, at det ikke kunde ansees for beviist, at Hr. Lorent var død af Arsenik; men at det derimod var langt sandsynligere, at han var bleven forgiven ved **nux vomica.**

En Disputats imellem Doctor Chevalier og de to Professorer førte ikke til nogen Overeensstemmelse.

Paa Præsidentens Forespørgsel viste det sig, at Vidnet Varnfeld endnu ikke var kommen. Det Vidne, som næst efter ham var opskreven paa Listen, blev fremkaldt. Hans Navn var Eduard Mathieu, han var 36 Aar gammel og Medhjelper paa Apotheket i Grevenmachern.

Forsvareren: „Jeg ønsker, at man vil forhøre dette Vidne angaaende Salget af den Gift, som kaldes Bræknød." (Dette Forlangende opvakte stor Forbauselse i Forsamlingen.)

Vidnet fortalte:

„Den Journal, vi føre paa Apotheket over udleverede Gifter, udviser, at Hr. Varnfeld traadte ind til os den femtende Mai 1794. Jeg havde den Gang kjendt ham i længere Tid, fordi han som Beboer af det nærliggende Tavern ofte kom til Grevenmachern og ved given Leilighed undertiden kjøbte Lægemidler til Kreaturene eller ogsaa spiste Frokost hos os. Paa det nyligen omtalte Besøg klagede han over, at en Mængde Rotter plagede ham i Møllen, og han bad mig om et Middel til at ødelægge dem med. Jeg foreslog ham en Blanding af Sukker, Fedt og hvidt Arsenik. „Jeg skotter ikke om at have med den Slags Gift at gjøre", svarede han, „giv mig hellere

nux vomica." Det fraperede mig at høre ham bruge det latinske Ord, jeg hentede Krageøinene. "Nei", vedblev han, "hvorfor skal jeg først have den Uleilighed at pulverisere dem, jeg vil hellere have den viinaandige Extract." — „Tilsidst er De vel selv Apotheker", sagde jeg, "saa nøie Kjendskab viser De til vore Midler". "En dannet Mand, som vil igjennem Verden, maa vide Besked om alle Ting", gav han mig leende til Svar. Jeg solgte ham derpaa efter hans Ønske to Drakmer af Extracten. "Opløs mig Extracten", sagde Varnfeld, jeg vil blande den med Melk og sætte den for Rotterne."

Jeg gjorde efter hans Ønske, idet jeg opløste Bræknødextracten i Vand med lidt Alkohol, og jeg rakte ham derpaa den brune Saft i en lille Flaske. "Ven! et Mærke derpaa", raabte han, og rakte mig atter den lille Flaske, "med Gift maa man ikke spadse". Jeg klæbede da en Seddel med Paaskriften „Rottekrud" paa den lille Flaske, og han tog Afsked."

Præsidenten: "Har De seet Varnfeld efter denne Tid?"

Vidnet: „Meget ofte, han er en meget flink og rask Rytter. Han har ofte løst den Opgave paa een Dag at besøge Saarburg, Grevenmachern og Trier, og dog om Aftenen at være i Tavern."

Retsbetjenten meldte, at Vidnet Varnfeld just var indtraadt i Vidnekammeret.

Præsidenten til Vidnet: "Har De igaar eller idag seet Varnfeld eller talt med ham?"

Vidnet: „Borger Præsident, jeg var reist bort, og er først indtruffen hertil i denne Morgen fra Grevenmachern."

Den offentlige Anklager: „Igaar i Varnfelds Nærværelse blev Vidnet Mathieus Navn opraabt; jeg ønsker at vide, om dette Navn er bekjendt for Varnfeld?"

Vidnet Mathieu: „Af Person kjender Hr. Varnfeld mig sikkert, men af Navn neppe; thi man kalder mig i Grevenmachern kun Monsieur Edvard."

Præsidenten befalede at føre Vidnet Mathieu ind i hans eget (Præsidentens) Værelse og derpaa føre Vidnet Varnfeld frem.

Med den meest spændte Forventning imødesaae Forsamlingen denne Mands Fremtræden. Han traadte ind med faste Skridt og et frimodigt Udtryk i Ansigtet, men lidt bleg.

„Hvorledes befinder De Dem i Dag", spurgte Præsidenten, „De har et lidende Udseende?"

„Hvo vilde ikke lide Borger Præsident," svarede Varnfeld, „naar man veed, at en Veninde befinder sig paa de Anklagedes Bænk? Jeg har allerede lidt en lang Tid."

Han opgav sin Alder til 31 Aar, og nævnte Magdeborg som sin Fødeby. Præsidenten spurgte ham nu om hans tidligere Løbebane, og han gav derpaa følgende Oplysninger:

„Jeg var mine Forældres eneste Søn og mistede meget tidlig min Moder. Min Fader var Registrator ved Krigs- og Domainekammeret i Magdeborg, og bestemte mig til Studeringer, opmuntret ved min Flid og den Frem-

gang, jeg gjorde som Elev paa Gymnasiet sammesteds. Paa den samme Dag, paa hvilken jeg heldigt havde bestaaet min Prøve for at blive dimitteret til Universitetet, henfov min Fader i Døden, og Midlerne til at indtræde paa den academiske Vei vare mig med det samme berøvede. Jeg maatte tænke paa mit Underhold, og jeg arbeidede nu i flere Aar som Skriver og Fuldmægtig paa forskjellige Domainecomptoirer. Da hændte det sig engang, at jeg paa en Reise til Magdeborg gjorde Bekjendtskab med Apotheker Schrader fra Berlin, vi havde nemlig begge faaet Plads i en og samme Postvogn; og denne aandrige Mands agtværdige Characteer gjorde et dybt Indtryk paa mig. Jeg aabnede mit Hjerte for ham og fortalte ham, hvorledes det var gaaet mig, og jeg meddeelte ham min Bekymring over de ringe Udsigter, som min daværende Stilling aabnede for mig. Da Hr. Schrader tilfældigviis behøvede en Lærling, besluttede jeg efter en lang Samtale at tage til ham for at lære Apothekerkunsten. Mine Læreaar vare netop tilende, da Preussen begyndte at ruste sig, og paa min gode Principals Anbefaling blev jeg udnævnt til Feltapotheker, og i denne min Ansættelse gjorde jeg det første Felttog med imod Frankrig. Angreben af en hidsig Feber lod man mig i en hjælpeløs Tilstand blive tilbage i Mollen i Tavern, hvor jeg havde faaet mit Qvarteer anviist. Jeg blev dog atter helbredet og kom paa ny paa Benene, men jeg tilstaaer, at Tanken om at indtræde i mit Embede igjen ikke havde ret meget Tiltrækkende ved sig, da jeg selv i saa høi Grad havde maattet prøve Krigslivets Li-

delser; jeg foretrak derfor at forpagte Møllen, i hvilken jeg befandt mig, paa billige Betingelser og at gjøre Brug af de Kundskaber, som jeg, paa Grund af mine tidligere Forhold, havde erhvervet mig i Landbruget. Mit fortrolige Bekjendskab med Familien Lorent bevægede mig senere til at opsige Forpagtningen og at ledsage samme paa dens Flugt over Rhinen. Ifølge Hr. Lorents Ønske vedblev jeg, efter at Familien var vendt tilbage, at slutte mig til den som Ven, Selskabsbroder og Regnskabsfører og saaledes vedblev min Stilling at være lige til Hr. Lorents Død.

Præsidenten: „Og hvad har De foretaget Dem efter den Tid?"

Varnfeld: „Jeg har ikke havt nogen fast Beskjeftigelse. Jeg sysselsætter mig alene med videnskabelige Studier. Hr. Lorent har nemlig paa en saa gavmild Maade holdt mig skadesløs for det, som han kaldte mit Offer, at jeg endnu for lang Tid har tilstrækkelig Formue for at kunne tilfredsstille mine faa Fornødenheder. Desuden, hvorledes vilde en Mand som jeg, hvis Sjæl Nat og Dag kun ponser paa een Tanke, kunne drage Omsorg for sit Velfærd, hvorledes skulde jeg kunne have Sands for Gevinst og Tab, imedens jeg har ..... jeg kan og vil ikke forlade denne Stad."

Præsidenten: „Da er jeg dog i Dag paa Embedsvegne bleven underrettet om, at De for nogen Tid siden har foretaget Dem en længere Reise?"

Varnfeld: „Dette er ogsaa Tilfældet; og det er alene

den Sygdom, som i over tre Maaneder har fængslet mig, der er Skyld i, at denne Reise er bleven opsat saa længe. Der lever endnu en fjern Ven af den Anklagede, og det var Hensigten af min Reise at opsøge ham, en Hensigt, som jeg lykkeligt har opnaaet."

Han blev nu opfordret til at udtale sig om de huuslige Forhold, og han efterkom denne Opfordring med sand Veltalenhed. Han udkastede med levende Farver et Billede, hvis Paalidelighed man saa meget mindre kunde miskjende, da Varnfeld talte som den, der selv havde været Dienvidne, og som en Mand, hvis Udsagn og Dom kunde bekræftes ved de mange Exempler, han var istand til at anføre. "Ikkun den moralske Umulighed," sagde han, "at efterlade Frøken Marie i en saadan Stilling, hindrede mig i for bestandigt at unddrage mig Hr. Lorents utaalelige Luner; det var dog engang kommet saavidt, at jeg allerede havde sammenpakket min Reisekoffert."

Med den samme Nøiagtighed og Paalidelighed beskrev han derpaa Mordforsøget i Skoven ved Tavern, saa at Tilhørerne følte sig ligesom hensatte til Skuepladsen for denne Hændelse og istand til selv at iagttage de handlende Personer. Hans egen dybe Afsky for dette skjændige Forsøg udtalte sig tydeligt nok af hans Miner og Stemme.

Tilsidst henvendte han sig med Aabenhjertighed til Præsidenten og sagde:

"Ved den skriftlige Undersøgelse har jeg vel nogle Gange fornegtet mine inderste Tanker; jeg troede at gavne hende, hvis Uskyld jeg i et eneste Minut var svag nok

til at drage i Tvivl. Jeg har bitterlig angret denne dobbelte Vildfarelse. Kun den nøgne Sandhed kan redde den Anklagede, og jeg har gjort mig selv det Løfte at udtale Sandheden uden alle Hensyn. Jeg befinder mig derfor i en saa meget mere smertelig Stilling, da jeg i eet Punct føler mig bunden ved et høitideligt Løfte, som jeg har aflagt til den Anklagede. Dette Punct angaaer Grunden til den Skræk, som i det første Øieblik formaaede at bringe hendes Sind i et saadant Oprør, at hun i samme Moment glemte sin Onkel, for hvem Kuglen egentligen var bestemt; denne Grund viste hun mig den Tillid at betroe mig den næste Morgen. Hun har en ærlig Mands Løfte, og jeg skal ei heller skuffe hendes Tillid. Hvis imidlertid en Mands Forsikring, som under de forskjellige Forhold i Livet stedse har bestræbt sig for at bevare sin borgerlige Ære og et godt Navn og Rygte, har Fordring paa Troværdighed og Tillid: saa aflægger jeg herved den høitidelige Bekjendelse, at den Anklagede er ligesaa uskyldig i hint Mordforsøg, som Dommerne og de Eedsvorne, som her ere tilstede."

Præsidenten: „Anklagede, De hører Vidnets Udsagn. Har De gjort ham en saadan fortrolig Meddelelse og paalagt ham det som Pligt at iagttage en ubrødelig Taushed derom?"

Den Anklagede: „Ja."

Præsidenten: „Og føler De ei paa Grund af Sagens Vigtighed og Interesse for Dem selv en Anledning til at løse Vidnet fra dette hans Løfte?"

Den Anklagede: „Nei, Hr. Præsident, jeg tør ei fordriste mig dertil.“

Præsidenten opfordrede nu Vidnet til at meddele den fuldkomneste Oplysning om Alt det, som paa nogen Maade var ham bekjendt angaaende Begivenhederne i Huset paa Notarens Dødsdag.

Vidnet begyndte: „Jeg havde paa den omtalte Dag fra om Morgenen tidligen til omtrent Klokken ti om Formiddagen været sysselsat med chemiske Studier; ved denne Tid gik jeg hen til Lorent; hans Tilstand forekom mig ikke værre end Dagen i Forveien, han var staaet op og gik omkring i Værelset. Han klagede over sit gamle Onde, en krampagtig Sammenknugen snart i Brystet snart i Underlivet, Torhed i Halsen og Kraftløshed i Lemmerne. Jeg spurgte, om han havde taget af Elixiren, eller om han ønskede Limonade; han gav et vranten afslaaende Svar paa begge Spørgsmaal; jeg forelæste ham nu noget af de nys ankomne sidste Aviser, men han syntes ikke at høre det med synderlig Interresse. Klokken elleve ønskede han at være alene for at prøve paa at falde i Søvn. Jeg gik altsaa og begav mig over til Frøkenens Dør paa den anden Side af Gangen, hvor jeg bankede paa for som sædvanligt at aflægge hende et Besøg. Da der ikke blev svaret paa min Banken, gik jeg ned ad Trappen og spurgte Cathrine Hammer, om Frøkenen maaskee var i Haven? „Hun er paa sit Værelse“ svarede Cathrine, „og har lukket sig inde.“ „Hun er dog vel ikke syg,“ spurgte jeg. „Ak, nei,“ svarede hiin, „men hun har været rent forstyrret den hele Morgen og

det har været mig umuligt at faae et fornuftigt Svar af hende." — Jeg gik mig nu en Spadseretour til Middag. Da jeg kom hjem paa mit Værelse, fandt jeg Pierre sysselsat med at bringe det i Orden. Jeg maa nemlig bemærke, at Hr. Lorent havde paalagt Pierre at holde mine Klæder rene, og at han pleiede at komme til mig to Gange dagligen, Klokken fem om Morgenen og ved Middagstid. Han sagde til mig, at Frøkenen anmodede mig om for i Dag at udeblive fra Middagsbordet, da hun ikke befandt sig vel og vilde sende Maden hen til mig. Da dette aldrig var skeet før, var det mig paafaldende. Klokken tre om Eftermiddagen gik jeg igjen til Hr. Lorent. Hans Befindende havde ikke forandret sig, han var i et endnu mere vranten Lune end om Formiddagen. De meest nærgaaende personlige Bitterheder strømmede over hans Læber. Med Uvillie og høist fornærmet forlod jeg ham Klokken fire. Jeg forespurgte mig ikke om Frøkenen, men gjennemstreifede i nogle Timer Bjergegnen. Da Klokken var ti om Aftenen kom Pierre til mig og bragte mig den Efterretning, at det paa een Gang var blevet meget slemt med Hr. Lorent, og at jeg maatte skynde mig med at komme hen til ham."

„Klokken kunde vel være et Qvarteer til elleve, da jeg naaede Lorents Bolig. Ved min Indtrædelse i den Syges Stue sad han opreist i Sengen, hans Ansigt var overtrukket med en blussende Rødme, og han stirrede stift hen for sig."

„Det er ikke mit gamle Onde", raabte han mig imøde,

„jeg lider skrækkeligt, jeg er bange for at blive qvalt, jeg har faaet Gift.'

„Jeg blev nu meget angst, men uden at sætte nogen Tillid til hans Paastand."

„Spænd for, Pierre, og hent en Læge fra Trier," raabte jeg til Kudsken.

Lorent forhindrede dog dette, idet han raabte: „Det er for silde; jeg doer allerede, Luft! Luft!" og han greb med Haanden efter sin Strube. Han forsøgte paa at kaste op; men han formaaede det ikke, og faldt tilbage imellem Puderne, for i faa Dieblikke at undergaae den frygteligste Forandring. Hans Ansigt fik et blaaligt Udseende og dets Muskler fortrak sig under gruelige Trækninger: Legemet laa stift udstrakt, Armene vare boiede i rette Vinkler, ubevægelige og stive, imedens Fingrene med en utrolig Hurtighed bøiede sig frem og tilbage med en knittrende Lyd. Den Lidende var bevidstløs.

„Hold op med din Hylen," raabte jeg til den skrigende Pierre og med Raabet „The! The!" styrtede jeg ud af Værelset ned ad Trappen og ind i Kjøkkenet. Alt var her paa rede Haand, jeg kan derfor i det høieste kun have været borte i fem Minutter. Med Theen i Haanden ilede jeg op til den Syge. Krampen var forbi, Lorent var rolig og sig selv bevidst, men havde ei Kraft til at tale. Ved Tegn betydede han mig sin Torst; han nedslugte Theen med stor Begjærlighed og kom nu ogsaa til at vomere nogle Gange, hvor ofte kan jeg ei bestemt opgive. Trækningerne eller rettere Krampeangrebene be-

gyndte nu paa ny. Munden aabnede og lukkede sig, tvungen af en uimodstaaelig, indre Magt, og den hele Scene fik et frygteligt Anstrøg af at den Syge vilde bide. Tænderne skjare lydeligt imod hinanden, imedens Hænder og Fødder næsten i taktmæssig Bevægelse og med Lynets Hurtighed strakte sig frem og tilbage fra Legemet. Efter nogle Minutter indtraadte der en Pause, Lemmerne hvilede; jeg antog allerede Lorent for død og bestræbte mig forgjeves for at bemærke hans Puls- og Hjerteslag.

I længere Tid end et Qvarteer laa han saaledes hen, da begyndte Convulsionerne endnu en Gang, og jeg troer med en forøget Styrke. Flere Gange saae det ud, som om Legemet med Magt blev kastet i Veiret; det bøiede sig derpaa tilbage, en tung Hikken begyndte, og han var ikke mere. Synet af den Døde var gyseligt; Legemet var bøiet lidt tilbage, Fødderne udstrakte, den høire Arm var trukken lidt indad, den venstre udad, Ansigtet fortrukket, Øinene aabne og Munden vidt oplukt. — Jeg bredte et Klæde over den Dødes Ansigt."

Præsidenten: „Har De iblandt Sygdommens Symptomer mærket til Laxeren?"

Vidnet: „Nei!"

Præsidenten: „Deres Udsagn idag stemmer vistnok i alt det Væsentlige overeens med begge de foregaaende, som ere tilførte Protocollen, og dog maa der tillægges den en høi Betydning formedelst den nøiagtige Beskrivelse af Krampen. Af hvilken Grund har De undladt allerede forhen at afgive en saa detailleret Beretning?"

Vidnet: „Jeg maa tilstaae, at jeg næsten slet ikke kan erindre mine tidligere Udsagn. Da jeg afgav min første Forklaring befandt jeg mig i en stor Sindsbevægelse ved Tanken om den Anklagedes Skjæbne. Jeg troer dog, at jeg med Rette kan paastaae, at jeg ved det første Forhor baade har omtalt det heftige Krampetilfælde og Ansigtets fortrukne og gyselige Udseende, samt den Omstændighed, at jeg bredte et Klæde over det. Men Forhoret var kort, sammentrængt, det gjalt kun Hovedsagen; det er derfor meget forklarligt, hvis jeg kun har skildret Krampen i Almindelighed. Var jeg heftig bevæget ved det første Forhor, saa var jeg saa meget mere nedboiet og forknyt ved det sidste, jeg erindrer meget vel, at jeg ikkun svarede paa de Spørgsmaal, som Forhørsdommeren gjorde mig."

Præsidenten: „Da Lorent raabte Dem imode: „Jeg har faaet Gift", omtalte han da Limonaden?"

Vidnet: „Nei, han omtalte den aldeles ikke!"

Præsidenten: „Vidne Duclos! (Vidnet traadte frem) I hører, at Vidnet Varnfeld ei har hørt den Yttring af Notaren, som I paastaaer at have iagttaget, nemlig at Notaren skulde have sagt: „Der har været Gift i Limonaden."

Duclos, med sin tidligere skrigende Stemme: „Ikke desto mindre har min Herre dog sagt saaledes: „Jeg har faaet Gift; der har været Gift i Limonaden!"

Varnfeld: „Da jeg meget vel vidste, at ikkun Frøken Marie og ingen Anden pleiede at tillave Limonaden, vilde en Yttring af Hr. Lorent som den, at der havde været

Gift i Limonaden, have forskrækket mig alt for meget til at jeg nogensinde siden skulde have glemt den; Pierre tager feil; jeg kan med største Bestemthed paastaae, at Lorent ikke har omtalt Limonaden med en eneste Stavelse."

Præsidenten til Duclos: "Jeg har allerede igaar gjort Eder opmærksom paa, af hvor stor Vigtighed det er, hvis eders Herre har omtalt Limonaden, samt det Paafaldende i den Omstændighed, at I ei for længe siden har erindret og omtalt disse Ord af den Afdøde, men at I først efter saa lang Tids Forløb paa denne Dag bringer dem under Omtale. Jeg maa derfor endnu engang paa det Alvorligste formane Eder til vel at overveie den Paastand, som I med frelst Samvittighed kan holde Eder til."

Duclos, med høi Stemme: "Min Hr. Præsident, det er saaledes, som jeg har sagt, jeg veed det med Vished, hvorledes skulde jeg ellers være kommen til strax paa staaende Fod at fremføre den Yttring til Pigerne, at jeg virkelig havde hørt hine Ord. I sin Iver for at hjelpe maa denne Yttring være undgaaet Hr. Varnfeld. Men — jeg siger det ikke i nogen ond Hensigt — naar jeg siger, at han altid har udviist en stor Interesse for Frøken Marie." Varnfeld: "Skam Dig dog Pierre, troer Du, at jeg af Kjerlighed til hende skulde fare med Løgn?"

Forhøret blev nu fortsat over Varnfeld, og denne vedblev at fortælle, at han paa hiin Dag havde ventet længe for at oppebie den Anklagedes Tilbagekomst, og at han, da hans Venten havde været forgjeves, var gaaet

hjem. Men den næste Morgen havde han begivet sig til Frøkenen for at aflægge hende sit Besøg. Han maatte indrømme, at han havde funden hende i en sælsom bevæget og oprørt Sindsstemning, og at hun tillige havde været meget sparsom med sine Ord. Da hun vedblev at være ordknap og taus imod ham, havde han anseet det for passende at bortfjerne sig. Hans senere beskedne Forsøg paa en Tilnærmelse havde den Anklagede ligeledes søgt at undvige. Af disse Grunde havde han ei heller senere betraadt Hr. Lorents Huus. Imidlertid havde hverken Pigen Cathrines løse Snak, eller den Anklagedes paafaldende Opførsel ved Begravelsen, eller hendes pludselige Afreise til Trier opvakt nogen Mistanke hos ham. Med Skam maatte han dog bekjende, at de af Retten den syttende Juli foranstaltede Efterforskninger og sammes Udfald havde overvældet ham saa aldeles, at han begyndte at holde det Umulige for muligt, og at han derfor havde sendt hiin Advarsel til den Anklagede, som dengang var i Trier, hvilken havde tilskyndet hende til Flugt. Hans Samvittighed havde dog strax gjort ham Bebreidelser, fordi han havde kunnet vakle i sin Tillid til hendes ædle og retskafne Hjerte, og fordi han ved denne forsagte Opførsel kunde have fornærmet hende. I fem lange Aar havde han nydt den Lykke at høre til hendes daglige Venner, og han havde i al den Tid ved mangfoldige Leiligheder maattet beundre hendes Sjels ædle og ophøiede Dyder, han burde derfor aldrig have givet Rum for nogen Tvivl, men ligesom hidtil burde han ogsaa ved denne

Leilighed alene have bevidnet hende sin ærefrygtsfulde Deeltagelse.«

Præsidenten: »Kjender De Grunden til den Anklagedes Fraværelse i den Nat, da Notaren døde?«

Varnfeld: »Da jeg den næste Morgen kom til Sørgehuset for at aflægge den Anklagede et Besøg, fortalte Cathrine mig, at hendes Frøken først var kommen hjem i Dagbrækningen omtrent Klokken tre, meget bleg og forstyrret; jeg fandt det imidlertid upassende at falde den Anklagede til Besvær med mine Spørgsmaal, og da hun ei heller af egen Drift og fri Villie meddeelte mig noget: saa var jeg i meget lang Tid uvidende om Grunden til hendes Fraværelse, og jeg formaaede endnu mindre at gjette mig til den. Først for kort Tid siden har jeg ved en Anledning, som jeg ei selv har fremkaldt, erholdt en udtømmende Oplysning; dog har jeg maattet give mit Ord i Pant aldrig at gjøre Nogen deelagtig i denne Hemmelighed — Men som ærlig Mand kan jeg forsikkre, at den Anklagedes Fraværelse aldeles ikke staaer i mindste Forbindelse med hendes Onkels Død.«

Præsidenten: »Vidste De noget af, at den Anklagede havde kjøbt Gift?«

Varnfeld: »Nei!«

Præsidenten: »Har De selv været i Besiddelse af Gift paa den Tid Lorents Død indtraf?«

Dette Spørgsmaal gjorde den samme Virkning paa Varnfeld, som sædvanligen bevirkes, naar Nogen paa een Gang erindres om en forlængst forglemt Sag. Hans

Hukommelse vaktes ligesom ved et Lynslag, og et Secund var tilstrækkelig for med alle Kjendetegn paa Overraskelse at bringe de Ord over hans Mund: „I Sandhed! min Gud! i Sandhed, Bræknodextracten! — Og, Du Gud i Himmelen! dette er jo en Forgivelse ved nux vomica! Hvor havde jeg dog mine Tanker, at jeg dog ikke kunde see dette strax!"

Sandheden har vist aldrig feiret en Triumph større end den, som Udbruddet af disse faa Ord maatte være for den. Ligesom ved et Mirakel sønderrev den Almægtiges Haand det Tæppe, som hidtil havde hindret den i at kaste sit opklarende Lys ud over denne vanskelige Sag. Den gladeste Følelse af Overraskelse greb hele Forsamlingen ved den Overbeviisning, at den haardt Mistænktes Uskyldighed snart vilde være beviist. Varnfelds Ord traf derfor ogsaa de mange Tilskuere som et electrisk Slag, og en Taare perlede i mangt et medlidende Øie.

Paa dette Sted har Secretairen i Retten tilføiet følgende lille Bemærkning: „I hvor lang Tid har dog denne mørke Mistanke sneget sig igjennem Acter og Formodninger, indtil et eneste Øieblik i Dag tilintetgjorde den!"

„Hvorledes kom De til denne Gift?" spurgte Præsidenten med den samme upartiske og urokkelige Rolighed, som han havde bevaret under den hele Forhandling.

Varnfeld vedblev nu paa samme livlige Maade som hidtil at fortælle hine Omstændigheder, som Vidnet Mathieu først havde anført. Han vedblev, at det vel kunde

være fire Aar siden, at han ved Indkjøbet paa hiint Apothek kom i Besiddelse af denne farlige, hurtigt virkende Gift. Jeg havde ganske og aldeles forglemt," vedblev han at fortælle, "at jeg har været i Besiddelse af denne dræbende Giftart; men i dette Dieblik erindrer jeg fuldkommen vel det Sted i Møllen, hvor jeg forhen gjemte den lille Flaske. Da jeg efter vor Tilbagekomst fra Tydskland pakkede Tøiet ud, og indrettede mig i den nye Bolig veed jeg ligeledes med Vished, at jeg har seet den. Jeg seer i Tanken tydeligt den lille Skuffe i Pulten, i hvilken jeg gjemte den; men jeg kan ei huske, at jeg ved min sidste Reise her til Trier har seet den, dette lader sig dog saare let forklare deraf, at jeg endnu ikke har udpakket de smaa Skuffer. De bleve, fyldte som de vare, omviklede med Papir og førte hertil. Jeg beder om Tilladelse til, ifølge de med mig tilforordnede Embedsmænd, at maatte begive mig til min Bolig for at søge efter den."

Præsidenten: "Ja i Kraft af den mig tildeelte discretionaire Myndighed befaler jeg herved, at Instructionsdommeren og en Retsskriver skulle ledsage Vidnet til hans Hjem for der at anstille Undersøgelse og tillige at forfatte en skriftlig Rapport over samme. Dog vil jeg endnu først rette følgende Spørgsmaal til Vidnet: "Var der Rotter i Lorents Huus?""

Varnfeld: "Jeg har hørt Klage derover, dog erindrer jeg ei af hvem."

Præsidenten: "Dernæst: der er blevet gjort et Forsøg;

paa at befrie den Anklagede; veed De nogen Besked derom?"

Varnfeld: "Jeg tilstaaer, at dette Forsøg udgik fra mig. Overbeviist om den Anklagedes Brødefrihed og dog nærende grundet Frygt for hendes Domfældelse til Døden greb jeg dette Middel som det sidste for at bringe hende Hjelp."

Præsidenten: "Kjendte den Anklagede denne Plan?"

Varnfeld: "Den var hende aldeles ubekjendt."

Den Anklagedes Forsvarer: "Vidnet Mathieu har udsagt, og Vidnet Varnfeld har bekræftet, at hiin lille Flaske var forsynet med et Signalement. Jeg anmoder om, at begge disse Vidner maae blive adspurgte om, hvorledes denne Paaskrift lod Ord til anden?"

Varnfeld erklærede strax, at Udskriften ordlydende havde lydt: "Rattengift, mort aux rats».

Vidnet Mathieu blev nu indkaldt fra Præsidentens Værelse, hvorhen han, som allerede anført, kort før Varnfelds Indtræden var bleven ført, og han bekræftede Varnfelds Udsagn, idet han gjorde den yderligere Bemærkning, at det var en gammel Skik og Brug paa Apotheket at udfærdige Paaskrifterne i begge Sprog.

De paa Forsvarets Vegne indkaldte Vidner havde nu alle afgivet deres Forklaringer, paa eet nær, og dette ene Vidne var den ærværdige, hvidlokkede Olding, Anton Canaris, hvis Alder var halvfjersindstyve Aar; i otte og tredive Aar havde denne Mand beklædt Præsteembedet i Conz.

Den Anklagedes Forsvarer henvendte sig til Præsidenten med de Ord: „Pastor Canaris er hidkaldt for at afgive sit Vidnesbyrd angaaende den Anklagedes Moralitet.“

Canaris erklærede derpaa, at han havde været den Anklagedes Skriftefader, men at han dog var beredt til at udsige Alt, for saavidt Skriftestolens Hemmelighed ei krænkedes.

Hans Fortælling gik ud paa, at han i Foraaret 1793 havde modtaget det første, uformodede Besøg af den Anklagede. Varnfeld, der som Beboer af Tavern allerede den Gang i længere Tid havde kjendt ham, havde nemlig ført hende og hendes Fætter, Henry Lorent, ind til ham; og som en gammel Mand maatte han endnu den Dag i Dag takke Varnfeld for dette Bekjendtskab, fordi hans Omgang med den unge Pige havde forskaffet ham saa mange opmuntrende og behagelige Timer. Fra den Tid af var der ogsaa kun sjelden hengaaet en Uge uden at hun jo havde besøgt ham, eller at han, i Haab om at møde hende, havde aflagt et Besøg hos sin Embedsbroder, Præsten i Tavern. Naar man først kjendte dette nøie Venskab imellem dem, vilde man kunne danne sig et Begreb om hans Smerte ved den skrækkelige Vending, som hendes Skjæbne, ifølge Guds Villie, havde taget. Hans Sundhed var bleven dybt rystet, og efter et langt Sygeleie havde han først for faa Dage siden følt sig saa stærk, at han kunde reise til Trier for at modtage den Anklagedes Skriftemaal. Da han kjendte

hendes Gudsfrygt og fromme Characteer saa noie, havde han aldrig næret nogen Tvivl om hendes Uskyldighed, om endog de ugunstigste ydre Forhold talte imod hende.

„Da hun har anklaget sig selv for en svar Brøde,“ vedblev Vidnet, „saa er det ogsaa min Pligt at udtale mig i denne Sag. Det kan ikke nægtes, at hun i et eneste Minut er faret vild, men der hører en Tænkemaade, reen som hendes, en Natur, poetisk som hendes, og en Gudsfrygt som hendes, der undertiden stiger til Sværmeri, til, for at føle en Synd saa dybt, som hun har følt den, naar denne Synd er af den Natur, at denne Verdens Dommere alene kunne søge den i Samvittigheden og i Skriftestolen.“

„Af denne dybe Følelse lader det sig forklare, at hun strax fra Begyndelsen har været beredvillig til at fæste Tro paa en Ombytning af Æskerne og derved, skjøndt imod sin Villie, at være kommen til at anvende Arsenik ved Limonadens Tilberedelse. Af samme Grund var det en Trøst for hendes fromme, troende, men ikke sjelden i sin Religiositet overspændte Sjæl, at pine sig selv under en frygtelig Selvanklage, ved at føle sig overbeviist om, at hiin Forvexling, som, imod hendes Villie, bevirkede hendes Onkels Død, var en hævnende Dom, udtalt af den evige Gud, for at tugte hendes Formastelse, næsten i samme Dieblik, i hvilket den var begaaet. Vel ere Guds Veie usporlige, men min Pligt byder mig her at udtale den Forsikkring, at denne unge, mig saa dyrebare Pige, stedse har udviist stor Tænksomhed og dybt Overlæg, saa

at hendes Besindighed og rolige Holdning stedse have svaret til den Ydmyghed og Hengivenhed, hvormed hun bar sin tunge Skjæbne og hvormed hun i sine Klager søgte Trøst hos mig. Hvad mig selv angaaer, da indrømmer jeg, at jeg holder det for usandsynligt i høieste Grad, at en Forvexling af Æskerne skulde have fundet Sted eller, hvad der er det samme, at hun paa Grund af en Vildfarelse skulde have benyttet sig af begge til Limonaden. Denne min Mening har jeg eiheller fortiet for den Anklagede, uden at jeg dog har været saa heldig at overbevise hende."

"Senere hen maatte jeg til min store Skræk erfare, at hun endog havde bekjendt i Retten, med Forsæt at have begaaet et Giftmord. Du kjære Gud! hvorfor maa dog intet Menneske erfare, hvad hun har betroet mig under fire Øine. — — Rygtet om hendes Bekjendelse og hendes Domfældelse til Døden naaede til mig paa een og samme Tid; det var altsaa for silde for mig at foretage nogetsomhelst Skridt til hendes Frelse. Syg, som jeg var, vidste jeg intet andet Raad end at nedskrive min Overbeviisning om Maries Uskyld og min Skræk over hendes Domfældelse i et Brev, som jeg strax indsendte til Retten. Men saasnart mine Kræfter tillode mig det, ilede jeg strax herhid til Trier, for at staae den ulykkelige, raadvilde Pige bi med mine Raad, og jeg fandt hende i Virkelighed tilbøielig til at lægge sig mine Formaninger paa Hjertet. Jeg har derfor ogsaa til min Glæde hørt af nogle af mine Sognefolk, som vare nærværende ved

Forhandlingerne her i Retten igaar, at hiin første falske Bekjendelse er bleven tilbagekaldt af den Anklagede, skjøndt jeg ligeledes har erfaret, at hun vægrer sig ved at meddele Oplysning om saadanne Forhold og Omstændigheder, hvis Aisloring maa være af største Betydning ved Sagens endelige Paakjendelse."

"Mit Barn, mit kjære Barn," raabte her Canaris, idet han vendte sit ærværdige Aasyn til den Anklagede, "Du har i Sandhed Uret. Lad Din Brøde endog være nok saa stor, bekjend den dog aabenhjertigen, ydmyg Dig for Gud og Menneskene, og hvis din egen Mund vægrer sig ved at yde Dig denne Tjeneste, saa løs mig fra mit Taushedsløfte og lad min Mund aabenbare det, som Du har betroet mig i Skriftemaalets hellige Sacrament*)."

Ved dette hjertelige Tilraab saae man en blussende Rødme at farve Marie Remy's Kinder for strax at vige for den forrige Bleghed. Med bævende, hviskende Stemme svarede hun: „Bekjend da De, Fader, min Synd; dog, jeg beder, intet Mere!" Efter disse Ord bøiede hun Hovedet paa ny og indtog den samme ydmyge Stilling som forhen.

„Hr. Præsident," begyndte Præsten, imedens de Forsamlede iagttoge en lydløs Stilhed, "da Marie Remy

---

*) Man maa her erindre, at de handlende Personer ere Catholiker, og at den catholske Kirke henregner det aabenbare Skriftemaal (confessio auricularis) til dens syv hellige Sacramenters Tal.

betraadte sin Onkels Værelse for at overrække ham den af ham forlangte Drik, rev han, piint af Tørst, Glasset ud af hendes Haand og tømte det med eet Drag; derpaa slog han hende rasende i Ansigtet med de skrækkeligste Forbandelser over hendes Efterladenhed. En øieblikkelig Følelse af at en uudslettelig Skjendsel og Ringeagt var tilføiet hende, tilskyndte hende til blødende at flyve tilbage til hendes eget Værelse for at kaste sig paa Knæ og i lidenskabelig Bøn at paakalde Jomfru Marie om Hævn for denne Skam, og Gud Fader om hendes Onkels Død. — Denne syndige Tanke er det, som hun under Strømme af Angerstaarer har betroet mig i Skriftestolen."

Her holdt Præsten inde, og en Pause indtraadte ledsaget af Mængdens dybe Bevægelse.

Præsidenten: "Anklagede! har De endnu noget at tilføie?"

Den Anklagede, med bævende Stemme: "Nei! Hr. Præsident, saaledes er det skeet, og jeg har skriftet min Synd med de samme Ord."

Præsidenten: "Har De fremdeles ingen Oplysning at meddele om Overfaldet i Skoven ved Tavern eller om deres Fraværelse fra deres Onkels Bolig?"

Den Anklagede: „Verden har nu erfaret det Værste om mig, og der hviler ingen anden Brøde paa min Samvittighed; hvis hine Hændelser derfor angik mig alene, vilde der ikke længere være nogen Grund til Taushed; men de berøre en tredie, hidtil uberygtet, Persons Interesse og derfor forbyder min Følelse mig at meddele den forlangte

Oplysning. Jeg troer alene at burde meddele Følgende: „I Skoven var det et Bedrag af min Phantasie, som lod mig forglemme Skrækken over Skuddet, og paa min Onkels Dødsnat blev jeg holdt tilbage paa Grund af en alvorlig Samtale."

I dette Øieblik hørtes en lydelig Stemme iblandt Tilhørerne. Præsidenten paabød Taushed. Da Allarmen vedblev, affendtes en Retsbetjent for at fjerne Ophavsmanden. Ved sin Tilbagekomst meldte denne, at en ung Mand yttrede det Ønske at blive hørt af Præsidenten, da han var istand til at meddele Oplysning om det, der var hændet hiin Nat. Hans Navn var Ignatius Rech, han var en Bondeson fra Tavern.

Da Præsidenten ifølge Lovens Bestemmelser var bemyndiget til at lade Vidner afhøre uden nogen foregaaende retlig Indstævning, saa lod han strax det unge Menneske træde frem. Det var en Knos paa atten Aar, med et aabent, livligt Ansigt, i hvilket dog en vis Uro og Ængstelighed afprægede sig; iøvrigt var der noget vist Trohjertigt i hans hele Adfærd.

„Hvad har Du at sige?" spurgte Præsidenten.

Vidnet: „Jeg har en Trækken i alle Lemmer, Herre, fordi Mamsel Marie ikke vil sige, hvor hun var den Nat, da jeg dog har seet hende med mine Øine. — Seer De, min Fader havde stikket mig til Kimmer for at see til vor syge Farbroder; men han var allerede rask og tracterede mig, saa at jeg først kom hjem Klokken to om Morgenen. Og lige der hvor Huulveien dreier ned

mod Tavern, til Høire i Skoven, hørte jeg en fransk Samtale, der lød i mine Ører, som naar to trættes; og da jeg nu gik lidt nærmere til, saae jeg Mamsel Marie i hendes hvide Kjole og ved Siden af hende en fransk Officier, det var allerede lyst, Herre. Og da jeg havde faaet at vide, hvad jeg vilde, saa gik jeg igjen."

Præsidenten: "Hvorlænge er det siden, at Du saae det?"

Vidnet: "Ih! Herre, det var netop den Nat, da Hr. Lorent døde."

"Jeg underkaster mig i Ydmyghed Guds Villie," udbrød den Anklagede, synligt rørt ved dette sidste Vidnes Udsagn, "ei heller tillader Hensyn til min Ære mig at tie længere. Vidnet har sagt Sandhed. Han har seet mig, og min Ledsager var min Fætter, Henry Lorent, min Forlovede. Den høihjertede Beslutning, som han allerede langt tilbage i Tiden havde fattet, nemlig at begive sig til General Moreaus Armee, havde jeg fuldkommen billiget. Vi vedligeholdt en Brevvexling med hinanden, og paa den Maade erfarede jeg, at han var bleven haardt saaret i Slaget ved Diersheim. Han gjennemgik dog heldigen Faren, Gud være lovet! og pleiet paa det Kjerligste af en Familie i Strasborg gjenvandt han sin Helbred. Om Morgenen tidligen samme Dag, da min Onkel døde, overbragte et Bud mig et Brev fra ham; han var i Saarburg, og naar Nattens Mørke gjorde det muligt, vilde han endnu samme Aften vente mig i Huulveien ved Tavern. Man tænke sig min Glæde men tillige

den smertelige Strid, som rasede i mit Hjerte; thi han kom ei blot for at gjensee mig, men for at føre mig bort til vore Slægtninge i Mühlhausen. Den hele lange Dag kjæmpede jeg med mig selv, før jeg fattede den bestemte Beslutning ei paa denne Maade at ville forlade min Onkel."

"Klokken ni om Aftenen forlod jeg Huset; jeg traf snart sammen med Henry, som allerede ventede mig. Det var forgjeves at jeg gjorde ham Indvendinger, forgjeves, at jeg besvoer ham at vælge en anden Maade for at lade mig forlade hans Faders Huus; han stod ligeledes fast ved sit Forsæt endnu samme Dag at udrive mig af min smertelige Stilling, han paastod, at min Sundhed, ja endog mit Liv var i Fare. Jeg maatte give ham Ret; men paa den anden Side vægrede jeg mig dog bestemt ved at række ham min Haand for ved hans Hjælp at flygte fra min Onkels Huus. Det var maaskee en Mangel paa Mod hos mig; jeg har maaskee handlet urigtigt, men mit Rygte gik mig frem for Alt. Det var forgjeves at jeg erindrede ham om Rygtet om en nær forestaaende Fred, forgjeves, at jeg forestillede ham en Udsoning med hans Fader, og, som Følge deraf, vor offentlige Forlovelse. Han blev altid mere heftig og lidenskabelig og beskyldte mig for Mangel paa Kjærlighed. Da Morgenen begyndte at dæmre, vaklede jeg hjem, jeg havde tabt min Ven, min Forlovede, og idet jeg betraadte Dørtærskelen, lød Dødsbudskabet mig imøde, Budskabet om den Mands Død,

om hvilken jeg Synderinde faa Timer iforveien havde bønfaldet Himmelen."

„Megen Elendighed og Ulykke har samlet sig over mit Hoved," vedblev den Anklagede, efter at hun med Møie havde overvundet sin rorte Sindsstemning, „og dog tilkommer det ei den Skyldige at klage. — — Ved hiin skrækkelige Hændelse i Skoven ved Tavern blev jeg et Bytte for en ophidset Phantasi; min Sjæl var udelukkende sysselsat med Tanken om Henry og de Farer, for hvilke Krigerne saa ofte ere udsatte; i dyb Eftertænken skred jeg derfor langsomt forud for Selskabet og naaede det Sted, hvor Veien deelte sig; uden at jeg selv kan angive Grunden, stod jeg først stille og slog strax derpaa ind paa Veien gjennem Skoven, den var nemlig den beqvemmeste og jeg pleiede for det meste at følge den. Da lyser pludselig Ilden fra en Bøsse mig imøde, og den morke tætte Skov oplyses tæt ved mig ligesom ved Glimtet af et Lyn. Jeg syntes at see et Menneske i en militair Paaklædning, og min forvirrede, ophidsede Phantasi forgjøglede mig i det samme, at jeg gjenkjendte den Mands Træk, som min Tanke var henvendt paa. Vistnok erkjendte jeg i Dieblikket det Affindige i at ville tillægge en fræk Morder et elsket Billedes ædle Træk; dog følte jeg endnu Dagen derefter en saa heftig Bevægelse, at jeg aabnede mit hele Hjerte for den redelige Varnfeld. — Skjøndt jeg maa være fattet paa, at man vil drage denne Forklaring i Tvivl, saa maa jeg dog tilføie, at den værdige Hr. Canaris

i det mindste kan bevidne, at jeg har skriftet ham denne Hændelse paa samme Maade, som jeg nu har fortalt den, endeligen har jeg ogsaa her de Linier, som jeg for sidste Gang modtog fra Henrys Haand."

Hun trak med disse Ord et lille Brev frem af Barmen, som derpaa blev overrakt Præsidenten af den Anklagedes Forsvarer. Secretairen fik derpaa Befaling til at oplæse samme. Brevet, som var skrevet i det franske Sprog, lød saaledes:

Saarburg den 30te Juni 1797,
om Morgenen Klokken 3.

Min dyrebare, elskede Marie!

Din Skildring af din Stilling sønderriver mit Hjerte, og dog veed jeg, at Du fortier saa meget. Velan, jeg er nu helbredet efter mine Saar, og jeg er kommen hertil med den faste Beslutning at udrive Dig af disse ulykkelige Forhold. Vent mig Klokken ti i Aften der hvor Huulveien dreier ned til Tavern, hvor Skoven ender, paa hiint Sted, hvor vi første Gang saae vor Kjærligheds Vugge, det af blomstrende Træer omgivne Tavern. Jeg overlader det til Dig selv at bedømme, om det er rigtigt at gjøre Barnfeld bekjendt med Hemmeligheden; det var maaskee rigtigst at gjøre det, for at han kan indrette sin Opførsel mod vor Fader derefter. Lad alle dine Sager blive tilbage, jeg er rigeligen forsynet med Penge, og jeg vil strax føre Dig til vor Cousine ved Mühlhausen. Man taler

om Fred. Hvilke søde Forhaabninger vækker dette Ord i mit Bryst!

Din Henry.

Paa Præsidentens Ordre blev dette Brev fremlagt for Dommerne, for Anklageren, for Forsvareren og de Eedsvorne, og Præsidenten henvendte sig derpaa til den Anklagede med det Spørgsmaal, om hun vidste nogen Udvei for at kunne bevise Haandskriftens Gyldighed. Hun svarede, at hun med Grund troede, at Varnfeld vilde kunne gjenkjende den.

I dette Dieblik vendte Varnfeld tilbage, ledsaget af de ham medgivne Øvrighedspersoner. Dommeren meldte, at hiin lille Flaske med Bræknødextracten ikke havde været at finde.

Varnfeld: „Det er mig umuligt at gjette, hvor den lille Flaske kan være bleven af. Jeg gjentager, at ved Tilbagekomsten fra vor Flugt, da vi indrettede os i vor nye Bolig, var jeg i Besiddelse af den; jeg har dengang havt den i min Haand, og jeg har gjemt den i en lille Skuffe i min Skrivepult; nu er Stedet tomt og den lille Flaske intetsteds at finde.“

En af de Eedsvorne, Hr. Grach, spurgte nu: „Hvilke Personer have Adgang til Deres Værelse?“

Varnfeld: „Næsten Alle af min Omgivelse, min Vært, hans Familie og Lorents Tjenestefolk; af disse sidste er snart den Ene kommen der, snart den Anden, deels for at udrette et eller andet Ærinde, deels for at udføre en

eller anden Bestilling. Naar jeg gik ud, overlod jeg Nøglen til min Værts Familie, fordi samme besørgede mit Værelse reengjort. Min Pult har ogsaa sjelden været lukket, da jeg aldeles havde forglemt, at jeg var i Besiddelse af Gift." — Da det af Marie Remy fremlagte Brev var bleven ham foreviist erkjendte han strax Skriften for Henry Lorents. Man meddeelte nu Varnfeld Hovedindholdet af de Oplysninger, som den Anklagede havde meddeelt i hans Fraværelse, og han tøvede nu ikke med at erklære, at han var bekjendt med de Forlovedes tidligere Forhold, og han bekræftede tillige Alt det, som den Anklagede havde fremført om Overfaldet i Skoven, og hvorom hun havde henviist til Varnfeld, for at det kunde bekræftes af ham. — — "Om de Forlovedes Sammenkomst og Samtale paa Notarens Dødsnat er jeg først fornyligt bleven underrettet", vedblev han, "og da den Anklagede selv har brudt Tausheden, vil jeg ikke fortie, at jeg har bestræbt mig for at finde Hr. Henry Lorent, og at jeg har været heldig i min Bestræbelse. Han var nemlig neppe vendt tilbage til sit Regiment, for med samme at støde til Corpset i Schweits, før hans Saar atter brød op. Han har nu i næsten et Aar lidt smerteligt derved, at smaa Beenstykker udsondre sig af hans saarede Arm, af hvilken Aarsag han ofte har været i en meget smertefuld og farlig Tilstand. Jeg behøver vel ikke at fortælle, at han, da jeg fandt ham, var aldeles uvidende om sin Faders Død og Maries, hans Forlovedes, skrækkelige Stilling, at han fik den første Underretning derom af mig, og

at han vilde have været nærværende her, hvis hans Saar havde tilladt ham at foretage en saa lang og besværlig Reise."

Ved disse Ord, som bleve udtalte med en dyb Følelse af den inderligste Deeltagelse, antoge den Anklagedes Træk for første Gang et lysere og glædeligere Præg. I hendes Ydre afprægede den Tanke sig, at nye lykkelige Dage endnu engang kunde oprinde for hende, og at hendes af Synd og Anger nedboiede Hjerte endnu engang skulde aabne sig for Haabet og en blidere Fremtid.

Pastor Canaris, som ved Maries Forklaring saae sig løst fra sin Eed, bevidnede derpaa, at hendes Udsagn for Retten stemte overeens med hendes Skriftemaal.

Præsidenten lod nu Vidnet Duclos træde frem for at opfordre ham til at meddele en omhyggelig og noiagtig Udvikling af det, som han forstod ved Krampe og Trækninger. Præsidenten erindrede ham om de Udtryk, som han Dagen i Forveien havde betjent sig af, og han tilføiede: "Du har nu hørt Vidnet Varnfelds Skildring af de usædvanligt heftige Krampetilfælde; har Du intet at sige hertil; jeg spørger Dig, idet jeg bringer Dig din Eed i Erindring; og jeg anmoder Dig om at tale oprigtigt."

Duclos: "Ved min Eed? nei, Herr Præsident, nei, ved min Eed kan jeg ei bekræfte, hvad Herr Varnfeld har seet; thi efter min Mening har han seet mere end jeg; jeg har stedse talt om Krampe og Trækninger saaledes, som min Herre i Virkelighed har havt dem, og dermed

mener jeg, at han den ene Gang bevægede Hænderne og den anden Gang Benene, men det var begge Gange i en mindre betydelig Grad og gik snart over. Mere har jeg ikke iagttaget."

Præsidenten: „Har Du da ikke bemærket denne frygtelige Klappren med Tænderne, som gav den Doende Udseendet af, at han vilde bide? Har Du da ikke lagt Mærke til, at hans Legeme grebes og udstraktes med den ubøielige Stivhed, hvorom Vidnet Varnfeld har talt?"

Duclos: "Nei, min Hr. Præsident! — Det forekommer mig, at Hr. Varnfeld har skildret denne Krampe med alt for stærke Farver; om han har havt nogen Hensigt dermed — — skal jeg ikke driste mig til at afgjøre."

Varnfeld og Duclos bleve nu stillede over for hinanden, og et samtidigt Forhør anstillet over dem. Men endskjøndt Varnfeld erindrede Duclos om de enkelte Omstændigheder ved hine allerede ofte omtalte Krampetilfælde, saa vedblev denne dog haardnakket den Paastand, at han ei havde lagt Mærke til samme.

"Jeg kan ikke begribe dette Udsagn", udbrød Varnfeld, "med mindre jeg maa antage, at Pierres Deeltagelse for sin Herre har været saa stor, at han ei har havt Sands for andet."

Paa dette Sted findes ligesom ved enkelte Leiligheder i den tidligere Deel af denne Fortælling følgende Bemærkning af Secretairen: „For at tillægge dette Forhør sin fulde Betydning, er det nødvendigt som Dienvidne at kunne have iagttaget begge Vidner, Varnfelds aaben-

hjertige Forhold, som i alle Henseender maatte vække Tillid, og i Modsætning til ham Duclos aabenbare Bestræbelse for at kunne svare rask, sikkert og lydeligt; men dog med en saadan Overdrivelse, at Indtrykket paa Forsamlingen snarere faldt ud til hans Skade end til hans Fordeel. Og endelig endnu den Omstændighed, at han i visse Dieblikke stammede i sin Tale og syntes at røbe en indre Usikkerhed og Mangel paa Overlæg."

Præsidenten: „Duclos! Har Du bemærket, om din Herre har laxeret i sit Livs sidste Timer?"

Vidnet benegtede dette Spørgsmaal.

Præsidenten skred nu atter til et nyt Forhør over Lægerne, nærmest med Hensyn til Varnfelds Udsagn.

Da denne Deel af Forhandlingerne er temmelig vidtløftig og ei af nogen særegen Interesse, vil Forfatteren blot tillade sig at meddele Resultaterne.

Professor Hett sagde, at den Krampe, som Vidnet Varnfeld havde beskrevet, var Tetanus og Trismus (Stivkrampe og Kindbeenkrampe) og han erklærede det for umuligt at beskrive denne saa nøiagtigt, som Vidnet havde gjort det, med mindre man selv havde seet og iagttaget samme. Hans ordlydende Yttring lød derfor: „Der findes Ingen, som af sig selv kan opfinde Sligt; man maa have oplevet det for at kunne beskrive det overeensstemmende med Virkeligheden. Havde der end ikke været noget Spor at opdage af nux vomica i Tavern, saa vilde dog Ingen, som har hørt Vidnet Varnfeld, fremkomme med nogen Modsigelse imod den Mening, at der i dette Tilfælde

tales om en Forgivelse ved Bræknoden. Jeg maa derfor med Bestemthed erklære mig for den Overbeviisning, at Notaren Lorent ei har gjennemgaaet Dødens Lidelser, som en Følge af Arsenik, men at han er død forgivet ved **nux vomica.**"

Hofraad Dorner erklærede: „Idet jeg henholder mig til Vidnet Varnfelds Udsagn og til den uimodsigelige Kjendsgjerning, at der har været **nux vomica** i Notarens nærmeste Omgivelse, maa jeg afgive følgende Kjendelse:

„En reen og ublandet Forgivelse ved Arsenik alene har ikke fundet Sted ved det her omhandlede Tilfælde. Om den Arsenik, som er funden i den Dødes Mave, har bidraget til at tilintetgjøre hans Livskraft eller ikke, seer jeg mig ei istand til at afgjøre. Men saa meget er uimodsigeligt, at Lorents Død er indtraadt under Symptomer, som ere de fuldstændigste Kjendemærker paa en Forgivelse ved Brækmøden, og deraf kan alene udledes den Slutning, at dette Dødsfald, som en Følge af **nux vomica**, var aldeles uundgaaeligt, fordi betimelig Lægehjelp ei var forhaanden, hvad enten Arsenik har bidraget dertil eller ei."

Doctor Chevalier lod sig derimod forlyde med følgende Yttringer:

„Da Symptomerne ikkun paa en ufuldkommen Maade ere blevne iagttagne, ei blot imedens Notaren stred med Døden, men endog efter sammes dødelige Afgang, er det høist vanskeligt at fælde en afgjørende Dom; og dog gjør

den foreliggende Forbrydelse Krav paa den størst muelige Bestemthed. Vare de Symptomer, som Vidnet Varnfeld troer at have bemærket, satte udenfor al Tvivl, da vilde jeg sige: „Ja, Notaren Lorent har erholdt en dobbelt Gift, Arsenik og nux vomica, og begge tilsammen have dræbt ham. Jeg har ingenlunde til Hensigt at kaste nogen Mistanke paa en agtværdig Mands Vidnesbyrd; men naar jeg befinder mig i et saadant Tilfælde, at jeg maa afgive en Kjendelse, som maaskee vil drage de vigtigste Følger efter sig, da maa jeg have seet klart, da maa jeg have vundet en fuldkommen Overbeviisning grundet paa Kjendsgjerninger. Men Vidnet Varnfeld staaer ikke blot alene, han bliver tillige haardt modsagt af Pierre Duclos Udsagn. Hvem skal jeg altsaa troe? Tjeneren, hvis Troskab er beviist ved en mangeaarig Tjeneste, eller den Mand, som selv kalder sig en Ven af den Anklagede, som raadede hende til Flugt, og som søgte at bevirke hendes Befrielse fra Fængslet, og hvis varmeste Ønske gaaer ud paa, at see den Anklagede frikjendt for at have begaaet et Mord. Jeg indrømmer gjerne, at hans Skildringer give et træffende Billede af Trismus og Tetrasmus, men derfor er det ikke nødvendigt at antage, at han har været Øienvidne til samme, han kan meget vel give en saadan Beskrivelse som en Følge af hans Bekjendtskab til medicinske Lærebøger. Jeg for min Deel maa tilstaae, at jeg hverken antager en Forgivelse ved nux vomica for beviist eller for sandsynliggjort. Derimod er jeg mig bevidst, at disse Øine saae Inflammationen i den Afdødes

Indvolde, som en Følge af to Drakmer Arsenik, og at denne Haand har funden og berørt denne Gift. Og dog forlanger man, at jeg ligefuldt skulde være uvis om, enten dette Dødsfald er bevirket ved Arsenik eller ikke; fordi Vidnerne ei have bemærket nogen Laxeren eller Vomeren, og fordi Maven bar Spor ikkun af en mindre betydelig Grad af Betændelse. — Naar to Drakmer Arsenik bibringes en Syg, som allerede i flere Aar har lidt af en mangelfuld Ernæring og været plaget af Krampe i Mave og Underliv, da maatte han døe og hans Død vilde hidføres i en saare kort Tid, og det er vel værd at lægge sig paa Hjerte, at netop de Symptomer, som alle Vidner samstemme i at anføre, samtligen passe sig paa Arsenikens Virkninger. Henholdende mig til Videnskaben og Erfaringen maa jeg derfor gjentage min tidligere Kjendelse, nemlig: at Notaren Lorents Død er foraarsaget ved Arsenik."

Der var nu al Grund til at antage Forhøret over Vidnerne og de Sagkyndige for afsluttet. Imod al Forventning hidførte dog Forhandlingens Offentlighed en ny høist vigtig Oplysning. Præsidenten lod nemlig endnu engang Gjertrud Biver føre frem for til Slutning af affordre hende en sidste Forklaring. Han sagde hende, at hendes Opførsel, da hun afgav sit Vidnesbyrd, havde vakt Formodning om, at hun ikke havde sagt den fulde Sandhed, hvorfor han endnu engang maatte henvise hende til hendes Pligt som Vidne og erindre hende om, at der ogsaa for Meeneed var bestemt en tilsvarende Straf af

Loven. Han formanede hende derfor til at afgive en fri og uforbeholden Erklæring og at fremføre alt det, som hun hidtil havde fortiet.

Gjertrud viste dog til Trods for alle Præsidentens Opfordringer den tidligere Tilbageholdenhed og Ængstelighed og forsikkrede, at hun ikke vidste mere end hun havde sagt.

„Tal Sandhed og siig Alt!" lød paa een Gang en ung Landmands Stemme, som havde stottet sin Arm til Gitteret tæt bag ved Vidnernes Bænk, og som derfra havde iagttaget Forhandlingernes Gang med den størst mulige Opmærksomhed. Denne Opfordring blev fremført med en Tydelighed og Styrke, som gjorde det muligt for alle Tilstedeværende at bemærke den. Paa Præsidentens Foranstaltning blev det unge Menneske fort frem, og man saae nu, at det var en undersætsig ung Person med et alvorligt kjekt Udseende.

„Jeg kan ikke taale, Hr. Præsident," begyndte han, „at Gjertrud skal sværge sig til Helvede. Hun er min Søster og hun er bange for Pierre, men lad ham kun komme. Hvorfor skal det ikke omtales, at Pierre har drevet Spot med den Døde? Det bliver dog altid Synd; thi Historien om Nellikepotten troer jeg ikke noget af."

Vidnet begyndte nu en Fortælling, som var noget utydelig og som lød høist besynderlig; Sagen var denne: Da Notaren var død havde Pierre Duclos begivet sig over Gaarden til sit Værelse ved Siden af Stalden, Barnfeld var gaaet hjem til sin Bolig, og begge Tjeneste-

pigerne vare blevne staaende i Gadedøren for at oppebie Frøkenens Hjemkomst. Efter nogen Tids Forløb blev Cathrine kjed af at vente og gik ind i Pigekammeret; Gjertrud blev derimod tilbage. Idet Gjertrud saae ud for sig, blev hun vaer, at en Lysstraale faldt paa et Pæretræ, som stod ligeoverfor hende; hun løftede nu Øinene op til Frøkenens Vinduer og bemærkede, at der var Lys i Værelset. Gjertrud troede i Begyndelsen, at Frøkenen uden at bemærkes af Pigerne havde listet sig ind af Døren fra Gaarden, og hun gik derfor op ad Trappen for at tale med hende! men da hun var kommen saa høit op paa Trappen, at hun befandt sig i Høide med den øvre Gang og kunde see hen over den, bemærkede hun, at Pierre Duclos med Staldlygten i Haanden traadte ud af Frøkenens Værelse, og at han skred over Gangen for at træde ind i den Afdødes ligeoverfor liggende Stue. Nysgjerrighed og Frygt kjæmpede nu i hendes Indre. Hun vilde dog saa gjerne endnu engang kaste et Blik paa Liget, og dog frygtede hun den Dødes Nærhed. Som Følge heraf gik vel nogle Minutter tabte, før hun fattede den Beslutning at begive sig ind i Notarens Sovekammer og derfra at kaste et Blik igjennem Glasdøren ind paa Liget. Da hun nu skjød Gardinet for Døren tilside, saae hun at Pierre Duclos tog Vandflasken, som stedse havde havt sin Plads tæt ved den Afdødes Seng og gjød Vand i Notarens Yndlingsglas. Ved Skinnet af Lygten, som stod paa Bordet, gjenkjendte hun tydeligt Guldziraterne paa det. Med Glasset i Haanden traadte nu Pierre hen til

Sengen, tog et hvidt Tørklæde bort fra den Dødes Ansigt og gjorde en Bevægelse, som om han tømte Glasset. Det forekom Vidnet, at hun hørte Vandet gurgle. Den Døde kunde hun ikke see, Pierre stod foran ham og betog hende Synet. Da Duclos bøiede sig til Siden, for, som hun tydelig iagttog, atter at udbrede Klædet, fik hun Øie paa den Dødes skrækkeligt fortrukne Ansigt og vidt aabenstaaende Mund; endskjøndt dette Syn ikkun var et Øieblikks Sag, afnødte det hende dog et Skrig; Pierre aabnede Glasdøren. „Jesus, Maria,“ sagde Vidnet, „hvor seer dog Herren ud, og hvad har Du gjort med Vand ved Liget?“ „Du Tosse,“ svarede Pierre, „jeg har vandet Nellikepotten, som Herren har ladet tørste i over fjorten Dage, og saa har jeg endnu engang villet see min stakkels Herres Ansigt. — Ak; hvor seer han dog ud,“ havde han tilføiet i en klagende Tone. Vidnet havde følt sig beroliget ved denne Forklaring og vilde fjerne sig. „Endnu Et,“ havde Pierre sagt, „tal ikke om, at Du har seet mig her; Cathrine er en sladderagtig Pige, og hun kunde gjerne faae isinde at sige, at jeg vilde tilvende mig noget Linned. Du veed, hvilken Støi hun gjorde for kort siden, fordi der manglede en Skjorte, som dog tilsidst blev funden. Hører Du, tal ikke derom, ellers gifter jeg mig ikke med Dig.“ Vidnet vedgik derpaa, at Pierre havde friet til hende, og at hun ansaae sig for hans Kjæreste. Hun havde ei heller fortalt denne Hændelse til noget Menneske, undtagen til hendes Broder, som altid havde været imod hendes Forlovelse. Efter denne uventede natlige Sammen-

komst med hendes Forlovede var hun igjen gaaet ned i Stueetagen og havde indtaget sin forrige Plads i Døren; Cathrine var kommen ud til hende paa ny, og havde gjort hende Selskab indtil Klokken tre om Morgenen, paa hvilken Tid Frøkenen var kommen tilbage.

Præsidenten: „Vidne, hvorledes stod Sengen, stod den langs med Væggen eller ikke, hvor var Hovedgjerdet, og hvor vendte Fødderne hen? Beskriv os det Alt saa nøiagtigt som muligt."

Vidnet, endnu stedse med langsomt og usikkert Mæle: „Sengen stod ikke langs med Væggen, men noget til Høire fra Glasdøren. Hovedgjerdet stod i den Fordybning som dannes af det andet Vindue, Fødderne vendte hen imod mig, over Hovedet var udbredt et Klæde. Da Pierre traadte hen til Sengen, stod han imellem Hovedgjerdet og mig, saa at jeg ei kunde see, hvad han tog sig for."

Præsidenten: „Hvor høit er Vinduet over Gulvet, og stod der virkeligt en Nellikepotte i samme?"

Vidnet: „Vinduerne ere meget lave i Huset, det nederste Vinduesbræt var lavere end Hovedgjærdet af Sengen, Nellikepotten stod paa Vinduesbrættet lige bag ved Hovedgjerdet."

Præsidenten: „Var det muligt, at Pierre kunde have vandet Nellikepotten uden at det kunde sees af Dig?"

Vidnet: „Ja muligt var det, i det omtalte Dieblik kunde jeg hverken see Hovedgjerdet eller Nellikepotten, Pierre stod foran begge."

Præsidenten: „Men Du bemærkede en Gurglen, som Du siger, hvad mener Du dermed?"

Vidnet: „Jeg vidste det ikke rigtigt selv, men jeg tænkte, hvad gjør dog Pierre, han giver dog vel ei den Døde at drikke?" (En usædvanlig Opmærksomhed vaktes ved disse Ord hos den hele Forsamling).

Præsidenten: „Da Pierre sagde, at han havde vandet Nellikepotten, troede Du det da?"

Vidnet: „Ja!"

Præsidenten: „Hvad troer Du idag?"

Vidnet: „Jeg veed ikke selv. Han bukkede sig forover, som om han udtømte Glasset, om det var i Liget eller i Nellikepotten kunde jeg ikke see; begge Dele vare mulige."

Præsidenten: „Men Klædet var dog borte?"

Vidnet: „Ja, han lagde det igjen over."

Præsidenten: „Og Glasset var tomt."

Vidnet: „Ja."

Præsidenten: „Hvorledes saae den Vædske ud, som var i Glasset, før han tømte det?"

Vidnet: „Det var jo Vand."

Præsidenten: „Ja, men var Vandet klart eller plumret?"

Vidnet: „Det har jeg ei lagt Mærke til."

Præsidenten: „Hvorfor har Du bestandig fortiet denne Hændelse, uagtet jeg saa indstændigt opfordrede Dig til at sige Alt?"

Vidnet: „Ak, Gud! Pierre havde paalagt mig

Taushed, og han er jo dog min Kjæreste. Saasnart Frøkenen er befriet, skulle vi jo have Bryllup."

Præsidenten: "Hvad forstaaer Du med det Udtryk: "befriet"?"

Vidnet: "Ih, jeg mener frikjendt."

Præsidenten: "Er der da Nogen, som bestemt siger, at hun bliver frikjendt?"

Vidnet: "Ja, Pierre."

Præsidenten: "Sæt Dig! Vidne Duclos!" Pierre traadte frem. Hans ydre Holdning og Udseende vare uforandrede; men hans Stemme var meget lavere.

Præsidenten: "Efter dit tidligere Udsagn havde Du strax begivet Dig til Ro, da din Herre var død. Nu paastaaer Gjertrud Biver, at hun har seet Dig endnu engang langt ud paa Natten i den øverste Etage i Vaaningshuset; hvorledes hænger dette sammen?"

Duclos: "Hr. Præsident, jeg har ikke omtalt dette sidste Besøg af den gode Grund, at dette ikke havde noget med den hele Sag at gjøre. Det kunde vel være lidt over Midnat, da jeg var ude i Stalden, fordi den ene Hest havde slaaet Grimen af sig, jeg gik da med det samme over i Forhuset for at forhøre om Frøkenen var kommen hjem. Hverken i Kjøkkenet eller paa Gangen saae jeg nogen af Pigerne, jeg formodede da, at Frøkenen var kommen tilbage, og at de begge vare oppe hos hende, jeg gik altsaa op ad Trappen, bankede paa Frøkenens Dør og traadte ind. Værelset var tomt, men Frøkenen kunde jo være falden i Søvn. Jeg traadte nu sagte

nogle Skridt frem og vendte Lygten hen imod Frøkenens Seng, men den var endnu uberørt. Jeg vendte nu om og gik ind i min Herres Værelse for endnu engang at skue min stakkels kjære Herre. Jeg fandt Liget tildækket med et Klæde, og jeg bemærkede tillige at der stod en Nellike bag ved Hovedgjerdet, og at den hang med Bladene, saa at det ret gjorde mig ondt. Hr. Præsident, jeg er en lidenskabelig Nellikeelsker, jeg havde selv opelsket denne Blomst og foræret min Herre den, da den stod i sin skjønneste Flor. Det er derfor naturligt, at jeg mekanisk fyldte Glasset og traadte hen til Vinduet for at lædske den skjønne tørstige Plante med Vand. Idet jeg nu bøiede mig ned for at vande den, forekom det mig, at Klædet bevægede sig. Den daarlige Tro, at min dyrebare Herre muligviis rørte sig og igjen var kommen tillive, bevægede mig til at gjøre et lille Ophold og at borttage Klædet. — Ak, nei! ikkun det sørgelige Syn af hans indfaldne livløse Træk kom mig imøde, jeg vandede Nelliken, og skyndte mig med at tildække den Døde. Netop i dette Minut hørte jeg fra Sideværelset et svagt Skrig som af et Fruentimmer, jeg aabnede Glasdøren og fandt Gjertrud Viver, min Forlovede. Det er aldrig faldet mig ind at gjøre hende nogen Bebreidelse for hendes Nysgjerrighed, som forekom mig saa naturlig, saa tilgivelig. Jeg bad hende ikkun om, at hun ei maatte omtale dette Møde til Cathrine Hammer; hun havde nemlig Vadsken at forestaae, og otte Dage i Forveien havde hun gjort en forskrækkelig Allarm, fordi der manglede en Skjorte, som hun paastod, at jeg

absolut maatte være i Besiddelse af, endskjondt jeg har tjent min Herre tro og ærligen i sytten Aar. Skjorten kom dog sidenhen tilstede, den var bleven forlagt imellem noget Toi, som var lagt tilside. Jeg elsker Fred og Ro, og jeg vilde nodigt give Cathrine, som altid har saa stor Lyst til at bringe Snak omkring, en ny Leilighed til at gjøre mig mistænkt iblandt Naboerne. Dette er den simple Sammenhæng."

Præsidenten: „Hvorfor gik Du da ikke ned med Gjertrud, hvad havde Du endnu mere at foretage Dig i den øverste Etage?"

Duclos: „Intet, jeg gav mig ikkun saamegen Tid, at jeg kunde tage Lygten fra Bordet, slukke den, og derpaa begive mig til mit Kammer over Gaarden."

Præsidenten: „Du var allerede den Gang af den Mening, at der havde været Gift i Limonaden, og dog valgte Du ligefuldt Limonadeglasset for at vande din Blomst af samme, dette synes besynderligt!"

Vidnet: „I Dieblikket tænkte jeg ikke derover, men sidenhen har jeg havt al Grund til at angre min Tankeløshed; da der formodentlig maa have været et giftigt Bundfald i Glasset, som jeg har udtømt paa Blomsterpotten; thi efter faa Dages Forløb var min bedste Nellike aldeles visnet." Paa Duclos's Forlangende bevidnede nu Barnfeld, Cathrine og Gjertrud, at han var en lidenskabelig Blomsterelsker og meget heldig i at dyrke Nelliker, samt at den omtalte Plante virkeligen havde været hans Eiendom."

En viid Mark for Formodninger aabnede sig nu for alle Tilstedeværende, og der var en Leilighed, som ikkun sjelden tilbyder sig, til at forsøge ved forskjellige Combinationer af Omstændighederne at afsløre Fortiden. Man saae Anklagerens, Forsvarerens og flere af de Eedsvornes Penne i fuld Virksomhed. Og dog har Secretairen bemærket, at det var vanskeligt at paastaae, at Pierres Udsagn var berøvet ethvert Skin af Sandsynlighed. Det syntes tvertimod med Hensyn til Fremstillingen at have langt mere for sig end flere af hans tidligere Udeladelser. Imidlertid kunde man dog ei bifalde samme i den Grad, at man skulde oversee noget Spændt og Tvungent, som fuldkommen var egnet til at give Rum for den Formodning, at denne hele, tilsyneladende sandfærdige og naturlige Fremstilling ikkun var et Resultat af en længe i Forveien overtænkt og beregnet Plan.

Vidneforhøret var nu afsluttet. Paa et Vink af Præsidenten reiste derfor den offentlige Anklager Hr. Hannes sig for at opretholde Anklagen.

Anklageren: „Eedsvorne Borgere! Den Anklagedes Forsvarer har vovet et Forsøg paa at ryste Anklagens Grundpiller ved at give Løfte om den Beviisforelse, at Notaren Lorents Død ei er hidført ved Virkningen af Arsenik, men at det derimod maatte ansees for en Kjendsgjerning, at denne Mands Mord maa tilskrives **nux vomica**. Jeg tillader mig da at spørge, hvilken Fordring gjør sig først og fremmest gjeldende for at føre dette Beviis. Jeg troer at Svaret alene kan være det. Beviis

da Du, som gjør denne Paastand, at den Gift, som kaldes nux vomica, er forefunden i den Dødes Mave! — — Men er det overhovedet muligt at føre dette Beviis, er det beviist, at der ved Ligets Section er blevet fundet Spor af nux vomica? — Nei, dette Beviis er ikke ført. Og vilde Nogen paastaae, at der dog gaves en Mulighed for en saadan Beviisførelse, saa maatte jeg ligeledes svare nei; thi paa det Trin af Udvikling, paa hvilket Chemien for Tiden befinder sig, er endnu intet Middel bekjendt, som vilde gjøre det muligt at tilveiebringe Bestanddelene af en Plantegift, naar denne allerede i en Tid af fjorten Dage har været indesluttet i et Liig, som befinder sig i en fuldkommen Opløsning. Forsvaret tager derfor sin Begyndelse med et Udgangspunct, som medfører en Beviisførelse, der er selvmodsigende og umulig. Imod denne Bebreidelse kunde Forsvaret nu vistnok indvende: Vi indrømme gjerne, at det er umuligt at eftervise Sporene af nux vomica i Notarens Legeme; vi indrømme endvidere, at Chemien er ude af Stand til at tilveiebringe dette Beviis; men det er ogsaa tilstrækkeligt, naar vi kunne opvække en grundet Tvivl imod Arseniken og ved en Beviisførelse begrunde, at der er en høist sandsynlig Formodning om, at vi staae for Virkningerne af nux vomica. Hertil vil Anklagen svare: „Velan, vi ville underkaste Eders Beviisførelse en Undersøgelse.

Paa Forsvarets Vegne ere to sagkyndige Borgere hidkaldte, Professor Hett og Stad- og Landphysicus Dörner. Ere da disse sagkyndige Mænd enige? — Nei, det

ere de ikke. Da alle Symptomer paa Arsenik ei ere paaviste, saa antager Professor Hett, at han overhovedet maa afvise enhver Omtale af Arsenik. Han lægger Eftertrykket paa den bittre Smag og Krampetilfældene og vover nu ubetinget at antage, at Lorents Død udelukkende maa tilskrives nux vomica.

Uden at være sagkyndig, eedsvorne Borgere, vil det dog være indlysende for enhver af Eder, at der er et Spring i dette Beviis, at det henviser til en altfor dristig Logik. Det forlanger at vi skulle gjøre følgende Slutning. Da nogle af Vidnerne muligviis kunne have overseet, at Notaren paa sit Dødsleie har laxeret, saa erklære vi de to Drakmer Gift, som bleve fundne i den Afdødes Indvolde, for et aldeles uskyldigt Fund. Ja vi erklære det endog for uskadeligt, omendskjøndt Mavevæggene bare Spor af den ædende Virkning af denne Gift, den fordærveligste af alle.

Til denne Yderlighed gaaer den sagkyndige Dørner vel ikke; thi han lader det i det mindste være uafgjort, om Arseniken har yttret nogen Medvirkning ved Notaren Lorents Død eller ikke. Men idet han henholder sig til Vidnet Varnfelds Udsagn, kommer han dog til den Erkjendelse, at Døden er indtraadt under Symptomer, som forraade nux vomica, og han troer med gyldig Grund at komme til den Slutning, at den Myrdede derfor har udaandet sit Liv som en Virkning af denne Giftart.

De ville endvidere, eedsvorne Borgere, ved Forhandlingen i Dag være komne til Kundskab om, at den sag-

kyndige Professor Hett tildeels, men Hr. Dorner aldeles henholder sig til Varnfelds Udsagn, idet de fremsætte de af dem gjorte Slutninger. I denne Mands Vidnesbyrd antage nemlig begge disse Læger at finde et fuldkommen gyldigt Beviis for deres Paastand. Fordi dette Vidnes Udsagn smigrer deres forudfattede Meninger, tage de ikke i Betænkning at erklære samme for fuldkommen tilfredsstillende. Følgen heraf maa derfor blive, at de begge feile i deres Slutningsmaade. Varnfeld erklærer sig jo ligefrem for en Ven af den Anklagede, han har opfordret hende til Flugt, han har forsøgt at befrie hende, han har paa enhver Maade været virksom til Fordeel for sin Veninde, ja — han er endog opfyldt af den største Iver for at bevirke hendes Frikjendelse. Jeg spørger nu, ere da disse Puncter skikkede til at forskaffe denne Mand Troværdighed; og staae Varnfelds Udsagn maaskee i en heldig Overeensstemmelse med de andre Vidners? Jeg maa svare nei, dette er ingenlunde Tilfældet. Vidnet Duclos, hans eneste Medhjelper ved Notarens Dødsleie, veed ikke noget af disse forskrækkelige og Gysen vækkende Krampetilfælde at sige, og hvad end mere er, det har ei været ved den første Undersøgelse, men det er først i Dag at Hr. Varnfeld har vidst at skildre hine Krampetrækninger saa levende, at man næsten skulde troe, at han for nyligen havde studeret et medicinsk Værk over denne Materie. Hans utrolige Udsagn staaer derfor ei alene enkeltviis, men bliver ligefrem modsagt af Duclos.

Anklagen maa derfor berede sig paa at see dette sidste

Vidnes Paalidelighed bestridt fra Forsvarets Side; og dog troer Anklagen, at den med Held tør henvise til Duclos syttenaarige tro Tjeneste uden at frygte en Varnfeld, som alene bestræber sig for, med al sin Kraft, at yde den Anklagede Bistand. At finde det paalideligste Vidne iblandt disse to er neppe vanskeligt.

Lytte vi derimod til de Sagkyndiges Udsagn, som Anklagen har raadført sig med, og som optoge Liget af Graven for at finde dets Indvolde overfyldte med Arsenik, da høre vi følgende Dom, som understøttes af de berømteste Lægers Skrifter. De sige nemlig, at alle inflammerende Gifter medføre en Række af Symptomer, som de alle have tilfælleds, uden at det derfor paastaaes, at denne hele Række maa være tilstede i ethvert enkelt Tilfælde. At paavise de enkelte Leed i denne Række bliver endelig en ligefrem Umulighed, naar Patienten er omgivet og iagttaget af ukyndige Folk alene. Under saadannne Forhold taber derfor den Omstændighed, at de paa forskjellige Maader sysselsatte og forvirrede Vidner ei have bemærket nogen Laxeren, sin hele Betydning. Ere altsaa alle Symptomer paa Arsenik tilstede: Brænden i Svælget, Mavesmerter, skjærende Kolik og Ovalme; træffe vi endvidere paa Delirium, Convulsioner og Skindød, hvilke ogsaa ofte hidrørte fra denne Gifts Virkninger: saa finde vi ligeledes en Forklaring over den usædvanlige, bittre Smag, naar vi erindre os Elixiren. De Sagkyndige, som staae Anklagen bi, tilraabe endeligen deres Modstandere, hvad eders Stifkrampe angaaer, da formaae vi ei at sætte vor Tillid til denne, som kun er

iagttaget af et eneste Vidne, der ikke engang forekommer os troværdigt; eders Paastand om en Forgivelse ved **nux vomica** taber sig derfor som en ubeviislig Hypothese, imedens vi derimod opfordre Eder til at bevise at det ikke var to Drakmer Arsenik, ledsaget af Betændelse, som vi fandt i den Myrdedes Mave, men derimod noget Andet.

I Sandhed, eedsvorne Borgere, imod denne Kjendsgjerning falde alle Forsvarets Angreb døde og magtesløse tilbage. Og Anklagens Fundament, at den beklagelsesværdige Lorent er falden som et Offer for Arsenik, staaer endnu lige fast og urokkeligt.

Vi ville nu gaae over til det næste Punct, den Anklagedes Udeladelser. — Hun er en stor Synderinde siger hun, hun har mange Gange fortjent Døden, og hun vil gjerne døe. Hun nærer endnu ikkun dette ene Ønske, at see sig befriet fra Mistanken om at være en Giftmorderske. — Skulde hun da i sin Uskyldighed virkeligen ikke ane, at hun ved sin Fremgangsmaade i Dag kunde komme til at opleve den Ulykke at gjengives Livet som frikjendt Synderinde; og det, omendskjøndt hun har paastaaet, at hun alene af Livslede frivillig har bekjendt et Mordforsøg og et virkeligt udført Mord. Denne Sag er af en altfor alvorlig og følgeriig Beskaffenhed til at yde Spillerum for Ironiens Svøbe, og dog, eedsvorne Borgere, maa jeg erindre Eder om, at denne, i sin blomstrende Ungdom Anklagede, endnu ikke har formaaet at vække nogen Dommers Tillid, hvorfor ogsaa den menneskekjærlige, skarpsindige Forhørsdommer har kaldt hende en øvet Skue-

spillerinde. — Eedsvorne! Anklagerens Embede kræver ikke, at han skal lukke sit Hjerte og tørste efter Blod; der kræves ikke af mig, at jeg lige indtil det sidste Dieblik skal optræde som en erklæret Angriber af den Ankagede; tvertimod, Retfærdighed og Pligt byde mig at lade Anklagen falde, saasnart Uskyldigheden er aabenbaret. Ogsaa i mit Bryst slaaer et menneskeligt Hjerte, som med glad Medfølelse vil feire Brødefrihedens Triumph; men i denne Sag øiner jeg kun de snildt spundne Traade i et Væv af skuffende Usandhed. Vi ville vende os til en Betragtning af den Anklagedes Opførsel siden hendes Fængsling. Hun blev greben under de meest talende Grunde for Mistanke, og dog negtede hun. Med stille, utrættelig Flid samler Forhørsdommeren Vidnesbyrdene om hendes Brøde, han forelægger hende dem Stykke for Stykke, tilsidst bringer han hende Æsken med Gift og den Mand, som har solgt hende den. Hun indseer nu Umuligheden af længere at kunne benægte at have været i Besiddelse af Gift; hun bekjender det da og er ude af sig selv, fordi hun imod sin Villie er bleven en Morderske; thi hun har jo kun forvexlet Æskerne. Da man sidenhen overbeviser hende om, at hun maa have aabnet og benyttet begge Æskerne for at tilberede sin Limonade, indrømmede hun ligeledes Rigtigheden af denne Bebreidelse. Og uagtet alt dette vover hun endnu at blive fast ved den Paastand, at hun ikke har gjort sig skyldig i en tankeløs Handlemaade. — Dog, eiheller hun skal undgaae Angerens Tugtelser. I den lange Eensomhed vækkes den angrende Eftertanke med hele

dens Rædsel, med hele dens Længsel efter Trøst og Bod. Med fri Villie og med fuld Bevidsthed kalder hun Alt tilbage og aflægger en omstændelig, ethvert utydeligt Punct oplysende Forklaring og bereder sig til Døden.

Da indtræder et uventet Ophold og Retfærdighedens allerede oploftede Sværd stødes tilbage. Forandringen af vor hele Retsforfatning aabner Udsigt til en ny Undersøgelse. Mon det da maa betragtes som et Under, at det unge forbryderske Hjerte paa ny føler sig opmuntret ved et Haab, som knytter det til denne Jord, og at det atter aabner sig for Forhaabninger, fremkaldte af den atter opvaagnende Lyst til Livet? Men hvorfra skal Befrielsen komme? — Alene ud af sig selv, af hendes egen store Forstand, af hendes opfindsomme Indbildningskraft, af hendes Characteers Energie skal hun øse Hovedmomenterne til sin Befrielse, og endelig skal hun understøtte disse med sin Tales Magt. Intet Aandedrag maa forraade denne Plan til Frikjendelse, selv hendes Forsvarer tør ikke ane den, for at han ei med sin Retfærd elskende Haand skal sønderrive dette Gjøglebillede. Og jeg spørger Eder nu, Eedsvorne, om I i dette af mig udkastede Billede have opdaget et eneste usandt Træk, og om ikke den Vei er betraadt og fulgt til Enden, som den med Sandheden meest overeensstemmende Udvikling byder at følge.

Saaledes forberedt træder den Anklagede ligeoverfor de Eedsvornes Domstol, og hun søger at forberede sig en god Modtagelse, idet hun i et rørende Sprog fortæller

dem, at det ikke er hendes Skriftefaders Opmuntring og Formaning, men ikkun den storartede Følelse af at befinde sig ligeoverfor et heelt forsamlet Folks offentlige Tribunal, som atter vækker hendes indslumrede Æresfølelse og den for ethvert Menneske naturlige Drift, ei at ville synes skyldigere, end man i Virkeligheden er det. Efter denne Indledning foretager hun sig det store Skridt at tilbagekalde sin hele, Ulykke spaaende, sidste Tilstaaelse og at vende tilbage til den mindre farlige Forvexling af Æskerne. Det lykkes hendes store Talent, hvo vil negte det, paa eet Sted med større, paa et andet Sted med mindre Lykke, at skaffe hendes Fremstilling et skuffende Skin af Sandhed. Med klog Tilbageholdenhed drager hun et Slør over Bevæggrundene til hendes Forhold under Mordforsøget paa Rosenbjerget; det samme hemmelighedsfulde Dække maa ligeledes skjule hendes Fraværelse i Onkelens Dødsnat. Først ved Slutningen af dette Drama rulles Tæppet op, for at Virkningen maa blive saa meget større. — Jeg er overbeviist om, at den Anklagede ogsaa uden hendes Skriftefaders Opfordring vilde have meddeelt os hendes syndige Bøn, og at hun ogsaa uden den velkomne Anledning, som Vidnet Ignatius Rech gav, vilde have oplyst os om alle hine Omstændigheder. — Det første Spørgsmaal, hvortil her er Anledning, er dette: Er der meddeelt os Sandhed? det andet: Hvilken Betydning maa tillægges samme? Der er nu vistnok ikke Nogen, som fordrister sig til at drage den værdige Pastor Canaris Udsagn i Tvivl, jeg er overtydet om, at vi have hørt den

Anklagedes Skriftemaal Ord til andet. Men bliver derfor det aflagte Skriftemaal selv til Sandhed? — Man maa tilstaae, at denne aldrig forhen omtalte Fætter og Forlovede betræder Scenen i en ret beleilig Tid; og Hvo er det vel, som bekræfter os hans omme Forhold til den Anklagede? Det er atter Vennen Varnfeld, hvis Partiskhed til Gunst for den Anklagede vi ikke ofte nok kunne erindre os. Vi ville indrømme, at dette ømme Forhold har fundet Sted i nogle Aar, men kunne vi da ved at henholde os dertil erholde en Forklaring over det Usædvanlige og Besynderlige i den Anklagedes Forhold saavel paa det ene som paa det andet Sted, tilintetgjøres da derved, ligesom ved Vinket med en Tryllestav, den tunge Mistanke, som hviler paa hende? — Jeg maa give et benægtende Svar, og jeg maa udtale, at Afsløringen af denne med saa megen Omhu bevarede Hemmelighed ingenlunde har tilfredsstillet Forventningen.

Den Anklagede paastaaer, at hun alene af den Grund ønskede at spadsere ad Bjergstien, fordi den havde en smukkere Omgivelse og var jevnere end den sandede Kjørevei. Vi ville antage denne Grund for tilfredsstillende og spørge: Var der da Nogen, som saae hende hengive sig til Beskuelsen af denne yndige Udsigt, talte hun maaskee med Varme om denne henrivende Natur? Ingenlunde; taus, for sig selv, hensjunken i Tanker, ilede hun, ifølge sin egen Tilstaaelse, i Forveien, uden den mindste deeltagende Følelse for Egnen eller hendes Ledsagere. — Nu falder Skuddet, hun hører Kuglen pibe, men hun har ikke

Tanke om, hvad dette morderske Anfald har at betyde; thi ved Glimtet af Krudtet havde hendes Øie opdaget et vist Menneske — en Morder, som bærer hendes Elskedes Træk! — Hvis jeg, eedsvorne Borgere, tør nære den Tro at besidde noget Kjendskab til Læren om Sjelen, da maa jeg erklære, at den indre Sammenhæng i denne Beretning er mangelfuld og feilende. Vi have jo dog ikke med en Feberpatients Trylleverden at gjøre, her er ei Tale om en forvirret Phantasi, som pludselig vaagner op af en skuffende Drøms Gjøglerier. Her er tvertimod Tale om en ung Pige, som kan rose sig af sin blomstrende Sundhed, men som til Trods for denne, ved høi lys Dag og i vaagen Tilstand maa bukke under for et saa grueligt Spil af Indbildningskraften. Denne Sætning er ny, og den er neppe sand. Der mangler et Mellemled i Tankerækken, og vi kunne derfor ei heller sætte vor Tillid til dette Spring af Phantasien. Vi vilde derimod være komne til en ganske anden Slutning, hvis den Anklagede havde sagt, at Henrys fjendtlige Forhold til sin Fader, hans Trudsler og tidligere Yttringer havde opvakt den Formodning hos hende, at det maaskee var Notarens egen Søn, som havde formastet sig til at opløfte Haanden til Fadermord, men at denne Tanke var forsvunden i Løbet af det næste Secund. — I et saadant Tilfælde vilde det i Sandhed ikke blive udtydet som et Under, naar hun følte sig forledet til i et eneste Moment at laane en ukjendt Morder sin Elskers Træk.

Vende vi derimod tilbage til den Anklagedes forrige angerfulde Bekjendelse, da synes Sandheden at træde os

imøde ved ethvert Skridt. „Da Skuddet faldt“, siger hun, „overvældede Bevidstheden om min Brøde mig; jeg udstødte et Skrig, og jeg troede mig opdaget, Skrækken fængslede mine Fødder til Jorden, dog kom jeg snart til Besindelse, og det uheldige Udfald af dette Forsøg holdt mig i lang Tid tilbage.“ Jeg spørger Dem, eedsvorne Medborgere, hvor finde vi Sandheden, skulle vi søge den i denne Fremstilling, eller nødes vi til at søge den i den Anklagedes eventyrlige Fortælling om hiint Tryllebillede af hendes Phantasi?

Vi ville tillade os en Undersøgelse af den næste Hemmelighed. Atter see vi Hovedrollen, som Befrielsens Engel, overdraget til den fjerne, mystiske Henry Lorent. Da vi første Gang nævnte denne Mand var hans Nærværelse ikkun billedlig. For at frembringe en stedse stigende Effect er det derfor nødvendigt, at han ogsaa engang maa møde os som virkelig Person. Skade, at han ei er bleven bemærket uden af den Anklagedes Øie alene; thi det unge Vidne Ignatius Rech, som vendte hjem fra Traktementet hos sin Onkel, og som paa den beleiligste Tid af Verden trænger sig frem for at aflægge et frivilligt Vidnesbyrd, vover ingenlunde at fremkomme med den Forsikkring, at han har seet Sønnen af Huset, omendskjøndt de dog i Aar og Dag som Beboere af en og samme lille Landsby tidt og ofte maae have seet og kjendt hinanden. Dette unge Vidne føler sin Nysgjerrighed tilfredsstillet ved at see en Uniform og høre en Samtale blive ført i et for ham ubekjendt Sprog. Endog Varnfeld, som ellers veed

Alt, har ikke den mindste Anelse om Vennens Nærværelse. Et sælsomt Tilfælde; men dette maa dog have en Grund. En Smule Taalmodighed, og vi skulle strax erfare den. Er ikke denne Varnfeld den Eneste, som er istand til at godtgjore, at Henry Lorents Haandskrift er ægte; thi dette Brev fra en ubekjendt Haand, som er overbragt ved et unavngivet Bud, gjenkjendes af den ene Varnfeld, den Anklagedes Ven, og beviser os, at Hr. Henry Lorents virkelige Person har været nærværende ved hiint hemmelighedsfulde Møde. Det er derfor ikke for meget forlangt, men endog naturligt, at Varnfeld selv afreiser til Armeen for at kunne bringe os den Besked, at Sagen forholder sig rigtig, Henry har ganske rigtig været i Tavern, Underretningen hidrører fra denne Mands egen Mund.

Denne Fremtræden af en ubekjendt Person, denne uventede Ankomst af Hr. Henry forskaffer ham en fuldkommen Lighed med en deus ex machina i de Gamles Skuespil, og der udkræves sandelig et gyldigere Beviis for at de, mine Herrer, skulde føle en Anledning til at skjænke denne Fremtræden deres Tillid; thi det kan neppe kaldes en Hverdagsbegivenhed at en Officier, efterat han atter er bleven helbredet, hemmeligen sniger sig afsted til sin Forlovede for ved en Bortforelse at unddrage hende fra en noget raa Behandling af hendes Onkel, imedens man snarere skulde vente, at han snarest muligt vilde søge at finde sit Regiment. Og ligesaalidt fortjener det vor Tiltro, at en Pige, som allerede har foretaget et mislykket Forsøg paa at flygte, søger at unddrage sig Bekymringerne

og Sorgerne i hendes Hjem, nu, da Befrieren viser sig i hendes Elskers Person, fordi hun troer, at hendes jomfruelige Rygte skulde lide derved. — Er det tænkeligt, at hun hellere opgiver sit Livs kjæreste Haab og afbryder Forbindelsen med sin Forlovede, end ved hans Haand forlader et qvalfuldt Opholdssted? — — Hvis vi dog ligefuldt ville antage, at den næsten utrolige Fortælling støtter sig paa Sandhed, oplyses da den Anklagedes mistænkelige Opførsel paa denne Maade? Udmattet af den anstrængende, natlige Samtale, i Uenighed med sin Elsker, naaer hun omsider tilbage til sin Onkels Huus, og her træde Pigerne hende strax imode med Efterretningen om Onkelens Død, som en Virkning af Gift. Hendes Skræk, hendes Samvittighedsnag, hendes hele Elendighed, finde vi vistnok meget naturlig; thi det er jo hende selv, som faa Timer i Forveien paa sine Knæe bønfaldt Himmelen om hans Død. Men mon denne Forvirring da vilde vare evigt? Det vilde den neppe. I Følelsen af sin Brødefrihed vilde hun snart vinde sin Fatning tilbage, hun vilde snart med Besindighed kunne overskue sin Stilling. Hun veed, at hendes syndige Bøn intet har at frygte af den jordiske Dommer, og at Bevidstheden om hendes Uskyldighed, hendes hidtil pletfrie Liv, hendes Skriftefaders og andre værdige Venners Vidnesbyrd, og en aabenhjertig, fuldstændig Bekjendelse til Venner og Dommere vilde beskytte hende imod den Mistanke at have blandet Gift i Limonaden. Hendes første Skridt vilde have været til den troe Varnfeld for at meddele ham sin

Bekymring; hendes næste en Skrivelse til hendes Fætter og Forlovede for at anraabe denne Slægtning om at ile hid til hendes Hjelp. Dette vilde have været den naturlige Retning for hendes Tanker og Handlinger. Men der skeer alt Andet, end dette. En Angst, som skulde være uden al virkelig Grund, driver hende omkring fra Sted til Sted, indtil hun omsider gribes paa Flugten. Til Grund for en saadan Opførsel maae der findes andre Motiver af en anden Art; disse foregivne Samvittigheds-nag, denne foregivne Frygt for den verdslige Dommer ere overdrevne, de stride imod Naturen og kunne ei gjøre Fordring paa Troværdighed.

Alt det Hemmelighedsfulde heri oplyses derimod paa det tydeligste af hendes foregaaende Bekjendelse. „Mine Lidelser“, udtrykker hun sig, „opvakte atter den gamle skrækkelige Tanke i mig. Ved Hjelp af et Beviis, som min Onkel allerede for længe siden havde udfærdiget mig, hentede jeg Gift paa Apotheket, og allerede den følgende Dag udryster jeg den i Limonaden, efter at Uro og Tvivl havde raset i mit Bryst den hele Dag. I Aftenskum-ringen forlanger Lorent selv denne Drik af mig, og hans Skjæbne er afgjort. Men neppe er Udaaden fuldført, før Angst og Skræk blive Herrer over mig, jeg tager min Tilflugt til Skoven og vanker omkring uden Plan eller Lindring, indtil Dagskjæret erindrer mig om at vende tilbage til Skuepladsen for min Misgjerning. Det er Dem endelig bekjendt, at ethvert af mine senere Skridt, ethvert af mine Ord gjorde mig mistænkt og forraadte

mig, indtil jeg omsider blev greben paa Landeveien som Flygtning."

Denne Bekjendelse meddeler en naturlig og simpel Fremstilling af den Anklagedes Tænke- og Handlemaade, imedens det slet sammensatte Eventyr om Fætter Henry maa afvises som fuldkommen utilstrækkeligt saavel med Hensyn til Indholdet som til Fremstillingen.

Denne engang aflagte Bekjendelse er vistnok ogsaa sandfærdig og neppe en Følge af den Anklagedes Livslede; thi den indeholder alle Kjendetegnene paa Oprigtighed og Sandruhed, den er fuldstændig og stemmer paa det nøiagtigste overeens med Vidnernes Udsagn og det af de Sagkyndige gjorte Fund. Endnu paa denne Dag har den Anklagede forsikkret, at hun er kjed af Livet og længes efter Graven. Men hvis hendes Sindsstemning, hvis hendes Følelse skulde være den samme, hvorfor kalder hun da sine tidligere Udsagn tilbage? — Skulde det virkelig fortjene vor Tiltro, at det er denne Forsamling og den offentlige Optræden, som paany kalde hendes Æresfølelse tillive og paalægge hende den moralske Nødvendighed at tilbagekalde Alt, for at hun ikke skal tage Afsked med denne Verden, betynget med en større Skjændsel, end den, hun i Sandhed fortjener? — Jeg maa paa disse Spørgsmaal svare et bestemt Nei. Ligesom hendes af egen frie Tilskyndelse aflagte og ofte gjentagne Bekjendelse alene maa tilskrives Angeren og den oprigtige Erkjendelse af hendes Synder, samt det saare naturlige Ønske at gjøre Bod allerede her paa Jorden, for at hendes

Straf i Himmelen, som hun selv siger, maa blive desto mildere; saaledes viser Tilbagekaldelsen af hendes foregaaende Bekjendelse sig ikkun som en naturlig Følge af hendes atter opvakte Kjerlighed til Livet og af hendes Haaben og Stræben efter at tilkjæmpe sig en mildere Dom af de Eedsvorne. I Løbet af den offentlige Forhandling har den Anklagede tydeligen udtalt disse Forhaabninger. Hendes Samvittighed alene maa sige hende, om hun er berettiget dertil eller ikke.

Den offentlige mundtlige Procedure er nu tilendebragt uden at bevirke nogen væsentlig Forandring i de engang beviiste Kjendsgjerninger. Der er endnu ikke fremført nogen grundet Tvivl imod den Paastand, at Notaren Lorent er død af Arsenik. Endnu staae de mange haarde Beskyldninger imod den Anklagede faste og urokkede i deres nøgne Virkelighed, og der findes ikke den ringeste tilstrækkelige Grund, til hvilken hendes Tilbagekaldelse kan støtte sig. — Eedsvorne Borgere! De ere kaldte til den høie Post, til det ansvarsfulde Kald at straffe Forbrydelsen uden Persons Anseelse paa Forbryderen, til at sikkre deres Medborgeres Liv imod det lumske Snigmord, jeg nærer derfor den Overbeviisning, at De ei ville tage i Betænkning at udtale deres „skyldig“ over denne Anklagede.“

Anklageren havde udtalt. Det tilkom nu Forsvareren at tage Ordet, en Pligt som han opfyldte paa den herligste Maade; da hans Tale medtog flere Timer, vil det

være nødvendigt i denne Fortælling alene at gjentage Hoved-indholdet af samme. Begyndelsen lød saaledes:

„Idet jeg reiser mig, eedsvorne Borgere, i den Hensigt at udbede mig deres Beskyttelse til Bevarelsen af et Liv, som allerede i Ungdommens Blomstertid er stædt i den høieste Livsfare, og som ifølge Guds uransagelige Villie alene har været Lidelser og haarde Tilskikkelser underkastet indtil denne Dag, føler jeg mig modig og stærk ved den Bevidsthed, at jeg ei skal tale til Dommere under de sædvanlige Forhold, Dommere, hvis Øine aldrig saae den Anklagede, hvis Ører aldrig hørte hendes Stemme. Tvertimod, for første Gang skal jeg rette mit Ord til Eedsvorne, som ere befriede fra de Lænker, med hvilke en unaturlig Beviistheori hidtil har besværet Retfærdighedens Haandhævere, Mænd, som ere berettigede til at øse deres Overbeviisning af Livet selv, og som ei her paa Jorden skulle aflægge Regnskab for deres Dom uden for deres egen Samvittighed. — — Thi det er ikke det kolde, stive, eensidigt opfattende og derfor falske, Skinbillede af Livet, som dannes af døde Acter, der fordrer sin Dom af Eder, Eedsvorne; men det er Livet selv med det bankende Hjerte, som træder frem for Eder, for at udfolde sig som det er i Virkeligheden og aabne sig for eders aandige Indblik, paa det I kunne sættes istand til at læse de skjulte Tanker i Hjerternes hemmelighedsfulde Dybder.

Efter Alt, hvad De i Dag have oplevet paa dette Sted, behøver jeg ikke at spørge Dem, om De endnu tage Deel i Anklagerens Paastand, at denne Procedure, som

har aandet Liv i hver enkelt Deel, skulde være svundet sporløst forbi os uden alt Indtryk, uden al Virkning. Jeg vover derimod i Alles Navn at svare, de Eedsvorne føle en lykkelig Overbeviisning om, at denne Sag er undergaaet en heldig Forandring, og de velsigne deres Skjæbne, som fritager dem for den grusomme Tvang at afsige deres Dom efter en hemmelig Undersøgelses skrevne Acter.

I de Foredrag, eedsvorne Borgere, i hvilke Anklageren har udviklet sig for os, har han draget en streng Grændse imellem den objective Opfattelse af denne Sag, det vil sige, det Beviis at Notaren Lorent virkelig er død af Arsenik; og den subjective, det vil sige Beviset for den Anklagedes Brøde, og Forsvaret vil stræbe at følge ham paa denne Vei.

Vi ville altsaa henvende os til det først nævnte Punkt.

De have bemærket, at der er Strid imellem de Sagkyndige; men Sagen er simplere end det synes; thi jeg nærer det Haab at bevise Dem, at Lægerne i Hovedsagen ere enige. Det er nemlig uimodsigeligt, at de ædende Gifter have en Række Symptomer tilfælleds, nemlig: en Brænden i Halsen og Maven, som snart udarter til forskjellige Smerter, saasom Kolik, Qvalme, Vomeren, Laxeren, Delirium, Convulsioner, Livskraftens Hendøen, Agonie og en enten lettere eller tungere Søvn. Vel er nux vomica strengt taget en narkotisk, det vil sige, en bedøvende Gift, dog ere dens skarpe Egenskaber, saaledes som Erfaring

har godtgjort det, meget vel istand til at bevirke de her nævnte Symptomer. Som en naturlig Følge heraf, kunde det derfor hidtil synes tvivlsomt, om Notaren Lorent er død af Arsenik, eller af nux vomica. Men den fuldkomne Bedømmelse beroer paa de særegne Symptomer, som ere eiendommelige for hver enkelt af disse Giftarter for sig. Døden kan ikke bevirkes ved Arsenik, eedsvorne Borgere, uden Vomeren og Laxeren, den forvolder den Lidende en stor Ængstlighed og giver ham et indfaldent og henvisnet Udseende; ei heller er endnu noget Tilfælde bekjendt, i hvilket denne Gift har hidført Døden i den korte Tid af 2 Timer. Dette formaaer derimod nux vomica, som er en heftigt virkende og hurtigt dræbende Plantegift; til hvis eiendommeligste Kjendetegn især høre en utaalelig bitter Smag og en Besværliggjoren af Aandedrættet, som er nær ved at qvæle den Syge. Endeligen er det et for denne Giftart i en paafaldende Grad specifisk Tegn, at den fornemmelig yttrer sin Virksomhed paa Rygmarven, og derved bevirker Stivkrampe og Trækninger i Ansigts-musklerne. Finde vi i et enkelt Tilfælde disse bestemte Symptomer, da vide vi, at vi have Virkningerne af nux vomica for os.

Vi ville nu underkaste de Sagkyndiges Meninger en nærmere Drøftelse. Borgerne Hett og Dorner erklærede med Bestemthed, at da Døden paafulgte saa hurtigen uden nogen foregaaende Laxeren og en i Grunden ubetydelig Vomeren, og da endvidere Organismens Svækkelse og Hendøen aldeles mangle, kan der end ikke engang være

Tanke om Arsenik i dette bestemte Tilfælde; derimod erklære de, da der ikke kan være den mindste Tvivl angaaende **nux vomica**, idet de vise hen til den bittre Smag, det besværlige Aandedrag og Stifkrampen. De Sagkyndige, som Anklagen henholder sig til, Borgerne Chevalier og Retterath, miskjende aldeles ikke de for **nux vomica** eiendommelige Symptomer — en Omstændighed, som er af største Vigtighed — men de tage i Betænkning at skjenke Vidnet Varnfelds Udsagn deres fulde Tiltro. Det er imidlertid aabenbart, at de paa denne Maade betræde et Gebeet, som ligger udenfor deres Omraade, og hine Lægers Mening bør derfor intet Indtryk gjøre paa Dem, eedsvorne Borgere, fordi De ei ere bundne ved nogensomhelst Beviistheorie, men alene have at følge deres egen personlige Overbeviisning.

Endvidere, hvilket Vidne stiller Anklagen imod Varnfeld, hvilken Grund henholder den sig til for at vække Mistanke imod denne Mands Troværdighed? Anklagen erindrer om hans høit udtalte Tillid til den Anklagedes Uskyldighed, til hans Indvirken paa hende for at tilskynde hende til at flygte og hans Forsog paa at befrie hende. Men kan da Tillid til en Veninde, som i flere lange Aar har været ham et Mønster paa Dyder og en Gjenstand for Ærbødighed gjøre hans Redelighed mistænkt og ham selv til en utroværdig Mand? Det kunde maaskee synes saa, naar de øste deres Kjendskab til Personerne af døde Acter alene; men De, mine Herrer Medborgere, som have seet ham og hørt Beviser paa hans

Oprigtighed, i det han ikke fortier noget, om det endog kan tjene som Beviis imod den Anklagede, De ville ikke nære nogen Uvished om hans moralske Værd. Jeg vil henlede deres Hukommelse paa de Omstændigheder, under hvilke han optraadte og erindre Dem om, at de Sagkyndige netop havde erklæret sig for en Forgiftelse ved nux vomica, en Erklæring, som vakte deres Forbauselse, fordi den hidtil havde været fjern fra Tanken; jeg vil endvidere huske Dem paa, at Vidnet Mathieu i samme Øieblik havde oplyst Dem om, at han ved Salg havde afhændet Brækn0dextract til den Person, som i fem Aar havde hort til Notarens daglige Omgivelser. Under saa betænkelige Omstændigheder var det, at Varnfeld traadte frem for Dem, og ved faa og mindeværdige Ord tilintetgjorde han en Mistanke, som havde begyndt at reise sig i mere end eet ængsteligt Menneskebryst. Aldrig er et Vidne optraadt paa en agtværdigere Maade, end han; omendskjøndt han aabenhjertigt tilstaaer, at han nærer en ustraffelig Tilbøielighed for den Anklagede, skal dog aldrig Nogen kunne rose sig af at besidde sine Medborgeres Agtelse i en høiere Grad end denne Mand, hvis Ord have været prydede med Sandhedens og en ædel Characteers Præg og fornemmelig været skikkede til at vække i vore Hjerter en velgjørende Følelse af fuldkommen Troværdighed.

Ligeoverfor denne Mand stiller Anklagen en Duclos. Det er muligt, at han har været sin Herre en tro Tjener i sytten Aar, jeg veed det ikke; men det veed jeg, at han er optraadt for os som en Løgner, og at han for længe

siden har tabt vor Agtelse. Han vægrer sig ved at tilstaae, at han selv har været den Første, som har ledet Mistanken hen paa den Anklagede, indtil Cathrine og Gjertrud gjendrive denne Usandhed. I de tidligere Forhør har han ikke yttret en Stavelse om, at Lorents Yttring: „Der har været Gift i Limonaden,“ har været ham bekjendt; men nu er denne Paastand ham nødvendig for at han kan have en Grund, til hvilken han kan henføre sin Fortælling til Pigerne, og han træder derfor dristig i Skranken med den for at udføre denne Plan, ihvorvel Varnfeld med største Bestemthed bestrider hans Paastand angaaende denne Yttring af den Afdøde. — Om Indkjøbet af Arsenik mener han ligeledes at have været uden den ringeste Medviden, indtil den Anklagede erindrer ham om hendes egen Advarsel til ham: „Gjem det vel, det er Rottekrud.“ — Efter Notarens Død vil Duclos efter sin egen Beretning have begivet sig til Ro, indtil han endelig maa tilstaae, at han lig et uhyggeligt Spøgelse har vandret om i Huset langt over Midnat.

Eedsvorne Borgere, De føle det ligesaa vel som jeg, at denne Duclos, naar han benegter Anfaldene af Stivkrampe, af hvilke Varnfeld har udkastet Dem et ligesaa tro som skrækkeligt Billede, ligeledes følger et velberegnet System af Løgne, for at der ikke skal opstaae nogen Formodning om Bræknødens skrækkelige Virksomhed i dette Sørgespil; thi det er ham fremfor Alt om at gjøre, af ingen Anden skal kunne blive en Gjenstand for Mistanke, end den Person alene, som har været i Besiddelse af

Arsenik, som har tillavet Limonaden og overrakt den Afdøde den. Lykkeligviis, Edsvorne, vil deres Overbeviisning, ikke vakle et eneste Øieblik, De vide med Vished hvilket af de to Vidner, der fortjener deres Tillid. De forkaste den høist fordægtige Pierre Duclos, som en Løgner og De ville finde et fuldgyldigt Beviis for Stivkrampen, under hvis Qvaler den Ulykkelige udaandede, i det Vidnesbyrd, som Varnfeld har afgivet. Med denne Overbeviisning i deres Hjerter ville De tillige see alle Dr. Chevaliers Indvendinger gjendrevne og hans betingede Tilstaaelse vil blive en ubetinget; Lægerne Hetts og Dørners Meninger ville staae ubestridte og kundgjøre med Sandhedens hele Kraft, at Lorent har nydt nux vomica, at hans dødelige Afgang har været en Følge heraf, og at denne Sag er en beviist Kjendsgjerning. Med det samme ville De føle Dem befriede fra enhver Uvished, som Chevaliers Yttring om en af Arsenik samtidig med en af nux vomica yttret Indflydelse paa den Døende muligviis kunde have opvakt hos Dem; thi de Herrer Hetts og Dørners Modgrunde ville tilintetgjøre denne Anskuelse, idet vi nu kunne optræde med den Styrke, som Visheden giver. Alle de afgjørende Kjendetegn paa Arsenik fattedes aldeles, det er ikkun de mere tilfældige og usikkre, som bestaae i denne Prøve. Den uafladelige Qvalme og smertefulde Vomeren fattes, det samme er Tilfældet med den intensive Mavebetændelse, med Kræfternes store Aftagen og Ansigtets Indsynken; endvidere savne vi de blaae Ringe omkring Øinene og fremfor Alt den første og vigtigste Betingelse for Dødens

Komme ved Arsenik, **Tiden** nemlig, thi Døden indfandt sig, før to Timer vare forløbne. Hvad Lægerne Hett og Dørner forudsagde, kan ikke længere være underkastet Tvivl; Notaren er alene død af nux vomica og den i hans Mave fundne Gift er først bleven tilført samme paa en Tid, da Bræknøden allerede havde udtømt sin Virksomhed; paa en Tid, da dens Virkninger ikke mere kunde afvendes, ja maaskee — allerede vare førte til deres Maal.

Med Uret fordrer Anklageren, at vi skulle føre et Beviis for Bræknødens Tilstedeværelse i den Dræbtes Mave; thi det er os Alle bekjendt, at Chemien er ude af Stand til at eftervise Bestanddelene af en Plantegift, naar denne allerede har opløst sig. Men det er ei heller fornødent at føre et saadant Beviis; thi det vil ikke falde nogen Læge eller Dommer ind at antage et Drab som Følge af en Plantegift for tvivlsomt, naar ikkun de Symptomer, under hvilke Døden indtraadte, ere eiendommelige og umiskjendelige for den enkelte Giftart. — Var det en nødvendig og uafviselig Fordring for at bevise, at et Giftmord har fundet Sted, at eftervise Plantegiftens Stof i den Dræbtes Mave: saa vilde man aldrig kunne bevise, at et Mord som en Følge af en Plantegift var blevet begaaet, og Morderen maatte nødvendigviis vedblive at gaae ustraffet omkring iblandt os, en Paastand, som Anklageren næsten synes at nærme sig.

Jeg skal nu tillade mig at forsøge om muligt at bedømme den Anklagedes Person. Det kan ikke negtes, at en ualmindelig ugunstig Sammenkjeden af mistænkelige

Omstændigheder virkeligen har funden Sted og at et Ulykke spaaende Skin, en Følge af et Samvittighedsnag, som hun søgte at skjule for Verden, har bidraget sin Deel til at føre hende til sit nuværende Sæde paa de Anklagedes Bænk. Vi ville derfor underkaste den Anklagedes Fremgangsmaade en upartisk Bedømmelse, idet vi bestandigt ville see tilbage til de Oplysninger, med hvilke den offentlige Procedure i Dag har beriget os.

Alle Vidnesbyrd samstemme i, at hun i en Tid af fem Aar havde været udsat for en syg, hypocondrisk Slægtnings onde Luner, som i hende havede den uskyldige Aarsag til sine Lidelser, til Tabet af en Ægtefælle og en høit elsket Datter. — Saavel efter hendes Skriftefaders, Pastor Canaris, som ifølge hele Tyendets Vidnesbyrd bar hun sine Lidelser med Ydmyghed og christelig Taalmodighed. Men undertiden overraskedes hun i enkelte Øieblikke snart af Modløshed, snart af en undskyldelig Heftighed. Det var forgjeves, at hun gjentagne Gange bad om at maatte vende tilbage til sin Fødeegn, et Forsøg til Flugt fik et uheldigt Udfald, og hun havde intet tilbage uden Klager. Hun skrev da til sin Forlovede, Henry Lorent, og aabnede sit af Smerter nedtrykte Hjerte for ham. Hun havde ikkun haabet at høre Trøstens og Opmuntringens Ord af hans Læber og ingenlunde paakaldt en energisk Indskriden fra hans Side; thi hun maatte jo antage, at det vilde have været et skuffende Billede af hendes haabende Sjel, hvis hun vilde nære den Formodning, at han i egen Person skulde ile bort fra Armeen

for at bringe hende en Hjelp, som skulde bestaae deri, at hun aldeles unddroges sin Onkels Magt. Da modtog hun ganske uventet om Morgenen tidlig, den 20de Juni forrige Aar, ved et ubekjendt Bud et Brev fra Henry; hvori han underretter hende om, at han er kommen til Saarburg i den Hensigt at bortføre hende allerede den næste Nat. Dette Tilbud indeholdt imidlertid langt mere, end den Anklagede havde ønsket eller ventet; thi hun vil jo gjerne taale sin ugunstige Skjebne, i det Haab, at den dog engang vil faae Ende; under alle Omstændigheder ønsker hun dog ikke at forlade sin Onkels Huus ved en ung Mands Haand, selv da, naar denne rækkes hende af den Elskede: ei alene hendes Æresfølelse, men ogsaa hendes moralske Anskuelse forbyder hende en saadan Fremgangsmaade. Dette Brev opfylder derfor hendes Hjerte med Uro og Uvished; det opvækker i hendes Indre en Kamp imellem Pligt og Tilbøielighed og fremkalder en Sindsstemning hos hende, som nodvendigviis maa vække hendes Omgivelsers Opmærksomhed. Hun indeslutter sig først i sit eget Værelse og lader Varnfeld anmode om at udeblive fra Middagsbordet, dernæst gjennemstreifer hun Haven martret af en vedvarende Uro. Omsider fatter hun en Beslutning; hun vil, hun kan ikke laane Øre til Kjærlighedens Stemme. Imidlertid nærmer Timen til et saa betydningsfuldt Gjensyn sig; Klokken er allerede ni; Tusmørket begynder at indfinde sig; da vækker Cathrine Hammers Stemme hende af hendes dybe Eftertænken, og hun forstyrres pludseligen ved den uvelkomne Befaling,

at hendes Onkel forlangte Limonade. Fordybet i Tanken om, hvad den næste Time vilde bringe, giver hun sig i Færd med en Forretning, som hun havde udført saa mangfoldige Gange uden at tænke videre efter over det, som hendes Hænder foretage sig, og hun overvældes atter af denne dybe Eftertænken, som ligner en drømmende Tilstand; da gyser hun paa en Gang sammen og farer afsted; thi hendes ubarmhjertige Herres vrede Stemme lyder til hende over Gangen. Hun iler da over til ham med Glasset i Haanden; han tømmer det i eet Drag; thi han martres af Tørst, og derpaa giver han sin Hevnlyst Tøilen fordi hun har ladet ham vente for længe; han overøser hende med Skjeldsord, og hans sygelige og ophidsede Sindsstemning lader ham endog fornedre sig selv i den Grad at han bibringer hende et Slag i Ansigtet, som bringer hendes Blod til at flyde. En saa raa og umenneskelig Behandling tilføier han hende, som i saa mange Aar har lidt og taalt med taalmodig Udholdenhed. — Saaret i sit Inderste styrter hun ud af hans Værelse for at ile over til sit eget; hun kaster sig paa Knæ for den hellige Jomfrues Billede og bønfalder hende og Himmelens retfærdige Herre om Hevn for en saadan Skjendsel, at hun dog snart ved denne Tyrans Død maatte blive befriet fra sine Qvaler. Neppe har hun derpaa aftørret sine Taarer og udslettet de blodige Spor af den lidte Mishandling, før Gjensynets Time er kommen. Hun forlader Huset under det frembrydende Mørke og træffer den Elskede paa det aftalte Sted.

Hvo iblandt Eder, spørger jeg, vilde vel være gaaet i Rette med hende, hvis hun havde kastet sig i sin Vens Arme med det Udraab: „Hjelp mig, jeg er Din.“ — Hendes Handlemaade er derimod en ganske anden. — Maadehold og ydmyg Selvfornegtelse have allerede beseiret den for et Dieblik løsladte Lidenskab. Hun har fattet den urokkelige Beslutning at ville blive og for at fuldbyrde denne vil hun endog unddrage sig den hjelpende Vens Arm. I flere Timer varer denne Kamp imellem Lidenskab og kold Fornuft; thi ogsaa hendes Elsker har fattet en afgjørende Beslutning og hans Characteer er ligesaa fast som hendes; da slaaer Afskedens Time — hun vender tilbage til sit Hjem med et sønderknust Hjerte for at modtage den ikke mindre sønderknusende Efterretning, at hendes Onkel er død; og det, ifølge hans egen Forsikkring, som en Virkning af Gift, der er bibragt ham i Limonaden.

Ak, allerede saa hurtigt har altsaa Guddommen opfyldt hendes ugudelige, næsten i samme Dieblik angrede Bøn, ved et saa grusomt Slag skal altsaa den fulde Bevidsthed om Brøden forøges i Synderindens Bryst! For hende gives der ingen Rolighed mere, hun er sunken ned til at blive en Morderske, hun er for evigt udelukket fra den Guds Kjerlighed, hvis fromme Barn hun i saa lang Tid har været. Og dog er hendes Ulykkes Bæger ikke udtømt i Følelsen af hendes Synd alene, ogsaa Verden træder frem med sit Uheld varslende Rygte for ved Beskyldningen om et Giftmord at berøve hendes Sands og Samling. Jeg opkaster her det Spørgsmaal, eedsvorne

Medborgere, om det ikke er let at forklare, at hun dog, til Trods for Bevidstheden om sin Brødefrihed, hvad et forsætligt Mord angaaer, som ung og uerfaren Pige, nedbøiet af Samvittighedens Bebreidelser, ligesuldt maa betages af en usigelig Angst ved Tanken om en forestaaende Undersøgelse fra Øvrighedens Side og derved lade sig forlede til Skridt, som maae vælte en endnu større Sandsynlighed for, at Mistanken er grundet, over paa hende? I sin Raadvildhed skjuler hun Giften i Jorden. Men Følelsen af denne nye Uret i Forening med Frygten for en Opdagelse forøger end mere det Qvalfulde i hendes Stilling; hun kan ei længere udholde at være en Gjenstand for Menneskenes Hviisken, for deres uhyggelige, bebreidende Diekast; hun maa bort fra Tavern; thi her gives ingen Glæde eller Ro mere for hende; da modtager hun, for at gjøre Maalet fuldt, en advarende Skrivelse fra Barnfeld, hendes sidste Ven paa Jorden som ei alene maa opvække den Bevidsthed hos hende, at ogsaa han anseer hende for fortabt, men som tillige ved en ligefrem udtalt Opfordring maa tilskynde hende til snarest muligt at søge Frelse paa Flugten.

I Anklagen er derimod den Anklagedes Person opfattet paa en ganske anden Maade. Anklageren siger, hendes Forvirring vilde dog ikke være vedbleven at beherske hende, hun vilde snart have gjenvunden sit Overlæg og have erkjendt sin Frygt for den verdslige Dommer for et tomt Phantom, hun vilde have aabnet sit Hjerte for sine Venner, for sin Skriftefader, ja endog for Øvrig-

heden. En saadan Opførsel vilde vistnok have været langt klogere, men den vilde forudsætte kold Fornuft og rolig Eftertanke, og paa hvilken Maade skulde den Anklagede vel have tilkjæmpet sig disse? Dette Punct er iøvrigt af største Vigtighed; thi Freden vendte ei tilbage i hendes Sjel, det var umuligt for en Person af hendes Characteer at vinde denne tilbage i Løbet af nogle faa Dage. Et Hjerte som hendes, der efter den ærværdige Pastor Canaris Vidnesbyrd er opfyldt med en til Sværmeri grændsende Tilbedelse og Tro, maa føle sin Synd tusinde Gange dybere og smerteligere, end mangfoldige Andre; og denne sværmerske Tro havde jo i Virkeligheden grundfæstet den Overbeviisning i hendes Indre, at hun alene var den ulykkelige Onkels Morderske.

Eedsvorne Borgere! Det er paa dette Sted min Pligt at erindre Eder om, at det menneskelige Hjerte, i Særdeleshed naar det boer i en ung Qvindes Bryst, som sværmer for Gudsfrygt og Dyd, ingenlunde bør betragtes som et Regnestykke, hvis Facit lader sig udregne efter almeengyldige Regler. Det menneskelige Hjerte er tvertimod at betragte som et Under eller en Gaade, og det tilkommer hverken den offentlige Anklager eller mig, eller overhovedet nogen Mand, at tiltroe sig Indsigt nok for tilfulde at kunne bedømme et qvindeligt Gemyt, naar det befinder sig i en saa betrængt og qvalfuld Stilling, som paa hiin Tid var Tilfældet med den Anklagede. Jeg for min Deel maa uforbeholdent tilstaae, at jeg finder Marie Remys Opførsel meget naturlig, og jeg tør frit

henvende mig til de ædleste Qvinder med den fulde Forvisning, at ogsaa de ville give mig Ret. — Anklagen mener, at hun efterat have fuldbragt et længe i Forveien overlagt Giftmord, et Factum, som den anseer for fuldkommen godtgjort, skal være ilet sin Elsker imøde saa glad, som om hun gik til en Dands; jeg for min Deel maa spørge paa ny, er det tænkeligt, at der i denne dybe Fornedrelse af den menneskelige Natur skulde være indeholdt et eneste Gran af Sandhed, som kunde finde sin Anvendelse paa dette unge, hidtil saa englerene Væsen? — Jeg troer det ikke. — Vi ville gaae videre, Marie bliver fængslet og efter en halv Times Forløb ført til Forhør. Hun har altsaa ikke kunnet undgaae den Skjæbne, som for saa kort Tid siden opfyldte hende med Skræk og Angst, hun befinder sig i sørgelig Virkelighed ligeoverfor Retten, mistænkt for et Giftmord. I sin Sjæleangst ledes hun ikkun af een Tanke, den nemlig, at frelse sig. Hun benegter derfor den ugudelige Daad; thi hun er sig sin Uskyldighed bevidst; men, da hun er ubekjendt med de Midler, der staae til Dommerens Raadighed for at afsløre Sandheden, haaber hun at kunne afvende Mistanken ved at fordølge, at hun paa hin Tid havde været i Besiddelse af Gift, hvorfor hun ogsaa benegter at have havt samme i sit Eie. Imidlertid henrandt Maaneder før hun anden Gang føres for en Dommer, som i hende allerede seer en overbeviist Morderske, der endnu har Mod til en fræk Benegten, til hvis Overvindelse han anvender sin hele juridiske Kløgt. Han begynder altsaa at forelægge

hende de forskjellige mistænkelige Omstændigheder, den ene efter den anden. Hun paa sin Side har ikke ventet andet, og hun søger saameget som muligt at bevare sin Rolighed; thi hun er sig sin Brødefrihed bevidst, og hun indseer, at hun alene paa denne Maade kan overvinde sin Skjæbnes og Menneskenes Haardhed. Da underretter Dommeren hende omsider om, at man har funden et betydeligt Qvantum Arsenik i den Afdødes Mave og et Bundfald af denne Gift i Limonadeglasset, han presenterer hende den halvt tømte Giftæske og forsikkrer hende om, at den har været fyldt indtil Randen, da den forlod Apothekerens Haand. — Disse Kjendsgjerninger bringe hende til Fortvivlelse, hun føler Haabets Anker briste, og sønderknuust bekjender hun, at hun ifølge Guds Straffedom er bleven en Morderske imod sin Villie. Hun indrømmer nu, at hun har fortjent Døden; men i hendes Indre er denne Indrømmelse alene begrundet i Bevidstheden om, at hiin formastelige Bøn var en Synd imod den retfærdige Gud; og hun tilstaaer, at en Ombytning af Æskerne er en Brøde, som fortjener Døden; thi hun formaaer alene at tilskrive sin Onkels ulykkelige Endeligt denne Aarsag.

Jeg kan ikke paa dette Sted afholde mig fra at udtale min dybe Medfølelse ved Tanken om den Fortvivlelse, af hvilken den Ulykkelige maa have følt sig sønderslidt; jeg kan ikke undlade at beklage, at en tilgivelig og let forklarlig Omfindtlighed for at aabne Hjertets inderste Helligdomme for Verdens profane Indblik har givet den

Anklagede Udseende af at være en af Gud og Menneskene forstudt Synderinde; thi imedens hendes Hjerte bløder og anklager sig for hiin Synd, hvis Navn hun ikke vover at udtale, fordi hun derved troer at forstørre sin Brøde og at vanhellige det Hellige, forbigaaer hun med Taushed, at det alene er Bønnen, som hun ugudeligen misbrugte; og hendes Forvirring og dunkle Forklaring kan i den Grad vildlede hendes Dommer, at han ikke tager i Betænkning at tilkjendegive sin Mening om hende med saadanne Ord, som Løgnerske og Gjøglerske. — Triumpherende beviser han hende, at hun maa have benyttet begge Æsker. — „Ak, det er meget muligt", udraaber hun jamrende, „hensjunken i Tanker har jeg tillavet Limonaden uden at bekymre mig om, hvad Hænderne foretoge sig."

Medborgere, hvis I ikke i dette Øieblik føle Eder overbeviiste om den Anklagedes fuldkomne Sandhedskjerlighed, vilde jeg i Sandhed tabe Modet til at fortsætte dette mit Forsvar!

Med rolig Bestemthed erklærer hun, at hun er fuldkommen ubekjendt med Ophavsmanden til Mordforsøget paa Rosenbjerget, og naar vi tage Hensyn til de Grunde, som nu ere os bekjendte, maae vi vistnok finde det meget naturligt og forklarligt, at hun vægrer sig ved at give Oplysning om et tomt Gjøglebillede af hendes Indbildningskraft, som vilde henvende vor Opmærksomhed til en Mand, „hvis uplettede Navn", som hun selv siger, „ikke bør nævnes i disse gruelige Acter." Anklagen gjør sig

her megen Umage for at angribe Sandheden, ja endog Muligheden af et saadant Trylle billede af Phantasien. Jeg for mit Vedkommende maa oprigtigt tilstaae, at jeg ingenlunde tiltroer mig et særegent Talent til at udtyde Indbildningskraftens gaadefulde Fostre, jeg forstaaer alene at opfatte og forklare Tingene ifølge den simple Menneskeforstands Anviisning. Og naar jeg henholder mig til samme, formaaer jeg aldeles ikke at udgrunde, hvorfor hiint phantastiske Billede skulde mangle al Grund eller stride imod den menneskelige Aands Natur. For mig fremstillede dette Tilfælde sig saaledes: En ung Pige er i sine Tanker sysselsat med sin fraværende Elsker, som netop er i Krigen og ligeoverfor Fjenden, hvorfor ogsaa Budskabet om hans Fald hvert Dieblik kan indtræffe; da falder der pludseligt et Skud. Ved Blinket af Ilden, som forsvinder i samme Secund, opdager hun en Skikkelse — en Dragt — og hun troer at gjenkjende den Mands Træk, som netop i dette Dieblik er Gjenstand for hendes Hjertes Bekymring. — Anklageren spørger her, om der vel i dette Tilfælde kan være Tale om en Feberpatients Drømme? — Jeg svarer med det Spørgsmaal: Kan ikke meget vel den sorgfulde Elskende, som med bange Længsel tænker sig, at hun søger den Elskede paa Valpladsen, hvor Døden truer ham under saa mange Skikkelser, betragtes som en Lidende, en Syg; eller var det da ikke en Drøm, af hvilken den ublide Virkelighed vakte hende ved hiint Skud? Er der nogen iblandt os, uden at han selv har erfaret, at Phantasien allersnarest foregjøgler os sine Trylle-

billeder, naar vi vækkes ved en Skræk fra den dunkle, uklare Virksomhed i Sjelen, som finder Sted imellem den halvt drømmende og den halvt vaagne Tilstand.

Anklageren er her af den Mening, at vi bør betænke os, før vi finde et saadant Spring af Indbildningskraften troværdigt; han paastaaer, det vilde have været noget ganske Andet, hvis Marie Remy havde havt en eller anden Anledning til at befrygte en saadan Adfærd af Henry Lorent! — Jeg maa tilstaae, at jeg ei føler mig stikket til at følge Anklagen paa den menneskefjendske Vei, som den her slaaer ind paa; jeg skal alene tilføie dette, at den Anklagede allerede den følgende Dag underrettede Vidnet Varnfeld om Aarsagen til hendes Opførsel, og at hun sidenhen meddeelte Sagens hele Sammenhæng til Hr. Pastor Canaris i Skriftemaalets hellige Sacramente.

Da det Forhør, hvorom jeg her erindrer Dem, var endt, blev den Anklagede igjen i flere Maaneder overladt til sig selv og Eensomheden; Forhørsdommeren forberedte sig imidlertid til det specielle Forhør. — Forstødt af Verden som en brændemærket Giftmorderske, uværdig den Kjerlighed, som hidtil havde knyttet hende til sin unge Slægtning med et trøstende Haab for Fremtiden, og ifølge sin egen Mening skyldig til Døden, som en retfærdig Guds Straf for hendes syndige Bøn, vandt ei alene hendes Længsel efter Døden en stedse voxende Magt over hende; men saare naturligt maatte ogsaa sammes Modsætning vækkes i hendes Sjel, den Tanke nemlig, at Domstolen muligviis kunde finde Anledning til at forskaane hende

for Dødsstraffen, men derimod idømme hende livsvarig Fangenskab.

For at undgaae denne Elendighed, som syntes hende værre end Døden, udtænkte derfor Marie Remy en Bekjendelse, som nødvendigviis maatte føre til Døden og tillige tilfredsstille Dommeren. — I denne Bekjendelse have De selv, mine Herrer, erfaret, at hun anklager sig for allerede i flere Aar at have ponset paa dette Mord og med fuldkomment Overlæg ei alene at have foranlediget Attentatet i Skoven ved Tavern, men omsider ogsaa Hr. Lorents Drab ved Gift. Det kan dog alene tilskrives den uheldige Omstændighed, at Forhørsdommeren selv personligen var overbeviist om den Anklagedes Brøde, at denne Bekjendelse vandt uindskrænket Tiltro. De, mine eedsvorne Medborgere, ville derimod give mig Medhold, naar jeg paastaaer, at den ei er fri for paafaldende Usandsynligheder. Jeg maa f. Ex. betvivle, at en ung Pige, som lever i den største Ingetogenhed, og hvis Folsomhed er saa stor, netop skulde vælge en Bøsse til sit Redskab og udsætte sig for en afskediget Soldats Raahed for at iværksætte en saadan Udaad; jeg kan end ikke engang forklare mig Maaden, paa hvilken hun skulde have truffen sine Forberedelser. Det er min Mening, at Forhørsdommeren meget snart vilde have indseet Manglerne ved denne Bekjendelse, naar han med Tvivl i Hjertet vilde have underkastet den en grundig Drøftelse. Ligeledes maa det offentlige og ligefremme Indkjøb af Giften vække Tvivl om, at den Anklagede allerede den Gang havde et Giftmord isinde.

Og denne Tvivl er bleven til Vished ved de Oplysninger, som den mundtlige Procedure i disse Dage har forskaffet os.

Vi vide nu, Edsvorne, at den Anklagede ei kjøbte Arsenik paa en hemmelig Maade, som man kunde have ventet det, naar den skulde bruges til et Mord. Folkene i Huset plagedes af Rotter, og kort før hiint Indkjøb fandt Sted, havde begge Pigerne opfordret den Anklagede til at lægge Rottepiller. Marie Remy kjørte derpaa til Apotheket ved høi lys Dag og lod Vognen vente paa sig, imedens hun forrettede sit Ærinde; da hun atter kom ud for at stige i Vognen, overrakte hun Duclos Pakken med de Ord: „Gjem den vel, den indeholder Rottekrud."

Og uagtet Alt dette skal hun dog nu ligefuldt have tillavet den saa tidt og ofte omtalte Limonade ved Hjelp af denne for hele Verdens Øine indkjøbte Arsenik. — Umiddelbart efter at Notaren havde tømt Glasset til Bunden for hendes Øine, skal hun have skyndt sig afsted til et Stævnemøde med sin Elsker, og uagtet den friske Erindring af det nyligt Skete ligefuldt have forsmaaet den, som man vel under saadanne Forhold tør antage, kjerkomne Leilighed til Flugt; hun skal være vendt tilbage til Hjemmet for ved sin Trods at nedkalde Hevnen over sit Hoved.

Naar vi følge Anklagen i denne Labyrint, ville vi allevegne træffe paa Umuligheder, intetsteds paa Sandhed.

Marie Remys Dom blev derpaa afsagt. Hun hørte dens Forkyndelse med stor Fatning, og hendes eneste Bøn var, at den snart maatte blive fuldbyrdet. Vi behøve vist

intet andet Beviis for hendes Længsel efter Døden! — Hendes Ønske blev dog ikke opfyldt. — Imod hendes Villie benyttede jeg mig af den indtraadte Forandring i Forholdene, og den nye Ordning af Retsforfatningen gav mig en Anledning til at ansøge om Dommens Cassation, et Maal, som jeg ogsaa opnaaede, og som havde den Virkning, at den Anklagede anden Gang blev stillet for Retten, skjøndt denne sidste Domstol vistnok er høist forskjellig fra den første.

Fra dette Øieblik af er deres Dommerembede begyndt, eedsvorne Borgere, og De have selv havt Leilighed til ei blot at see og høre den Anklagede, men tillige til at anstille deres Betragtninger over enhver af hendes Miner, over ethvert af hendes Aandedrag. Skulde da ogsaa De, mine Herrer, have opdaget en saa stor Kunstnerinde i hende, som Anklageren roser sig af? — Nei, det har De ikke, De have lært hende at kjende, som et ulykkeligt Barn, saaledes som der findes saa mange, ængstet af Sorger og Smerter, uden Forældre eller Venner, og saa forfulgt og nedbøiet af en ubarmhjertig Skjæbne, at det kunde røre os til Taarer; ethvert af hendes Ord har desuden nokſom vidnet om, at det i disse mindeværdige Dage har været hendes høieste Bestræbelse ikkun at anføre det, som var sandt, og derfor maa vor Attraa efter at bringe hende Hjelp og Frihed ogsaa voxe med ethvert Minut. Søger derfor ikke at hærde Dem imod dette Indtryk, Eedsvorne, og værer overtydede om, at skulde den Anklagede som Udlænding ogsaa undertiden

have talt i en Tone, som synes for pathetisk, naar den sammenlignes med vor Maade at udtrykke os paa: saa har hun dog ikkun talt det, som er et Udtryk af hendes sandhedskjerlige Hjerte, og som er istand til at udholde den omhyggeligste Drøftelse.

Endnu have De ei, eedsvorne Borgere, afgivet deres Kjendelse; ikkun Halvdelen af den Velgjerning, som den nye Retsforfatning skjenker den Ulykkelige, er bleven hende tildeel, og den har dog allerede bevirket en hoist mærkværdig Forandring. Den Klippe, som hvilede paa hendes Sjel, har løsnet sig, og den ene Deel af den er sjunken bort efter den anden. Træt af Livet og med Længsel efter Graven, som bringer alle Jordens Lidelser til at forstumme, traadte hun frem for Dem. Denne Dag, først den anden efter hendes Optræden for Dem, er endnu ikke tilende og allerede hæver hendes Bryst sig friere paa Grund af de vidunderlige Oplysninger, som den mundtlige offentlige Behandling af denne Sag allerede har bragt for Lyset, til Held for hende. Hun maatte ei være en Jordens Datter, hvis hun kunde vedblive at være ligegyldig i Sindet, skjondt det Haab vistede hende imode, snart at see sig frikjendt for en Brøde, som denne, og atter indsat i den brødefrie Borgerindes Rettigheder. I Sandhed hun har aldrig betraadt dette Sted i den Hensigt at skuffe os ved et kunstlet Spil, og i det Haab ved Hjelp af samme at tilliste sig sin Frikjendelse, saaledes som Anklagen lyder. Men denne hoitidelige, i Folkets Midte opslaane Domstol er ei bleven uden Virkning;

Upartiskhed og Mildhed, disse Tiltro til Retfærdigheden vækkende Herolder, have udøvet deres mægtige Indvirkning paa den Anklagede. Det er blevet hende indlysende, at hendes Skriftefaders opmuntrende Tilraab til hende indeholder den Sandhed, at det vilde være en dobbelt Synd at fordølge Sandheden for saadanne Dommere. Det kan ei heller stride imod Naturen, at hun, endog med Længsel efter Døden i Hjertet, paa den ene Side maa indsee Umuligheden af at opretholde sin opdigtede Tilstaaelse for denne Ret, medens hun paa den anden Side maa føle sig besjelet af det tilgivelige Ønske at see den Mistanke, som har hvilet paa hende for et Giftmord, aftvættet for denne af et heelt forsamlet Folk udvalgte Domstol.

Disse Indtryk ere for mægtige til uden videre at kunne tilbagevises, og den første Virkning maa derfor nødvendigviis blive den, at den Anklagede føler Anledning til at tilbagekalde sin falske Selvanklage. Hun vender derfor tilbage til sit første Udsagn, hvis indre Værd og Sandhed jeg allerede har søgt at udvikle for Dem, og hun har visseligen ei havt Aarsag til at angre dette Skridt. Selv med et vantro Hjerte maa hun bekjende, at Himmelen atter drager sin straffende Haand til sig for at ende hendes haarde Tilskikkelser med en Fyldestgjørelse, som overstiger endog den dristigste Forhaabning.

De have jo selv bemærket det rørende Udtryk i de af hendes Ord, som vare en Følge af det mægtige Indtryk, Professor Hetts Foredrag bevirkede paa hende, idet han med vægtige Grunde udviklede for os, at den Myr=

dedes Endeligt ingenlunde kunde tilskrives Virkningen af Arsenik. Da opsteg det Haab hos hende, at det kunde være muligt, at den imod hendes Villie skete Ombytning af Æskerne dog i Virkelighed ikkun var en Følge af hendes Phantasies Skuffelser; men at en anden Haand end hendes havde beredet hendes Onkel Døden. Hendes Brøde indskrænkede sig altsaa alene til hiin af Gud og Mennesker haardt straffede Bøn. — Skulde vi da holde det for urigtigt, naar hun med saadanne Forhaabninger i Hjertet atter gjenvinder en fornyet Tillid til Guds Kjerlighed og skjelvende vover at ane, at der gives en Tilgivelse for Synden? Det kan umuligt være andet, end at den blide Sindsstemning, som Tanken om denne altid skjønne Jord stedse paa ny opvækker i det allerede stivnede Hjerte, jo ogsaa maa yttre sin Virkning paa denne Anklagede og atter minde hende om de Baand, som fængsle vort Støv til denne Verden. — O, Eedsvorne! hvis jeg ikke selv stod ved den Anklagedes Side som hendes Forsvarer, hvis jeg var mødt paa dette Sted med en Sjel forud indtagen af Mistillid imod hende, jeg vilde dog ikke have været istand til i hendes Følelser og i det ydre Udtryk af samme at opdage noget Hemmelighedsfuldt eller Fremkunstlet; jeg vilde have følt mig overbeviist om, at Alt hos hende var alene Aabenhjertighed, Sandhed og Udtrykket af hendes Natur.

Vel mener Anklageren, at hun med Forsæt har skjult Henry Lorents Person med et hemmelighedsfuldt Slør for at slutte med et Theatercoup ved hans uformodede

Fremtræden tilsidst. Men vi have jo dog Alle, mine Herrer, selv oplevet de ydre Opfordringer, som imod hendes Villie tvang hende til at meddele de forskjellige Oplysninger. Lyder saaledes ikke endnu den ærværdige Pastor Canaris hjertelige Tiltale til Marie Remy i vore Øren; eller skulle vi allerede have glemt den lille flinke Ignatius Rech, som af egen fri Tilskyndelse kom herhid for ved sin Medvirkning for den gode Sag at bidrage sin Deel til Sandhedens Opdagelse? — — Erindre vi os endvidere Bevæggrundene til hendes Taushed, maae vi da ikke tilstaae, at disse ere af den ædleste Natur, og aldeles svarende til det Billede, som Vidnerne have udkastet os af hendes dybe sædelige Characteer. Og til dette Billede tillader jeg mig at henføre ei alene hiin beskedne Angst for at see sit Forhold til den tabte Elskede afsløret, men tillige den Høimodighed, med hvilken hun søger at skjule den sidst lidte Mishandling for Rettens og Verdens Øine.

Edsvorne Borgere! Hvad den offentlige Anklager har oplevet ved denne offentlige Rettergang, have ogsaa De selv oplevet, ligesaa vel som han. Angaaende det egentlige Hovedpunct, som ved den nærværende Procedure er blevet oplyst og drøftet, er der ingen Strid mere, det gjelder ikkun dets Betydning eller rettere Udtydningen, og denne er en Sag, som angaaer enhvers egen Overbeviisning; og jeg troer, at jeg med uindskrænket Tillid tør overlade til enhvers egen Samvittighed at opfatte Ind-

trykket af denne Procedure og derefter at danne sig en særegen Hovedanskuelse.

Jeg vender mig nu til Slutningen af dette mit Foredrag, og jeg føler mig kaldet til at forelægge Dem det alvorlige og afgjørende Spørgsmaal, hvis fuldstændige Besvarelse vil være istand til at adsprede den sidste Rest af det Mørke, som endnu ruger over denne skjændige Forbrydelse:

„Hvor er den lille Flaske med Brækn̈odextracten bleven af; den samme, som Vidnet Varnfeld indkjøbte paa Apotheket i Grevenmachern?"

Eedsvorne Borgere! jeg beklæder ikke den offentlige Anklagers Embede, jeg veed, at en Anklage af min Mund vilde paa dette Sted blive uden lovlig Virkning, saalænge Statsbestyrelsen ikke optager den som sin egen. Men Forsvaret hor dog ligefuldt sin hellige, uomtvistelige Ret. Naar jeg ikke formaaer at bevise min Clientindes fuldkomne Uskyldighed uden ved en Anklage, som jeg besidder Midler til at gjøre i høi Grad sandsynlig: da maa jeg gjøre Brug af min Ret til at anklage, Noget, som ingen Lov forbyder mig, saalænge jeg ei handler imod min Eed og min Samvittighed. Idet jeg derfor udøver en Ret, som tilkommer Forsvaret, siger jeg:

„Søger hos Pierre Duclos; maaskee finde I Giften hos ham.""

At denne Opfordring maatte gjøre et dybt Indtryk paa Forsamlingen, kan man let forestille sig; Alles Øine vendte sig derfor ogsaa til Duclos, som sad paa Vid-

nernes Bænk med sammenpressede Læber og et tvungent Smil om Munden, men iøvrigt uden nogen øiensynlig Forvirring. Et Udraab af Skræk, ledsaget af en bonfaldende Gebærde, undslap derimod den Anklagede, i det hun vendte sit Blik til den Beskyldte.

„For at kunne begrunde denne min Opfordring, er det nødvendigt at undersøge denne Mands Opførsel og endnu engang at komme tilbage til alle de Punkter, som kunne vække Mistanke imod hans Moralitet.

Hvorfor traadte han igaar uden nogen ydre Anledning frem med den Paastand, at han ikke havde vidst nogen Besked om, hvad den Pakke indeholdt, som den Anklagede havde leveret ham efter at være traadt ud fra Apotheket. Han var aldeles ikke bleven adspurgt derom, og den Anklagede har aldrig benegtet hint Indkjøb. Denne med fri Villie fremhyklede Uvidenhed vilde være aldeles uden Mening, naar den ei var beregnet paa at indeholde et Selvforsvar. En dunkel Forudfølelse sagde ham, at han maatte tage sig vel i Agt for Offentligheden og de Eedsvornes skarpe Blik, og det har derfor været hans Hensigt allerede i Forveien at afvæbne den Mistanke, som muligen kunde falde paa ham selv ved den Forsikriug, at han ikke vidste den mindste Besked om, at der fandtes Gift i Huset; at dette har været Motivet til hiin Usandhed, er uimodsigeligt. At den Anklagede skulde sige ham imod, har han enten overseet eller ogsaa haabet at neddysse, i den falske Mening, at Dommerne skulde være mere tilbøielige til at troe den redelige Pierre, end den haardt

beskyldte og med saa megen Grund mistænkte Anklagede. Han har imidlertid gjort en falsk Regning, og Virkningen vil ogsaa blive derefter; han vil snart komme til at sande, at den altfor skarpe Kniv lettelig kommer til at lægge sig, og at han af altfor stor Omsorg for at afværge en Mistanke, som slet ikke existerede, netop har opnaaet at vække Mistanken selv. Med Sandhedens uimodstaaelige Magt gjendriver den Anklagede ham med det Tilraab: „Du tager feil, Pierre, jeg sagde: det er Rottekrud." Den frække Løgner saae sig paa een Gang demaskeret, og De have selv kunnet læse Ængstligheden og Forlegenheden af hans Miner, da han maatte tilstaae sig selv, at han havde begaaet en Dumhed. Med saa megen større Begjerlighed griber han det større Moment for at hevne sig over den Anklagedes Seir over ham, idet han indklæder Cathrine Hammers Opfordring til ham om at hente Barnfeld i de Ord, at Herren befandt sig meget ilde og at Frøkenen intetsteds var at finde; det var derfor nødvendigt, at han hentede Barnfeld. — Denne Usandhed deler imidlertid Skjæbne med den første; thi den sandfærdige Cathrine fortæller os, at hun først efter at have bortsendt Duclos savnede Frøkenen og gav sig til at lede efter hende.

Jeg vil nu tillade mig at fornye i deres Erindring en Gjenstand af den største Vigtighed, nemlig den saa ofte omtalte giftige Limonade. Hvo iblandt alle Taverns Beboere har vel først tillagt denne Drik det Ulykke varslende Prædikat „giftig"? Mon ikke Pierre Duclos? De ville endnu erindre Dem hans Usandhed igaar og den

ham aftvungne Tilstaaelse, da Cathrine Hammer stilledes ligeoverfor ham, og da endog hans Kjæreste Gjertrud Biver nødtes til at vidne imod ham. Særdeles vigtige ere især de Ord, i hvilke han indklædte sin Løgn, naar han siger:

„Skjøndt min Herre havde yttret, at der havde været Gift i Limonaden, talte jeg dog ikke til Pigerne derom. Jeg troer, at Gjertrud først fattede Mistanke til Frøkenen og udtalte sin Formodning om Limonaden."

Han skulde altsaa have fortiet denne uhyre Beskyldning, som han havde hørt udtale af sin Herres egen Mund, han, som stedse havde været fjendtlig sindet imod Marie Remy; og han troer fuldt og fast, at det nok vil lykkes ham, at binde de Eedsvorne denne Historie paa Ærmet. Gud give han havde tiet stille med hine ulyksalige Ord; thi han havde i Sandhed Intet at fortie, forsaavidt som dette Ord aldrig er blevet udtalt. Men Cathrine Hammer har fortalt Dem, mine Medborgere, at Duclos ikke har tiet stille, men at han, faa Minutter efter at hans Herre var indsovet, skyndte sig med at forskrække Pigerne ved den Efterretning, at Frøkenen havde bibragt sin Onkel Døden ved Gift. Forhen var der vistnok ikke Tale om, at Notaren selv skulde have udtalt en Beskyldning imod den Anklagede, den Gang heed det overeensstemmende med Sandheden, at Lorents Udraab havde lydt: „Jeg har faaet Gift"; først senere tilføiede Pierre: „i Limonaden". Da han trængte til en Grund for at kunne retfærdiggjøre sin Mistanke imod den Anklagede, greb han det Middel at lægge Beskyldningen imod hende i den Hensovedes egen

Mund. En meget uheldig Udflugt, som Vidnet Varnfeld strax mødte med den meest afgjorte Modstand, og som tillige i høi Grad faaer Udseende af en Løgn derved, at Pierre altsaa i Aar og Dag skulde have forbigaaet en Yttring af saa stor Betydning, udtalt oven i Kjøbet af den Døende selv. Og endeligen have De selv, eedsvorne Borgere, havt Leilighed til at iagttage hans Forlegenhed og Usikkerhed, hvortil jeg især maa henregne det Svar, som han giver Præsidenten paa dennes indstændige Opfordring til ham om at huske sig rigtigt om i denne høist vigtige Sag. Han svarer nemlig:

„Jeg maa dog blive ved mit Udsagn i Dag; thi hvorledes skulde jeg ellers være kommen til at tale til Pigerne om Limonaden, naar jeg ikke havde hørt Yttringen af min Herres egen Mund?"

Et Svar, som, naar det skal indeholde et Forsvar, synes saa løgnagtigt og usselt, at det meget snarere faaer Udseende af at være en ligefrem Bekjendelse.

Paa dette Sted kommer man da saa saare naturligt til at gjøre sig det Spørgsmaal: men hvorledes kommer Duclos dog i Grunden til at udtale denne Mistanke, hvad i al Verden kan dog stemme ham saa fjendsk imod Marie Remy og lægge en saa blodig Beskyldning paa hans Læber?

Jeg skal om meget kort Tid tillade mig at besvare dette Spørgsmaal; jeg maa bede om Tilgivelse for dette lille Ophold; thi jeg er nu allerede kommen til Hovedsagen.

Paa Notarens Dødsdag, fortæller Duclos os, har

han ikkun tre Gange betraadt Vaaningshuset, ved Frokosttid, om Middagen og lidt ud paa Eftermiddagen, for at drikke Kaffe; Klokken var derpaa bleven ti om Aftenen, før Cathrine kaldte paa ham for at anmode ham om til den syge Herres Bistand at hente Vidnet Varnfeld. Efter Lorents Død, siger han, at han begav sig til sit eget Værelse for at sove. Men nu have vi Alle oplevet, at Gjertrud Bivers Broder af Bekymring for sin Søsters Sjelefred omsider bevirkede, at hun meddeelte os en Hemmelighed, som saa tungt hvilede paa hendes Bryst, og denne Hemmelighed bestod hverken i mere eller mindre, end at Pierre Duclos havde været nærværende i Vaaningshuset efter at Midnat allerede forlængst var forbi. Med Staldlygten i Haanden saae denne Pige ham komme ud fra Frøkenens Stue for at liste sig over til det Værelse, i hvilket hans Herre havde stridt den sidste haarde Kamp. — Hvad søger han da der? — hvad tager dog denne uhyggelige Gjæst sig for? have vi Grund til at spørge; ogsaa Gjertrud spørger sig selv saaledes, og derfor træder hun ind i Sovekabinettet, løfter Gardinet tilside; og hvad seer hun da? — Hun seer sin Kjæreste, Pierre Duclos, med det berygtede Limonadeglas i Haanden for at fylde det med Vand af en Karaffe. Da han har gjort dette, træder han hen til Liget, tager Tørklædet bort og udtømmer Glasset. Hvor dets Indhold bliver af, kan hun ikke afgjøre, hun hører Vandet gurgle, og hun seer at Glasset er tømt.

Skulde det være muligt, Eedsvorne, at De skulde

sætte nogen Tillid til Fablen om Nellikepotten? — Jeg troer, at jeg paa deres Vegne tør svare: Nei. De ere ei istand dertil, en saadan Godtroenhed vil man forgjeves søge efter i denne Sal. Vel kjender jeg ei deres Tanker; men det veed jeg, at De have Ret til at erfare, hvad jeg, Marie Remys Forsvarer, tænker derom; og i Sandhed den Mand, som nyder den Lykke at optræde som Beskytter for en Pige, hvis Dannelse, Reenhed i Sæder, sværmerske Gudsfrygt og Uskyld alle Stemmer forene sig om at berømme, hiin uhyggelige Nattevandrer alene undtagen, skal ikke dvæle med at meddele Dem sine Tanker.

Vi have erfaret, Eedsvorne, at Vidnet Varnfeld var Notarens Secretair; denne Mand var meget øvet i de forskjellige Forretninger og i Regelen besørgedes alle Pengeanliggender af ham. Men undertiden indtraadte der et spændt Forhold imellem Notaren og Varnfeld, og den Første betjente sig da enten kun lidet eller slet ikke af den Sidste. Paa saadanne Tider blev Duclos altid kaldt ind til Notaren, og denne meddeelte ham da sine hemmelige Anliggender i Trier, hvor han lod ham gjøre Indkjøb, modtage og udbetale Penge. Dette Forhold imellem Herre og Tjener er hverken blevet omtalt ved den skriftlige Behandling af denne Sag eller ved Forhandlingerne i disse Dage, der var ingen Anledning dertil, og jeg har selv først for faa Timer siden erkjendt Vigtigheden af hiint Forhold. Jeg tillader mig derfor at henvende mig til Præsidenten med Begjering om, at der strax optages et Forhør over Vidnerne Varnfeld, Cathrine og Gjertrud

for at dette for Forsvaret saare vigtige Punct maa blive tilstrækkeligt oplyst og bekræftet.«

Forhøret blev strax afholdt, og Forsvarerens Ord bleve i et og alt stadfæstede; mangen engang havde Vidnerne seet Duclos vende tilbage med fyldte Pengeposer.

»Vi ville altsaa antage det for muligt, eedsvorne Borgere, Noget, man før har oplevet Mage til, at Duclos Regning ikke har villet stemme ved den endelige Opgjørelse, og at det Ønske kunde være opstaaet hos ham, at det vilde være bedst at slaae en Streg over den hele Regning. De ville da vist indrømme mig, at det vilde være ham en Sag af største Vigtighed, hvis hans Herre maatte blive bortreven ved en pludselig Død. Og kunde den Mulighed ikke antages at ligge temmelig nær, at han kunde falde paa den Tanke selv at skaffe sig sin Herre af Veien? — — Jeg maa endnu engang forudskikke den Bemærkning, eedsvorne Borgere, at jeg ikke staaer for Dem som lovlig Anklager, men at jeg meget snarere taler til Dem som en dybt nedtrykt Anklagets Forsvarer.

Antage vi altsaa, at Duclos har været bragt til det Yderste, skulde det da kunne vække nogen stor Forundring hos Dem, hvis han indlod sig med en Vagabond af Soldat og anviste denne Post paa Rosenbjerget. Duclos var jo nemlig sendt hjem med Vognen fra Conz, og fra Høien, over hvilken Fodstien gaaer, ned til Margrethekapellet, som er beliggende tæt ved Kjøreveien, kan der i det Høieste være fiirsindstyve Skridt. Skjult i Tykningen kunde Soldaten derfor overskue begge Veie og bestryge dem med sin

Ild. — — Vi ville endvidere antage, Eedsvorne, at Duclos, som to Gange dagligen betraadte Varnfelds Værelse, hvad enten denne var nærværende eller ikke, og i hvilket den undertiden ulukte Secretair befandt sig, tilfældigviis har opdaget hiin lille Flaske, som var forsynet med den franske Udskrift mort aux rats, Rottekrud. Lader os dernæst tilføie, at han den 30te Juni omtrent Klokken fire om Eftermiddagen, kort efter Varnfelds Bortgang, af en eller anden Aarsag er traadt ind i Sygeværelset og at Notaren har anmodet ham om at række sig en Skeefuld af den under Navnet Elixir ad vitam longam bekjendte Medicin. — Gik Duclos nu virkeligen med Mordtanken i Sjelen, da var der tilbudt ham en Leilighed, saa beqvem, som den maaskee aldrig mere vilde tilbyde sig, for at kunne ombytte den brune Saft, af hvilken Elixiren bestod, med den ligeledes brune Extract af nux vomica og at udgyde denne sidste Vædske i det lille Glas, af hvilket Notaren pleiede at tage den først nævnte Drik. Tog nu den ulykkelige Notar denne Drik, da lade alle de indtrufne Symptomer sig saare naturligt forklare. Vi have da ingen Grund til at undre os over at Ondet tager til ud paa Aftenen, at der paafølger Hede, Rødme, et besværligt Aandedrag, en bitter Smag og fremfor alt en over al Beskrivelse heftig Krampe i alle dens skrækkelige og afvexlende Former, og omsider et Dødsfald efter ikkun syv Timers Forløb. — Under disse Begivenheder var der Anledning for Morderen til at holde sig for fuldkommen sikker lige indtil det Øieblik, da Lorent udtaler

den for Morderen høist foruroligende Sætning, at han antog, man havde givet ham Gift. — Denne Yttring kunde maaskee føre til en Undersøgelse, og hvilket Udfald vilde denne vel faae? — — Men som man pleier at sige, med Tid kommer Raad; har Frøkenen ikke først igaar kjøbt Arsenik, har hun ikke endnu i denne Aften tillavet sin Onkel Limonade, og er det endelig ikke den hele Verden bekjendt, at de leve i et høist spændt Forhold til hinanden, saa spændt og ubeldigt, at det endogsaa har bragt Marie Remy til offentlig at yttre det Ønske, at hun snart maatte blive udfriet deraf? — Under saadanne Forhold maatte der jo dog være god Grund til at antage, at der havde været Gift i Limonaden. Nu, velan, Tiden er knap, men ikke ugunstig, Barnfeld og Frøkenen have fjernet sig, Pigerne ere paa Gaden udenfor Gadedøren, Veien fra Gaarden er fri! Han skrider altsaa til den ugudelige Gjerning, Staldlygten maa lyse for ham med sit tarvelige Skin. Han træder ind i Frøkenens Værelse, hen til Skabet i Væggen, hvor der ei alene staaer Sukker, men tillige de to Æsker; han ryster paa Grund af sit Hastværk langt mere end nødvendigt, vel endog Halvdelen af Indholdet ud i Haanden eller i et Papir for derovre i Soveværelset at tilberede en ny Sort Limonade, som hans frække Haand skynder sig med at udtømme i Munden paa det fortrukne, skrækkelige Liig, som synes at raabe om Hevn. Paa denne Maade, eedsvorne Borgere, erholde vi en Forklaring over den hule gurglende Lyd, den Klukken, som den ængstlige, ventende Gjertrud be-

mærkede. Og under disse Forudsætninger vil det endeligen være nødvendigt at søge en Forklaring om Aarsagen til, at han ei tidligere har villet tale om den tørre Nellikepotte; eller om Grunden, hvorfor han søger at gjøre Pigerne mistænksomme imod Frøkenen ved at lægge den løgnagtige Fortælling om den giftige Limonade i Munden paa den af nux vomica allerede dræbte Notar; og overhovedet intet forsømte af alt det, som kunde kaste Skinnet af et Giftmord over paa den Anklagede.

Denne Udtydning, hvortil der efter min Mening er al mulig Grund, vil endelig ogsaa kunne tilveiebringe et Forlig imellem Lægerne; da de vistnok alle ville finde det saare overeensstemmende med Naturen, at Arsenik ei udøver nogen Virkning paa døde Mennesker.

Der vil iøvrigt ikke let findes en Criminalproces, i hvilken den nye Rettergangsmaade træder i en saa skarp og dog velgjørende Modsætning til den gamle Retshistorie, som i denne. Den uskyldige Anklagede støtter sig med fuldkommen Tillid til de Eedsvornes Overbeviisning, hun sætter sit Haab til den, øser sin Trøst af den og vinder alene derved Kraft til at udholde sine Lidelser til Enden.

Det har været et til Alvor stemmende Afsnit af Menneskenes paa Afvexlinger ofte saa rige Liv, som i disse Dage har oprullet sig for Dem, og som har talt til Dem med Sandhedens Magt. Ondskab og Fromhed, Dyd og Hykleri, Brøde og Uskyld, kort det hele gaadefulde Menneskehjerte, med dets hemmelige Følelser, dets Fristelser og Lidelser, dets Sorger og Forhaabninger, dets

Vildfarelser og Forvildelser har afsløret sig for Dem, for at gjøre sig til Gjenstand for deres Erkjenden og Bedømmen. Med et uhildet og upartisk Sindelag og med den Uafhængighed af alt Ydre, som sømmer sig den selvstændige, frie Borger, have De modtaget Indtrykkene og vundet deres Overbeviisning. Jeg har Intet mere at sige, eedsvorne Borgere! med den fuldkomneste Tillid lægger jeg Marie Remys Skjæbne i deres Haand."

Secretairen i Retten har her tilføiet den Bemærkning, at han under denne Anklage ikke havde tabt Pierre Duclos af Syne et eneste Dieblik. Med uforandrede Miner sad han paa sin Plads og saae stift og mørkt ud for sig, imedens det høire Been bevægede sig rask op og ned, uden at det var muligt at afgjøre, om denne Bevægelse maatte tilskrives hans egen Villie eller en flygtig Krampe. Ogsaa det andet Been var forekommet Jagttageren at bæve; derimod bemærkede Alle, at Duclos gjentagne Gange aandede meget dybt og uvilkaarligt nødtes til at gabe.

Præsidenten: "Anklagede, har De endnu mere at anføre til deres Forsvar?"

Bævende og bleg som et Liig reiste Marie Remy sig ved denne Tiltale. "O, min Frelser," udbrød hun, "hvad har jeg ikke maattet opleve! — Skrækkeligt, skrækkeligt! — O, min stakkels Onkel! — Nei, Hr. Præsident, jeg har Intet mere at tilføie, end ikke et eneste Ord for min Forsvarer, som jeg med taus Beundring og Taknemmelighed seer op til som min Redningsmand og Be-

frier. Ak, hvor qvalfuldt kan dog dette Liv være!" Taarer vædede hendes Ansigt, hun sank tilbage paa sit Sæde.

Præsidenten: "Jeg erklærer da disse Forhandlinger for afsluttede." Han begyndte derpaa at resumere Sagen. Da det vilde være for trættende at gjentage samme, vil det være tilstrækkeligt at berette, at ogsaa dette Foredrag udmærkede sig ved den samme upartiske Ro og Klarhed, med hvilke Præsidenten havde deeltaget i denne hele vigtige Forhandling.

Efter at Præsidentens Foredrag var endt, overraktes den offentlige Anklageact til den Første iblandt de Eedsvorne; denne Act henholdt sig i Hovedsagen til de beviste Kjendsgjerninger og de første skriftlige Forhandlinger; endelig overraktes ham ligeledes de af Præsidenten optegnede Spørgsmaal, som strax ville blive omtalte. Tilsidst meddeelte Præsidenten de Eedsvorne, at hvis den Anklagede skulde blive dømt "skyldig" med simpel Stemmefleerhed, altsaa med syv Stemmer imod fem, da maatte de Eedsvorne omtale dette i Indledningen til deres Dom, og at i Tilfælde af Stemmeliighed, sex Stemmer imod sex, burde Dommen lyde paa "ikke skyldig". Præsidenten befalede derpaa, at den Anklagede skulde føres ud. De Eedsvorne trak sig ligeledes tilbage til det for deres Raadslagning bestemte Værelse. Ogsaa de tilforordnede Dommere forlode den store Retssal, dog ikkun for en kort Tid, fordi de Eedsvorne vendte tilbage efter neppe et Qvarteers Forløb. Den Bevægelse iblandt Tilskuerne, som havde funden Sted i denne Mellemtid, blev nu afløst af en forventningsfuld Taushed.

De Eedsvornes Formand reiste sig nu; han havde lagt sin høire Haand paa Hjertet, med den Venstre holdt han det Blad, paa hvilket de af Præsidenten opkastede Spørgsmaal vare nedskrevne; han tog saaledes til Orde:

„Overeensstemmende med Ære og Samvittighed, for Gud og Menneskene, de Eedsvornes Kjendelse er denne:

Første Spørgsmaal: „Er den Anklagede skyldig i med Forsæt at have ombragt sin Onkel, Notaren Charles Lorent, den 30te Juni f. A. ved Arsenik?“

Svar: „Nei! Den Anklagede er „ikke skyldig“!“

Andet Spørgsmaal: „Er den Anklagede skyldig i imod sin Villie, men ved Skjødesløshed at have været Aarsag til hiint Giftmord?“

Svar: „Nei! Den Anklagede er „ikke skyldig“!“

De Eedsvornes Formand overrakte derpaa den af ham selv allerede undertegnede Kjendelse til Præsidenten, som ligeledes satte sit Navn under, og anmodede Secretairen om endvidere at tilføie sit. Læseren vil lettelig kunne forestille sig, med hvor stor Tilfredshed, med hvilken Deeltagelse og rørende Glæde denne de Eedsvornes Kjendelse blev modtagen af den store deeltagende Forsamling, som, sammensat af alle Stænder, opfyldte den rummelige Sal. Der var ikkun een Overbeviisning, som, hvad enten den udtaltes beskedent og stille, eller i Enthusiasmens lydelige Toner, gjennemtrængte alle Hjerter: Overbeviisningen om Maries Brødefrihed og den nye Domstols Ypperlighed.

Derpaa reiste den offentlige Anklager sig. „Præsident,“ begyndte han, „jeg har i dette Øieblik modtaget

en Meddelelse fra Civiltribunalet, som er sysselsat med Ordningen af Lorents Efterladenskaber. Ifølge det Regnskab, som den Afdøde egenhændigt har ført, fattes der betydelige Pengesummer, som Pierre Duclos er mistænkt for at have stukken tilside. Jeg maa derfor andrage paa denne Mands Fængsling, men jeg maa overlade til Dem, Hr. Præsident, at bestemme, om De vil befale denne Arrestation foretagen her i Retssalen; i modsat Tilfælde vil jeg anordne den, saasnart Retten er hævet. Jeg for min Deel vil dog ønske, at denne Duclos strax maa blive sat fast, for at den Anklagede, som i høi Grad maa føle sig angreben ei alene af sine aarlange Lidelser, men ogsaa af det Gribende i denne offentlige Rettergang, maa blive forskaanet for det Rystende ved denne Scene."

Præsidenten gav derpaa Befaling til at fængsle Duclos, og denne var allerede ført bort, før den Anklagede atter førtes ind.

Marie Remy traadte frem. Af hendes Træk talte en himmelsk Ro og en saa ydmyg Hengivelse, som om hun følte sig fattet paa endnu engang at høre Dødsdommen udtale over sig. Secretairen oplæste de Edsvornes Kjendelse. Først ved det andet Spørgsmaal saae man hende lytte til med spændt Opmærksomhed, og da ogsaa paa dette Spørgsmaal Svaret »ikke skyldig« naaede hendes Øren, lignede hun i det Takkeblik, som hun sendte imod Himmelen, een af de Hellige selv. Uden at have Øie for den jordiske Verden sank hun langsomt paa Knæ i stille inderlig Bøn. Da hun paany havde reist sig, tilhørte hun atter denne Verden, denne Jord, som dog

stedse veed, man sige hvad man vil, at fængsle os til sig med Kjærlighedens stærke Baand. — Vel perlede endnu Taaren i hendes Øie, men den randt ikke mere, den tilhørte ei Smerten; hun vendte sig derpaa til de Eedsvorne med et Aasyn, i hvilket en langt høiere Tak afspeilede sig, end den, som hendes simple Ord vare istand til at udtrykke.

„Eedsvorne Borgere!" sagde hun med et inderligt rørende Udtryk i Stemme og Miner, „De have givet mig mere tilbage end min borgerlige Ære og dette jordiske Liv; thi jeg skylder Dem den Haabets Følelse, som jeg troede død for evigt, det Haab, at Glæde og Fred engang ville vorde mig tildeel endnu i dette Liv. Den gode Gud lønne Dem derfor ogsaa med den ædle Bevidsthed, at De have afværget Død og Skjændsel fra en Ulykkelig, hvis Brøde ligger udenfor den jordiske Dommers Omraade!" Hun udstrakte nu begge Hænder imod sin Forsvarer og tolkede ham i sagte, hjertelige Ord den Taknemmelighed og Beundring, som opfyldte hendes Hjerte. Hun bøiede sig derpaa dybt for de forsamlede Dommere.

Præsidenten erklærede nu med høi og lydelig Stemme, at Marie Remy var kjendt fri at være for den Anklage, som havde været reist imod hende, og at han som Følge heraf havde befalet, at hun ufortøvet skulde løslades. Han rettede derpaa en hjertelig og opløftende Tale til de Eedsvorne, og idet han viste hen til den nyligt forhandlede Sag, udviklede han den nye Domstoels Fortrin. Til Slutning erklærede han Retten for hævet.

Den hjertelige Deeltagelse, for hvilken den Frikjendte allerede længe havde været Gjenstand, banede sig nu Vei fra alle Sider. Borgerne i den ældgamle Stad Trier have allerede fra fjerne Tider nedarvet Berømmelsen for at være en trofast, for Sandhed og Ret varmtfølende Slægt; man saae dem nu med Koner og Døttre omringe den Fremmede for at tilbyde hende enhver Kjerlighedens Gave, som kunde antages at være hendes Hjerte velkommen. Man tilbød hende Huus og Hjem og verdslige Adspredelser, men forgjeves; man tilbød hende et Landsteds Eensomhed og Ro, dog ogsaa forgjeves. Med inderlig Taknemmelighed afslog hun alle Tilbud. „Jeg er en Syg," sagde hun, „som altfor længe har været udelukket fra Verden for atter nu at kunne leve i den, jeg nærer ikkun det Ønske at kunne ledsage min Fader Canaris til hans Hjem, paa det at Mod og Styrke ved Omgang med ham atter maae bane sig Vei til min Sjel."

Faa Øieblikke derefter kjørte Oldingen Canaris ud af Trier, hilset af jublende Folkehobe, og med sit befriede Barn ved sin Side. Hendes Haand hvilede i den troe Varnfelds. Men, da den lille Landsby Conz atter saae sig smykket med Foraarets Blomster og grønne Løv, viede Canaris sit gjenfødte, livsglade Skriftebarn til hendes gjenfundne Forlovede i sin Sognekirke i Conz. Pastor Gläsener, Cathrine, Varnfeld og Maries Forsvarer vare Vidner til deres Forening. Henry havde ikkun hjembragt een sund Arm fra Folkenes Kampe, men et ædelt, kjerligt Sindelag og et Hjerte, som bittert angrede, at han i hiin

ulykkelige Nat havde bidraget til at forøge sin Elskedes qvalfulde Stilling, og som nu søgte at gjengjelde hiin Uret ved sin oprigtige Kjerlighed. Efter at Henry Lorent havde modtaget sin og Maries Formue af Øvrighedens Hænder, besluttede han at grunde sig et nyt Hjem ved Foden af Pyrenæerne. Han bad Varnfeld ledsage sig og at betragte hans Hjem som sit eget, men denne afslog alle Tilbud. „Det er paa Tiden," sagde han, „at ogsaa jeg vender tilbage til mit Fædreland for at aabne mig en Levevei for Fremtiden; men vi ville sætte vort Haab til et glædeligt Gjensyn, modtag derpaa min Haand." Ved den ulykkelige Notars Gravhøi skiltes de ad.

Før denne Fortælling sluttes, ville vi endnu engang dvæle ved Pierre Duclos; da vi sidst forlode ham, var det paa Veien til Fængslet; men hans Ophold der varede ikkun een eneste Nat. Den næste Morgen fandt man hans Liig frygteligt fortrukket og stift udstrakt paa Gulvet i hans Celle. Ved hans Side laa en lille tom Flaske med den Udskrift mort aux rats.

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

BRIEF
PQA
0014665

UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 09 07 08 14 012 0